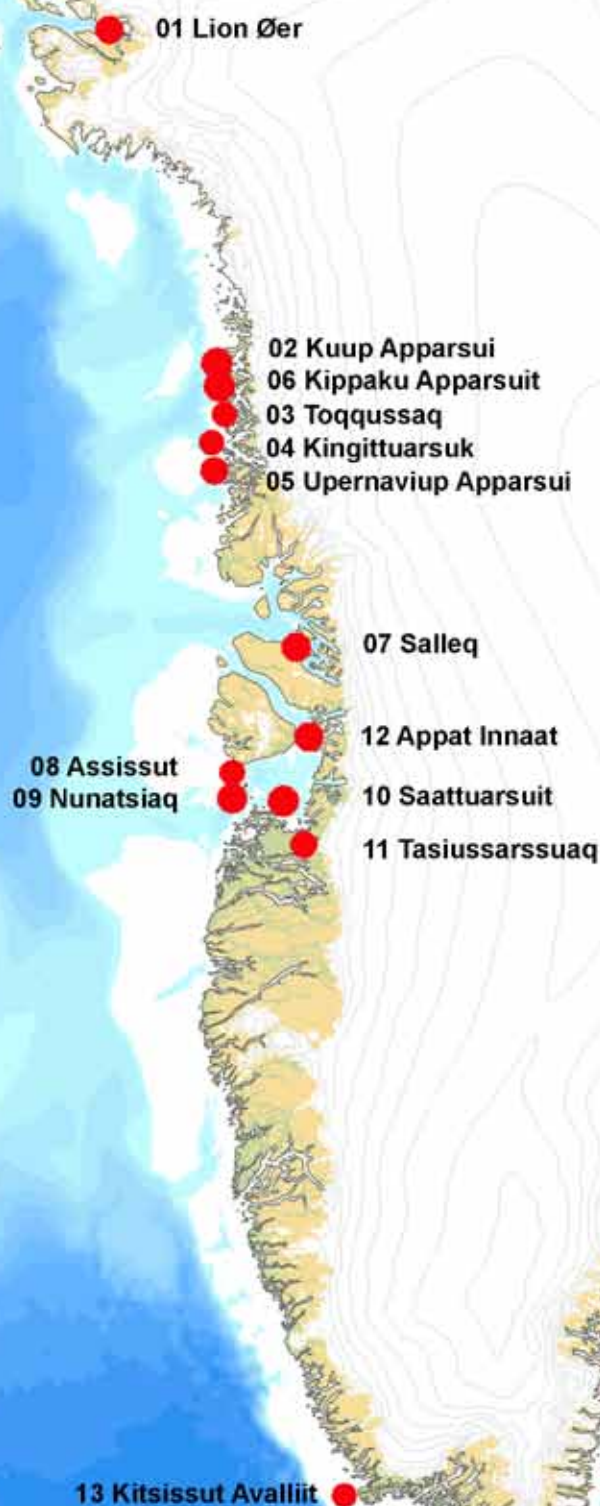

De grønlandske fuglebeskyttelsesområder – en statusrapport

Carsten Egevang & David Boertmann

Datablad

- Serietitel og nummer: Teknisk Rapport nr. 87
- Titel: De grønlandske fuglebeskyttelsesområder
- Undertitel: – en statusrapport
- Forfatter(e): Carsten Egevang og David Boertmann
- Institution(er), afdeling(er): Grønlands Naturinstitut – Afd. for Pattedyr og Fugle,
Det nationale center for energi og miljø (DCE), Aarhus Universitet
- Udgiver: Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut ©
- URL: <http://www.natur.gl>
- Udgivelsesår: juni 2012
- Redaktion afsluttet: maj 2012
- Faglig kommentering: Flemming Ravn Merkel og Aili Lage Labansen, Grønlands Naturinstitut
- Finansiel støtte: DANCEA – Miljøstøtte til Arktis (MST-112-00262)
- Bedes citeret: Egevang & Boertmann 2012. De grønlandske fuglebeskyttelsesområder - en statusrapport. Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut teknisk rapport nr. 87. 108 pp. Nuuk 2012.
- Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse
- Emneord: Fuglebeskyttelsesområder, Grønland, havfugle, beskyttede områder, forvaltning.
- Layout: Carsten Egevang
- Illustrationer: Carsten Egevang, hvor andet ikke nævnes
- ISBN: 87-91214-62-9
- ISSN (elektronisk): 1397 – 3657
- Sideantal: 108
- Internetversion: Rapporten er tilgængelig i elektronisk format (pdf) på GN's hjemmeside
<http://www.natur.gl/>
- Supplerende oplysninger: Rapporten er den første sammenfatning af viden omkring de grønlandske fuglebeskyttelsesområder.
- Forsiden af rapporten viser fordelingen af de 13 grønlandske fuglebeskyttelsesområder. Som kortet viser er områderne ikke jævnt fordelt i Grønland, men med en koncentration i det nordlige Vestgrønland - i Disko Bugt og Upernavikområdet.

Indhold	
Sammendrag	4
Eqikkaaneq	5
Summary	6
Indledning	7
<i>Rapportens formål</i>	<i>9</i>
<i>Rapportens opbygning</i>	<i>9</i>
<i>De 13 FBO'ers historie</i>	<i>10</i>
<i>Forvaltning af FBO'erne</i>	<i>12</i>
<i>Andre beskyttede/udpegede fugleområder i Grønland</i>	<i>13</i>
<i>Forstyrrelse, ægindsamling og fangst</i>	<i>14</i>
<i>Taksigelser</i>	<i>15</i>
Metoder	16
<i>Feltarbejde</i>	<i>17</i>
<i>Kriterier for vurdering af fuglebeskyttelsesområderne</i>	<i>20</i>
De grønlandske fuglebeskyttelsesområder	20
<i>01 Lion Øer</i>	<i>22</i>
<i>02 Kuup Apparsuit</i>	<i>24</i>
<i>06 Kippaku Apparsuit</i>	<i>28</i>
<i>03 Toqqussaq</i>	<i>32</i>
<i>04 Kingittuarsuk</i>	<i>36</i>
<i>05 Upernaviup Apparsuit</i>	<i>40</i>
<i>07 Salleg</i>	<i>42</i>
<i>12 Innaq</i>	<i>46</i>
<i>08 Assissut</i>	<i>50</i>
<i>09 Nunatsiaq</i>	<i>54</i>
<i>10 Saattuarsuit</i>	<i>58</i>
<i>11 Tasiussarsuaq</i>	<i>64</i>
<i>13 Kitsissut Avalliit</i>	<i>66</i>
<i>Andre resultater af feltarbejdet</i>	<i>72</i>
Potentielle nye fuglebeskyttelsesområder	73
<i>Qeqertat</i>	<i>74</i>
<i>Saattut</i>	<i>78</i>
<i>Issortussoq</i>	<i>80</i>
<i>Kitsissorsuit</i>	<i>82</i>
<i>Kitsissut</i>	<i>86</i>
<i>Nunanguit</i>	<i>90</i>
Konklusion og anbefalinger	94
Referencer	96
<i>Appendiks I (Kitsissunnguit, fredningsbekendtgørelse):</i>	<i>99</i>
<i>Appendiks II (Grønlandske truede arter og ansvarsarter):</i>	<i>102</i>
<i>Appendiks III (Områdebeskrivelse, Itsako):</i>	<i>103</i>

Sammendrag

I Grønland er der ifølge Fuglebekendtgørelsen (nr. 8 af 2. marts 2009) udpeget 13 lokaliteter som fuglebeskyttelsesområder. Det er områder, hvor der er restriktioner i færdsel og aktiviteter for at sikre de lokale ynglefugle fred i yngletiden. Alle områderne er øer eller fuglefjelde, hvor der oprindeligt ynglede vigtige havfuglebestande, og de er alle placeret i Vestgrønland mellem 60° N og 77,5° N.

I sommeren 2010 gennemførtes et skibsbaseret togt mellem Disko Bugt og den nordlige del af Upernavik for at besøge og beskrive så mange som muligt af fuglebeskyttelsesområderne. I alt 10 af områderne blev besøgt. De indhentede informationer danner, sammen med de seneste rapporter fra de øvrige områder, grundlaget for denne rapportes beskrivelser af alle 13 fuglebeskyttelsesområder. På baggrund af disse beskrivelser vurderes områdernes nuværende betydning som ynglefuglelokaliteter.

De vigtigste arter i fuglebeskyttelsesområderne er: Polarlomvie, havterne, lunde, ederfugl og ride.

Det viser sig, at i 8 af områderne er fuglebestandene gået væsentligt tilbage eller helt forsvundet. Seks af disse er (var) ynglekolonier for polarlomvie, og med al sandsynlighed er der her tale om et resultat af menneskelig aktivitet. De to andre er vigtige kolonier for lunde.

Fire af lomviekolonierne er helt uddøde og ikke længere relevante som fuglebeskyttelsesområder. Disse fire områder kan nedlægges som fuglebeskyttelsesområder og kan eventuelt erstattes af nye områder, da det ikke er sandsynligt at lomvierne vil genindvandre til lokaliteterne.

Togtet i 2010 besøgte desuden adskillige andre havfuglekolonier, og de fem vigtigste, samt en lokalitet der er besøgt i 2006, er bekrevet. Disse foreslås som nye fuglebeskyttelsesområder, eller som erstatning for de områder denne rapport foreslår nedlægges.

Rapporten afsluttes med yderligere en række forslag til at styrke forvaltningen af og den generelle viden om fuglebeskyttelsesområderne:

- der iværksættes en informationskampagne om fuglebeskyttelsesområderne for at gøre opmærksom på deres eksistens og deres berettigelse
- jagtbetjentenes tilsyn med områderne styrke og formaliseres
- der iværksættes monitoringsprogrammer for fuglebestandene i alle områderne

Eqikkaaneq

Timmissat pillugit nalunaarut nr. 8, 2009-mi marsip ulluisa aappaaneersoq na-apertorlugu Kalaallit Nunaanni sumiiffiit 13-it timmissanik illersuiffiusussatut toqqarneqarsimapput. Sumiiffiit pineqartut tassaapput timmissat erniornerisa nalaanni tamakku eqqissimatinneqarnissaat qulakkeerniarlugu angalaarfigineqarnissaat suliaqarfigineqarnissaallu killilersuiffigineqartut. Sumiiffiit tamarmik qeqertaanngikkunik innaaput timmissat ineqarfii, timmissat imarmiuut pingaarutillit ineqarfigeqqaagaat, tamakkulu tamarmik Kitaani avannarpassitsit 60°-ip aamma 77,5°-it akornanniipput.

2010-mi aasakkut umiarsuarmik Qeqertarsuup Tunuaniit Upernaviup avannaata tungaanut sumiiffiit timmissanik illersuiffiusut sapinngisamik amerlanerpaat takuniarlugit allaaseriniarlugillu angalasoqarpoq. Sumiiffiit katillugit qulit tikinneqarput. Paasissutissat pissarsiarineqartut sumiiffiit allat pillugit nalunaarusianik ilallugit sumiiffinnik timmissanik illersuiffiusunik katillugit 13-isunik matuminnga nalunaarusionermut tunngaviupput. Tamakku tunngavigalugit sumiiffiit timmissat erniorfiisut maannakkut pingaarutaat allaaserineqarput.

Timmiaqatigiikkuutaat pingaarnerit timmissanik illersuiffiusuniittut tassaapput: Appat, imeqqutaallat, qilanngat, meqqit taateraallu.

Sumiiffinnit sumiiffinni arfineq pingasuusuni timmissat ikileriarujussuarsimasut imalunniit qimagussimasut paasinarsivoq. Taakkunannga arfinillit appat erniorfigaat tamannalu inuit suliaqartarnerannik pissuteqarluinnarsorineqarpoq. Sumiiffiit marluk allat qilanngat erniorfigaat.

Appaqarfiit sisamat appanit qimanneqarsimapput taamaattumillu sumiiffittut timmissanik illersuiffiusutut atorunnaarsinneqarsinnaallutik. Sumiiffiit sisamasut taakku sumiiffittut timmissanik illersuiffiusutut atorunnaarsinneqarsinnaapput imaluunniit sumiiffinnit allanit taarserneqarsinnaapput, tassami appat sumiiffinnut taakkununnga uteqqinnissaat ilimananngimmat.

2010-mi umiarsuarmik angalanermi immap timmiaqarfii allat arlallit aamma tikinneqarput tamakkunanngalu pingaarnerit tallimat, aamma sumiiffiit 2006-imi tikinneqartut, allaaserineqarput. Tamakku sumiiffittut timmissanik illersuiffiusutut nutaatut pineqalernissaat siunnersuutigineqarpoq imaluunniit nalunaarusiami matumani atorunnaarsinneqartunut taarsiissutitut siunnersuutigineqarlutik.

Nalunaarusiaq aqutsinerup sukarterneqarnissaanik aamma sumiiffinnik timmissanik illersuiffiusunik nalinginnaasumik ilisimaqalernissamik arlalinnik siunnersuuteqartoqarluni naggaserneqarpoq:

- Sumiiffiit timmissanik illersuiffiusut sumiinnerat illersortariaqarnerallu pillugit paasititsiniaanermik aallartitsisoqassasoq
- Piniarfinnik nakkutilliisut sumiiffinnik nakkutilliinerat nukittorsarne qassasoq pisortatigoortunngortinneqarlunilu
- Sumiiffinni tamani timmiaqatigiikkuutaanik nakkutiginninnerit aallar tinneqassasut

Summary

According to the Greenland bird protection order no. 8 of March 2, 2009, 13 sites are designated as bird protection areas. In these sites admission is prohibited in the breeding season. All the sites were originally important breeding colonies for seabirds either on small islands or on steep cliffs. They are all situated in West Greenland between 60° N and 77.5° N.

In the summer 2010, ten of these sites were surveyed in the bird breeding season in order to get an up-to-date status on the bird populations. The survey results, together with the most recent data from the remaining sites, form the basis for this report, in which all the bird protection sites are described and evaluated.

The most important species breeding within the sites are: Thick-billed murre, Arctic tern, Atlantic puffin, common eider and black-legged kittiwake.

In eight of the sites, the important seabird populations have decreased or even disappeared. This is the case in six thick-billed murre colonies, where the most likely reason is human activities. In two sites Atlantic puffins have decreased markedly. Four of the murre sites are completely abandoned and are in fact, no longer relevant as protected sites.

During the 2010-survey several other sites were surveyed, and the six most important are described in the report. These additional sites could be added to or replace the sites found to be irrelevant as bird protection areas.

The report concludes that the general awareness of the bird protection sites is very limited and therefore proposes some additional actions to raise the knowledge on the sites and to strengthen the protection of their birds:

- an information campaign about the sites
- increased and more formalized inspection of the sites
- bird monitoring programs for all the sites

Indledning

Bekendtgørelse nr. 8 af 2. marts 2009 om beskyttelse og fangst af fugle (*Fuglebekendtgørelsen*) indeholder to bestemmelser om beskyttelse af fuglekolonier. Den generelle som omfatter alle fuglekolonier (fuglefjelde og fugleøer), og som regulerer forstyrrende aktiviteter (Infobox I) og den stedspecifikke om de såkaldte fuglebeskyttelsesområder (herefter benævnt: *FBO'er*). Her er tale om 13 havfuglekolonier, hvor ilandstigning og sejlads indenfor en afstand af 500 meter ikke er tilladt i sommerperioden (Infobox II).

Infobox I

Uddrag fra Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 8 af 2. marts 2009 om beskyttelse og fangst af fugle (*Fuglebekendtgørelsen*) omkring generel beskyttelse af fuglekolonier.

Fuglekolonier

§ 8. Ved en fuglekoloni forstås i denne bekendtgørelse ethvert sted, hvor mindst 10 par havfugle yngler.

Stk. 2. Det er ikke tilladt i perioden 15. april – 15. september, at skyde eller på unødigt vis at frembringe forstyrrelser, herunder sejlads inden for en afstand af en fuglekoloni på:

1) 1000 meter, hvis kolonien bebos af polarlomvie, atlantisk lomvie, alk, søkonge, ride, mallemuk eller skarv. Beflyvning med fastvinge fly eller helikopter er ikke tilladt i en vertikal og horisontal afstand af 3000 meter.

2) 200 meter, hvis kolonien er en ø eller en halvø, der er beboet af edderfugl, tejest, lunde, havterne eller andre mågefugle end ride.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 2 kan der indsamles æg i henhold til § 7.

Stk. 4. Uanset bestemmelserne i stk. 2 kan der sejles ad afmærkede ruter.

Disse FBO'er er eller har været særligt vigtige havfuglekolonier, som man har ville beskytte i yngletiden.

I 2008 nedsattes en arbejdsgruppe i forbindelse med revidering af *Fuglebekendtgørelsen*, hvor såvel Selvstyrets departementer, Grønlands Naturinstitut, fangerorganisationer og miljøorganisationer var repræsenteret. Gruppens arbejde udmundede i en række konkrete anbefalinger, som omkring de grønlandske FBO'er foreslår (Anonym 2008):

"Arbejdsgruppen anbefaler, at de særligt udvalgte 13 fuglebeskyttelsesområder i den nuværende fuglebekendtgørelses § 9 tages op til revidering indenfor overskuelig tid, idet behovet for beskyttelsesområder langt fra dækkes fyldestgørende af det nuværende udvalg af områder. Dette kunne f.eks. ske i forbindelse med et Danceaprojekt."

Og det hedder endvidere: *"Det er således Arbejdsgruppens umiddelbare vurdering, at visse af de i § 9 angivne områder har mistet sin værdi som beskyttelsesområder da hovedparten af ynglefuglene er forsvundet. Disse kunne med fordel erstattes af mere egnede lokaliteter."*

Disse to anbefalinger er grundlaget for denne rapport.

Den primære forvaltning af de grønlandske fuglebestande er en jagtmæssig regulering, der er baseret på de enkelte fuglearter, med brug af fredningstider, hvor arten ikke må jages. Beskyttelse af fuglenes levesteder, så som ynglelokaliteter eller vigtige fourageringssteder, benyttes kun i mindre grad i Grønland.

De to bestemmelser om fuglekolonier (Infobox I og II) i fuglebekendtgørelsen er de eneste i den grønlandske miljø- og naturlovgivning, der specifikt regulerer/ beskytter levesteder for fugle. Men det skal nævnes at der i medfør af Råstofloven er udpeget en lang række områder, hvor råstofaktiviteter reguleres for at beskytte fuglelivet i sårbare perioder.

Infobox II

Uddrag fra Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 8 af 2. marts 2009 om beskyttelse og fangst af fugle (Fuglebekendtgørelsen) omkring generel beskyttelse af fuglekolonier.

Fuglebeskyttelsesområder

§ 9. Enhver ilandstigning og færdsel i øvrigt er ikke tilladt i perioden 1. maj - 31. august på følgende lokaliteter, samt indenfor en afstand af 500 meter fra disse:

- 1) Lion Øer syd for Qerqertat (forvaltningsområde Avanersuaq).
- 2) Kuup Apparsuit / Kap Schackleton (forvaltningsområde Upernavik).
- 3) Toqqusaaq (forvaltningsområde Upernavik).
- 4) Kingittuarsuk, vestnordvest for Angissoq (forvaltningsområde Upernavik).
- 5) Upernaviup Apparsui / Sandersons Hope (forvaltningsområde Upernavik).
- 6) Kippaku Apparsuit (forvaltningsområde Upernavik).
- 7) Salleq (forvaltningsområde Uummannaq).
- 8) Assissut / Brændevinsskær ved Kronprinsens Ejland (forvaltningsområde Qeqertarsuaq).
- 9) Nunatsiaq / Rotten ved Hunde Ejland (forvaltningsområde Aasiaat).
- 10) Saattuarssuit ved Grønne Ejland (forvaltningsområde Aasiaat).
- 11) Fjordarmen Tasiussarsuaq bag ved Naternaq ved Nordenskjölds Bræ (forvaltningsområder Kangaatsiaq og Qasigiannguit).
- 12) Appat Innaat/ Fuglefeldet Appat ved Ritenbenk (forvaltningsområde Ilulissat).
- 13) Ydre Kitsissut (forvaltningsområde Qaqortoq).

Rapportens formål

Formålet med denne rapport er at indlede arbejdet med ovenfor nævnte arbejdsgruppes anbefalinger. Ved at

A) udarbejde en **statusvurdering** for alle 13 FBO'er. På baggrund af opdaterede oplysninger (herunder resultater af feltarbejde udført i 2010) om områdernes fuglebestande, præsenteres en vurdering af om det enkelte område fortsat har relevans som FBO.

B) udarbejde **forslag til alternative FBO'er**. Hvis det viser sig at eksisterende FBO'er har mistet deres relevans, foreslås disse nedlagt, og nye FBO'er udpeget. Rapporten præsenterer en række konkrete forslag til fuglelokaliteter, der kan indgå som nye FBO'er.

C) udarbejde forslag til en præcis **afgrænsning** af eksisterende og nye FBO'er. Der foreligger ikke entydig afgrænsning af de 13 områder. Dette har tidligere ført til forvirring omkring forvaltningen af områderne, f. eks. i form af forveksling på grund af enslydende navne. Rapporten præsenterer geografiske koordinater for, samt placering af områderne på kort, for såvel eksisterende som potentielle nye FBO'er.

D) udarbejde en **områdebeskrivelse** af eksisterende og nye FBO'er. Dette gøres gennem en kort skriftelig beskrivelse under præsentationen af de enkelte områder, samt gennem inddragelse af foto fra områderne.

E) udarbejde en oversigt over, i hvor mange af de eksisterende FBO'er, der findes **skiltning**, der informerer dels om områdets status, dels om gældende begrænsninger i færdsel i og ved områderne.

F) udarbejde en oversigt over de eksisterende FBO'ers **historie**, dvs. en oversigt over hvornår de enkelte FBO'er blevet etableret, og første gang indgår i grønlandsk lovgivning.

Rapportens opbygning

De 13 nuværende FBO'er præsenteres med gennemgang af de enkelte områders geografiske placering, habitater, udviklingen i fuglelivet og resultaterne af besøg på lokaliteten i sommeren 2010. Desuden vurderes det enkelte områdes relevans som fortsat FBO.

Efterfølgende præsenteres en række andre fugleområder i Grønland (Afsnit 5), som foreslås oprettet som nye FBO'er, enten som erstatningsområder for slettede FBO'er eller som nye områder.

Forkortelser anvendt i rapporten

Gennem rapporten er der benyttet 5-cifrede talkoder for de forskellige lokaliteter. Disse koder er det unikke nummer, som alle registrerede havfuglekolonier har i DCE's og GN's database over de grønlandske havfuglekolonier (herefter betegnet "Havfuglekolonidatabasen" HFKDB). Denne database indeholder oplysninger om samtlige kendte ynglekolonier for havfugle i Grønland, og rummer pt. omkring 10.000 "records" fra mere end 2.000 havfuglekolonier.

Gennem rapporten benyttes desuden en række forkortelse, som er listet her:

APNN	Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug
DCE	Nationalt center for energi og miljø, Aarhus Universitet
FBO	Fuglebeskyttelsesområder
FBKG	Fuglebekendtgørelsen
GN	Grønlands Naturinstitut
HFKDB	Havfuglekolonidatabasen
I	Individer
IBA	Important Bird Areas - udpeget af BirdLife International.
lomvie	Polarlomvie
NNPAN	Departementet for Indenrigsanliggender, Natur og Miljø
P	Par

De 13 FBO'ers historie

Oprindelsen af, og udpegningsgrundlaget for, de grønlandske FBO'er fortaber sig til en vis grad i historien. Områderne er ikke udpeget på samme tidspunkt, men er indgået i lovgivningen ad flere omgange. Visse af områderne har oprindeligt været inkluderet i kommunale vedtægter, der sikrede lokaliteterne en vis beskyttelse, mens andre første gang optræder i national lovgivning. Nedenstående er et forsøg på at sammenstykke en kronologisk gennemgang af hvornår områderne udpeges, samt deres udpegningsgrundlag.

I den første grønlandske jagtlov om fugle (landstingsvedtægt om jagt på fugle i Vestgrønland, 21. dec. 1977) var følgende områder udpeget som områder, hvor der ikke må jages, samles æg eller dun (§11): Assissut (FBO nr. 8 i Infobox I), Nunatsiaq (FBO 9), Saatuarsunnguit (FBO 10) og fjordarmen Tasiussarsuaq (FBO 11). Disse var allerede inkluderet i landsrådsvedtægt af 8. december 1960, stadfæstet den 30. december 1960, om "fredning af visse fuglearter m.v." (Peter Nielsen *pers. kom.*).

Begrundelsen for udpegningerne findes i Finn Salomonsens artikel i tidsskriftet Grønland (Salomonsen 1959), hvor han opfordrer Landsrådet til at indføre fredningsstatus for disse områder: De tre førstnævnte øgrupper (FBO 9, 10 og 11): "... med den hensigt at frede ynglepladserne for de sjældne eller aftagende Lunder, Thorshaner og Søkonger samt frede Havternen, der som nævnt overalt beskattes stærkt gennem ægsamling."

Fjordarmen Tasiussarsuaq (FBO 11), "...med tilstedeværelsen af betydelige ederfuglekolonier samt en del mindre skarvefjælde."

Salomonsen (1959) beskriver desuden det eksisterende trusselsbillede for fuglebestandene på disse fire lokaliteter. Øgruppen Sabineøer i Melville Bugt er også på Salomonsens liste, men er, af uvisse årsager, ikke kommet med i landsrådsvedtægten eller i den første jagtlov.

De resterende fuglebeskyttelsesområder (FBO nr. 6 undtaget) dukker først op i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 3. maj 1988 om jagt på fugle i Vestgrønland. En revision af bekendtgørelse i 1985 (nr. 11 af 19. marts) medtager ikke disse nye områder. I 2004 versionen (nr. 1 af 21. januar) medtages Kippaku Appasuit (FBO 6), som det sidste af de 13 FBO'er som findes i den seneste version af Fuglebekendtgørelsen (Infobox II).

Disse nye områder er hentet dels fra diverse kommunale vedtægter, som med

lovrevisionen i 1988 blev inddraget i fuglejagtloven. Dels fra Landsrådsvedtægt af 1. februar 1971 om "fredning af visse fuglearter m.v." som angiver i § 3 at "Al jagt og fangst ved fuglefjælde hvor [polar]lomvie (agpa) eller riden (tateraq) yngler er forbudt, ligesom det er forbudt af fange og skyde fugle inden for en afstand af 2 km fra de pågældende ynglepladser."

Lion Øer (FBO 1) i Qaanaaq Kommune kom fra "Vedtægt af 6. februar 1975 for Thule Kommune vedrørende fredning af fugle på øen syd for Qeqertat." Det er ikke nævnt hvilken fugleart der er tale om, men det er indlysende at det er havterner, der skal beskyttes.

Kuup Apparsuit (FBO 2), Torqussaq (FBO 3), Kingittuarsuk (FBO 4) og Upernaviup Apparsuit (FBO 5) er (var) alle betydelige polarlomviekolonier i Upernavik Kommune.

Salleq (FBO 7) var tidligere en meget stor lomviekoloni i Uummannaq kommune. Fredet jvf. kommunalvedtægt af 28. september 1968 om "Fuglefjelde i Sagdleq samt kommunalvedtægt af 17. feb. 1969 om jagt og fangst i Umanak Kommune". Sidstnævnte gælder alle fuglefjelde i kommunen, og nævner ikke Salleq specifikt, men lokaliteten var kommunens største og vigtigste fuglefjeld. Desuden er kolonien omfattet af Landsrådsvedtægten af 1971.

Appat/Ritenbenk (FBO 12) er en nu stærkt reduceret lomviekoloni i Ilulissat Kommune. Oprindeligt fredet jvf. kommunalvedtægt af 15. januar 1960 og er sikkert også nævnt i kommunalvedtægt af 15. august 1985 vedr. fuglefjelde i Ilulissat kommune, men den vi har ikke haft adgang til. Desuden er dette fuglefjeld omfattet af Landsrådsvedtægten af 1971.

Ydre Kitsissut (FBO 13) er en vigtig lomviekoloni i Qaqortoq Kommune. Den var omfattet af landsrådsvedtægten af 1971.

Atuagagdliutit/Grønlandsposten fra 1959

Grønlands fuglebestand må bevares gennem fredning

Hvad der kan gøres i Grønland for også naturmæssigt at komme på
højde med andre arktiske egne i verden

Den internationale Naturfredningsunion har drøftet, hvorledes man bedst undgår, at de dyr, der findes i arktiske egne, helt uddør eller bliver så få, at de folkeslag, der lever af jagt og fangst, får ringe livsvilkår.

Meget er allerede opnået. Nogle lande tillader kun eskimoer at fange hvalros, hvidhvaler og isbjørn, medens andre kun kan få en meget begrænset ret dertil, og kun hvis det er absolut nødvendigt for dem.

Men også visse fuglearter er man bange for, at de nedlægges i større mængder, end bestanden tåler. Derfor har Danmarks Naturfredningsråd henstillet, at man også i Grønland begrænser fangsten af visse fugle på visse tider af året.

Der foreslås således:
at følgende øer og skær fredes:

Sabineøerne i Melvillebugten, Skærene Asigsut (Brændevinsskærene) ved Kronprinsens Ejland, Skæret Nunatsiak (Rotten) ved Hunde Ejland, Skærene Sātuarsunguit ved Grønne Ejland i Diskobugten, at lunden fredes i 10 år, at skarven fredes fra 1. januar til 15. august, at beskydning af fugle på fuglefjeld forbydes, at det bør være tilladt at samle æg af alkefugle (alke og lomvier, søkonger, tejster), mågefugle (fåteråt, kjover, terner o. a.) og stormfugle (mallebuk), men ikke efter 1. juli. Særlig vigtig er det, at havternens æg ikke tages efter 1. juli, at havørnen fredes nord for Julianehåb distrikt (subsidiært nord for Godthåbsfjorden), at falcken fredes fra 15. maj til 1. september, at den indre del af Arfersiorfikfjorden i Egedesminde distrikt, nemlig Tasersstærssuk indenfor Nordenskjoldts Bræ, udlægges som reservat.

Forvaltning af FBO'erne

Behovet for beskyttede områder for (hav)fugle i Grønland, og konkrete forslag til lokaliteter blev allerede belyst tilbage i slutningen af 1950'erne (Salomonsen 1959). Tilblivelsen af de grønlandske FBO'er har, som beskrevet ovenfor, haft en noget blandet baggrund, og forvaltningsansvaret var tidligere fordelt mellem kommunale og nationale instanser.

Monitering

FBO'ernes fuglebestande, eller deres fysiske tilstand, er ikke tidligere blevet overvåget. Men sådan information er i mange tilfælde blevet indsamlet opportunistisk i forbindelse med andet fuglearbejde på lokaliteterne eller deres umiddelbare nærhed. Flere af FBO'erne (nr. 2, 5, 6, 12 og 13) er inkluderet i GNs monitoringsplan for lomvie i Grønland, hvor totaloptællinger af lomviebestanden har været udført med jævne mellemrum siden midten af 1990'erne. Desuden har der været udført biologiske studier på visse af lokaliteterne (eksempelvis nr. 10 og 13) gennem sammenhængende sæsoner, hvilket har betydet at data om bestandsstørrelsen er blevet indhentet. For de resterende FBO'er har optællinger været udført sporadisk, og typisk kun ved korte besøg på lokaliteten. Det betyder at datagrundlaget for at vurdere udviklingen i fuglebestandene, altså om bestandene går tilbage eller frem, er stærk varierende for de enkelte lokaliteter.

Formidling og information

Der er hidtil foretaget meget lidt for at informere omkring betydningen af og bestemmelserne for de grønlandske FBO'er.

I forbindelse med ændring af FBKG i 2004, blev der udarbejdet informationsmateriale, der oplyser om jagttider i de forskellige regioner af Grønland. I materialet indgår et kort, der viser placeringen af FBO'erne, samt omtale af bestemmelser om adgang til områderne.

På enkelte FBO'er (se gennemgangen af de enkelte områder) har der tidligere været opstillet skilte der informerer om lokalitetens status som FBO; at ilandsstigning ikke er tilladt samt at færdsel i en radius af 500 meter ikke er tilladt i perioden 1. maj til 31. august (Fig. 1).

Figur 1: Skilt på FBO nr. 9, Nunatsiaq (Rotten) i Disko Bugt, der tidligere har informeret om adgangsstrektioner, men i dag er kun rammen tilbage.

Tilsyn og håndhævelse

FBKG, og dermed FBO'erne, hører under Selvstyrets Departement for Fiskeri, Fangst og Landbrug (APNN), mens andre fredede naturområder i Grønland hører under Departementet for Indenrigsanliggender, Natur og Miljø (NNPAN), som i perioden før 2008 også varetog FBKG. Formelt hører håndhævelse af bestemmelserne i FBKG under politiet, mens kontrol med fangstbestemmelserne i praksis varetages af den grønlandske jagtbetjentordning. Hyppighed og tidspunkt for kontrol varetages decentralt af de enkelte jagtbetjente. Afrapporteringen sker i form af et fortrykt skema, hvor den enkelte jagtbetjent krydser af om det enkelte fuglebeskyttelsesområde har eller ikke har været besøgt det pågældende år. Skemaet giver ikke mulighed for at tilføje yderligere informationer, om f.eks. fuglelivet eller overtrædelser af lovgivningen. Fuglebeskyttelsesområdet (FBO nr. 1) i Qaanaaq bliver dog ikke besøgt, da jagtbetjentene, af forsikringsmæssige årsager, ikke kan sejle dertil med den båd de er udstyret med.

Andre beskyttede/udpegede fugleområder i Grønland

Betydningen af FBO'er som forvaltningsredskab i Grønland skal belyses i forhold til andre typer af områdefredninger eller -udpegninger der vedrører fugle. Nedenfor følger en oversigt over relevante forvaltningsmæssige udpegninger i Grønland, inklusiv en udpegning af særligt vigtige fugleområder foretaget af en international fuglebeskyttelsesorganisation.

Ramsarområder: Grønland har hidtil haft 11 områder udpeget som vådområder af international betydning jvf. Ramsarkonventionen (Egevang & Boertmann 2001). I skrivende stund er et 12. område (Ørsted Dal, Nordøstgrønland) netop blevet formelt optaget på listen over grønlandske Ramsarområder. De 11 områder blev udpeget i 1988, ud fra en række kriterier baseret på forekomsten af vandfugle. Særligt er der ved udpegningskriterierne lagt vægt på at 1 %, og/eller 20.000 individer, af en given fuglebestand benytter områderne.

Ramsarområderne er fordelt med 8 områder i Vestgrønland, og 3 områder i Nordøstgrønland. I Grønland er områderne for en stor dels vedkommende (8 områder) etableret ud fra deres betydning for fældende og ynglende gåsebestande. I følge Ramsarkonvention skal Grønland implementere de udpegede områder i lovgivningen, dvs. gennemføre en formel naturfredning. Desuden skal områderne overvåges og ændringer i deres naturtilstand rapporteres til Ramsar sekretariatet. Kun et af de udpegede områder er i dag formelt fredet, nemlig øgruppen Kitsissunnguit, i hvilken FBO nr. 10 indgår. Denne fredning omfatter desuden forvaltnings- og overvågningsplaner. Yderligere et FBO'er er udpeget som Ramsarområde, nemlig nr. 13.

Nationale fredninger: I Grønland optræder et antal mindre fredede områder udpeget på grundlag af vidt forskelle beskyttelsesinteresser, som eksempelvis særegne geologiske eller biologiske forekomster indenfor området. Fredningen af den indre del af Melville Bugt (på baggrund af forekomsten af narhval og isbjørn) skiller sig imidlertid ud, ved at være et stort sammenhængende område. Et enkelt område (Kitsissunnguit, indeholder FBO nr. 10) er fornyligt oprettet som fredet område baseret på forekomsten af fugle. Her er differentierede færdselsrestriktioner for de enkelte øer i øgruppen formuleret i en specifik bekendtgørelse (App. I).

Nationalpark/Biosfæreområder: I Grønland er der udpeget en enkelt nationalpark: Nationalparken i Nord og Østgrønland (Anonym 1999). Området er Nationalpark efter Grønlands egen definition og opfylder ikke IUCNs (International Union for Conservation of Nature) internationale kriterier for Nationalparker, blandt andet på grund af muligheden for råstofaktiviteter. Området er tillige

udpeget som UNESCO Biosfæreområde. Disse skal opdeles i zoner, med forskellige muligheder for aktiviteter og med forskellig grad af beskyttelse, hvilket ikke er sket endnu. Der er ikke FBO'er i Nationalparken

UNESCO-verdensarvsområder: Som det hidtil eneste område i Grønland blev Ilulissat Isfjord i 2004 optaget på UNESCO's verdensarvsliste. Med optagelsen på listen er forvaltningsmyndighederne forpligtiget til at udarbejde forvaltningsplaner og monitoringsplaner, udarbejde risikovurderinger og endelig skal UNESCO orienteres om eventuelle ændringer i områderne. Der forekommer ikke FBO'er i verdensarvsområdet.

IBA (Important Bird Area): IBA programmet er verdensomspændende og drevet af en *non-government organisation* (BirdLife International), hvor der i hvert land udpeges områder med særlig betydning for fuglelivet. Der er således ikke tale om beskyttede områder, men forslag til områder der bør beskyttes. I Grønland er der udpeget 55 områder (Heath & Evans 2000) fordelt i hele landet, på nær det sydlige Østgrønland. Udpegningskriterierne for IBA'erne er på linje med kriterierne for udpegningskriterierne for Ramsarområderne. De fleste af IBA'erne indgår i disse udpegninger.

Endelig er der i medfør af Råstofloven udpeget en række "vigtige områder for dyrelivet" (<http://dmugisweb.dmu.dk/rdimportantareas/>). Dette er områder, hvor råstofaktiviteter er reguleret for at undgå at forstyrre sårbare forekomster af pattedyr og fugle. De fleste af IBA'erne indgår i disse områder.

Forstyrrelse, ægindsamling og fangst

Fuglebestande er i forskellig grad sårbare overfor forstyrrelser. Sårbarheden varierer desuden gennem året, og f. eks. er mange bestande særligt sårbare i ynglesæsonen. Men også udenfor ynglesæsonen kan fugle være meget sårbare overfor forstyrrelser, f. eks. hvis de skræmmes bort fra kritiske fødesøgningssteder (Egevang 2008).

Effekten af forstyrrelse, menneskelig såvel som "naturlig", i forbindelse med havfuglekolonier i Grønland er vanskelig at belyse. Dels mangler der egentlige undersøgelser, i Grønland og i udlandet. Dels er det ikke muligt at generalisere forstyrrelsers betydning, da havfugle udviser store forskelle i tolerance overfor forstyrrelser bestemt af faktorer som eksempelvis af graden af habituering, geografisk placering og jagttryk, samtidigt med at disse forskelle kommer til udtryk både på arts-, koloni- og individniveau (Egevang 2008). Ægindsamling (Infobox I, § 8, stk. 3) er imidlertid stadig tilladt indtil 1. juni, og den noget løse formulering i lovteksten forhindrer ikke ilandsstigning og færdsel i kolonierne.

I Grønland samles æg fra havfugle til konsum. Foruden den skadelige effekt ved at individer (æg) fjernes fra bestanden, resulterer aktiviteten i forstyrrelser i yngletiden. Tidligere var indsamling af æg fra ederfugl, lomvie og havterne tilladt, men fra 2000 har kun æg fra gråmåge, svartbag og mallemuk være tilladt at indsamle. Illegal indsamling af æg fra de fredede arter foregår dog stadig (*pers. obs.*), - sandsynligvis på et niveau der ligger langt under den legale indsamling før år 2000.

Jagt på ynglende havfugle var tidligere tilladt, og medvirkede til flere koloniers udryddelse; mest markant i Uummannaq kommune, hvor alle inklusiv Grønlands måske største, lomviekolonier blev udryddet. Igen er der sandsynligvis tale om en kombineret effekt af at individer fjernes og af at jagten forstyrrer fuglene på stedet. Denne jagt påvirkede bestandene særlig hårdt, fordi den tog voksne yngledygtige fugle.

Taksigelse

Dette projekt om de grønlandske fuglebeskyttelsesområder er økonomisk støttet af DANCEA – Miljøstøtte til Arktis (MST-112-00262).

Tak til Peter Nielsen (tidligere Direktoratet for Miljø og Natur), for indhentning af oplysninger om fuglebeskyttelsesområdernes historie. Tak til Jannie Fries Linnebjerg (DCE) for at bidrage med upublicerede data og foto fra Kitsissut Avalliit (Ydre Kitsissut, FBO 13) til denne rapport. Også tak til Flemming Merkel og Aili Lage Labansen (GN) for oplysninger om grønlandske fuglelokaliteter, upubliceret data og for faglig kommentering.

Figur 2: Kutteren "Katanguak" fra Aasiaat fungerede som platform for feltarbejdet i 2010.

Metoder

Udarbejdelsen af denne statusrapport var opdelt i tre faser:

- 1) Litteraturstudier omkring de eksisterende grønlandske FBO'er og de potentielle nye områder.
- 2) Feltarbejde i sommeren 2010 med besøg på eksisterende og potentielle FBO'er i det nordlige Vestgrønland.
- 3) Udarbejdelse af rapport, indeholdende vurdering af de grønlandske FBO'er, bl.a. baseret på det indsamlede materiale fra feltarbejdet i 2010.

Forberedelse til feltarbejde.

I området mellem den sydlige Disko Bugt og det nordlige Upernavik Distrikt er der særligt mange FBO'er og andre vigtige fuglelokaliteter. Derfor blev dette område udpeget som mål for feltarbejdet i sommeren 2010. Her var det muligt at besøge 10 ud af de 13 eksisterende FBO'er i løbet af en enkelt feltperiode i området.

Før planlægningen af feltarbejdet i 2010, blev en række møder med forskere der har viden om fuglekolonierne i Grønland gennemført. Desuden blev udtræk fra HFKDB analyseret. Dette udmundede i en prioriteret liste over fuglelokaliteter, der skulle besøges under feltarbejdet i 2010. Følgende lokaliteter blev prioriteret:

- a) Eksisterende FBO'er.
- b) Fuglekolonier, der indeholder særligt store, særligt diverse eller særligt beskyttelseskrævende bestande, og som potentielt kunne udpeges som nye FBO'er.
- c) Andre fuglekolonier, som sandsynligvis ikke husede fuglebestande, der vil kvalificere området som FBO, men var indenfor rækkevidde på den planlagte sejlroute.

Figur 3: Feltarbejdet dokumenterede en massiv fremgang i bestanden af snegås i det nordlige Vestgrønland.

Feltarbejde

Feltarbejdet i 2010 blev gennemført i perioden 17. juni til 7. juli 2010, med skibet "Katanguak" fra Aasiaat som transportmiddel mellem fuglelokaliteterne i området. (Fig. 2). Skibet er en ældre kutter med en marchfart på omkring 6-8 knob, hvilket fungerede udmærket til formålet. Med på turen var desuden en jolle, til brug ved ilandsstigning på lokaliteterne. Udgangspunkt for feltarbejdet var Aasiaat, og det afsluttedes i Upernavik. Det sydligste punkt for turen udgjordes af Aasiaat by (68,7°N), mens det nordligste var Ederfugleøer (74°N) ud for Nuussuaq halvøen i Upernavik Distrikt (Fig. 4).

Projektleder på feltarbejdet var forsker Carsten Egevang, Grønlands Naturinstitut. Som assistent deltog fuldmægtig Jens Bagger (APNN) i perioden 17. juni til 3. juli. Skipper var Peter G. Milandt, Aasiaat og som besætningsmedlem fungerede Jakob Tobiassen, Ilulissat i perioden 20. til 30. juni.

Vejret i perioden var generelt godt, og kun ganske få gange blev optællinger vanskeliggjort af dårlig sigt eller kraftig vind.

I alt blev 68 forskellige fuglelokaliteter besøgt, hvoraf 62 allerede eksisterede som registrerede kolonier i HFKDB, mens seks kolonier var nye. Kolonierne blev optalt efter to forskellige metoder: A) Enten blev kolonien direkte optalt på stedet med skibet som platform. Denne metode blev benyttet når kolonien var en stejlside med ynglende havfugle på klippehylder (fuglefjeld), eller hvor lokaliteten kunne overskues fra søsiden. B) Ilandsstigning, hvor lokaliteten blev systematisk gennemgået til fods, og reder og observerede fugle opgjort. Denne metode blev benyttet på større, lave øer, hvor overblik fra søsiden ikke var muligt.

Ved registrering af ynglefugle på de enkelte lokaliteter blev forskellige kriterier benyttet. Yngleadfærd og placering af reden varierer mellem de enkelte arter, så definitionen hvornår en art kan betegnes som "et ynglepar" er forskellig fra art til art.

"Observation af rede" blev benyttet for landrugende arter som ederfugl, gæs, svartbag, gråmåge og sabinemåge, hvor det var muligt at lokalisere reden på land. En variation af denne definition blev ved få tilfælde benyttet under feltarbejdet, hvor fuglene parvist (ikke ederfugl) opholdt sig ved det formodede rede sted, men hvor det af praktiske årsager ikke var muligt at inspicere stedet til fods.

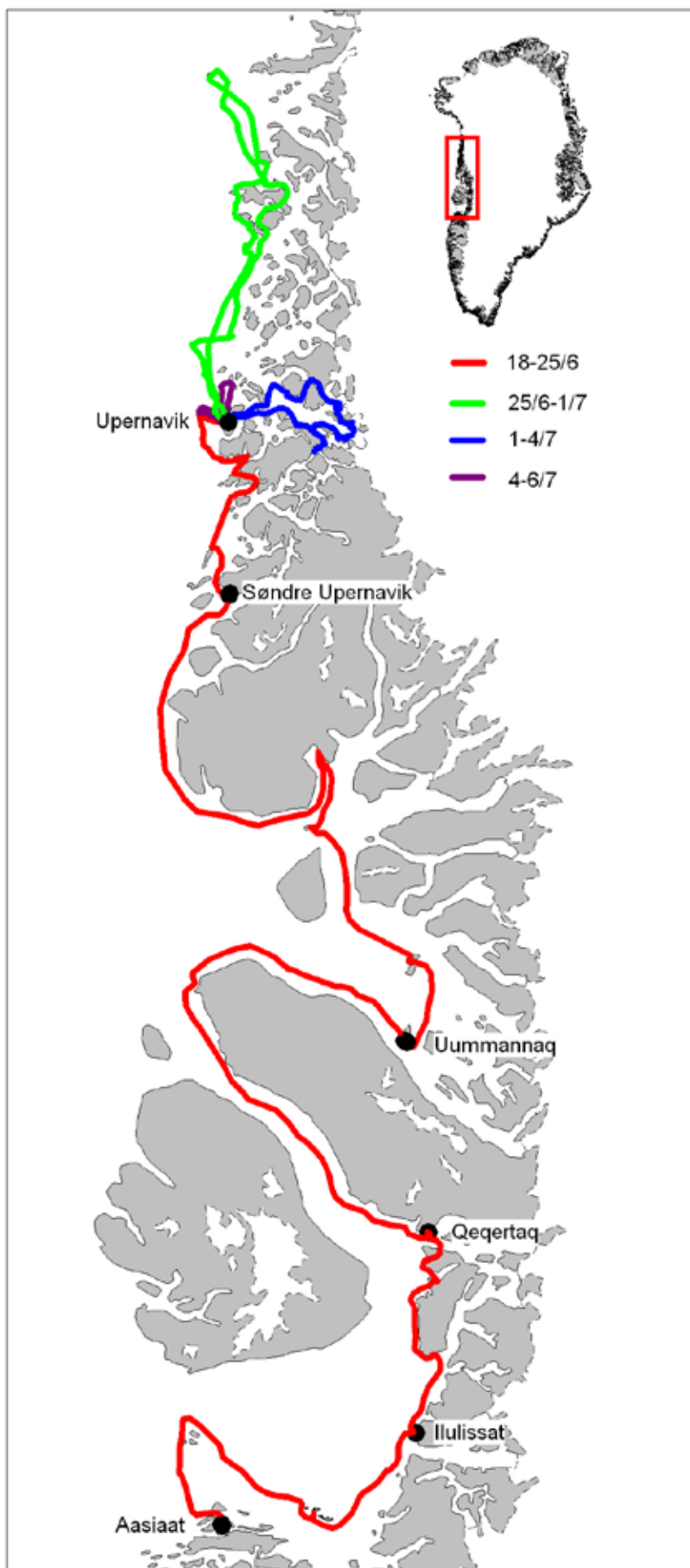
"Observation af formodet redested" blev benyttet for arter som ride, skarv, hvidvinget måge som yngler på stejle fjeldsider, hvor reden, eller det formodede redested, kunne iagttages.

"Fugle på eller i nærheden af ynglepladsen" blev benyttet ved for lomvie, hvor fuglene er synlige på stejle fjeldsider, men hvor hvert enkelt individ ikke nødvendigvis repræsenterer et ynglepar. Samme metode blev benyttet ved lunde, alk, tejst og søkonge, hvor redestedet normalt ikke er synligt, men fuglene (opgjort i "individer", og ikke "ynglepar") vil være tilknyttet ynglelokaliteten.

"Estimering af ynglepar eller ynglende individer" blev benyttet ved store kolonier, som eksempelvis havterne, hvor antallet af individer er højt, placeringen af reden forekommer spredt og en egentlig optælling af reder vil være for tidskrævende. Typisk vil hele eller dele af kolonien være på vingerne samtidigt, og her foretages en hurtig estimering af antallet af individer.

"Formodet ynglepar" blev benyttet ved eksempelvis vadefugle (som eks. thorsbane), hvor fuglenes adfærd indikerer at der er tale om et ynglepar, men selve

Figur 4: Sejlruten i forbindelsen med feltarbejdet 2010. Sorte cirkler repræsenterer byer/bygder med kortere stop.

redestedet er godt skjult, og meget tidskrævende at finde.

Foruden observationer af fugle, blev lokalitetens morfologi/biotoper og andre dyrearter registreret. Desuden blev tegn på menneskelige aktiviteter registreret, så som fortidsminder (kødgrave, før-kristne gravpladser), bygninger (fangsthytter), tegn på fangst (observationer eller tomme patroner) og ægindsamling (æggeskaller, grupper af tomme reder, reb på klippehylder). Endelig blev skiltning - eller mangel på samme - om adgangs begrænsninger og områdets status som FBO registreret.

Figur 5: Som et spændende resultat af feltarbejdet blev der fundet to hidtil ukendte sabinemåge-kolonier. Her et ynglepar fra Issortussoq (72015).

Kriterier for vurdering af fuglebeskyttelsesområderne

I denne rapport er der foretaget en helhedsvurdering af de enkelte lokaliteter. Denne vurdering inddrager både lokaliteternes kvalitet som ynglested for fugle og de aktuelle trusler lokaliteterne og fuglene på dem er udsat for. Følgende elementer indgår:

Graden af allerede eksisterende beskyttelse. I Fuglebekendtgørelsen (FBKG) af 2009 indgår en generel beskyttelse af grønlandske fuglekolonier (se Infobox I) således at skyderi, og i en vis grad også færdsel og forstyrrelse er begrænset.

Status af de tilstedeværende arter i Grønlands Rødliste. Lokaliteter hvor der forekommer fuglearter, der er truede jvf. Grønland Rødliste (Boertmann 2007) bør prioriteres. Det samme gælder lokaliteter med fuglearter hvor Grønland huser en særlig stor andel (> 20 %) af bestanden (de såkaldte nationale ansvarsarter). I appendiks 2 listes de fuglearter der i den grønlandske rødliste optræder som enten nationale ansvarsarter eller med et trusselsniveau som "næsten truede (NT)" eller højere.

Store forekomster. Områder hvor fugle forekommer særligt koncentreret bør prioriteres i statusvurderingen. For at kvantificere hvorvidt en forekomst af fugle er af national eller international betydning, kan "1 % kriteriet" benyttes (jvf. Ramsar-konventionen) – altså om 1 % af en international bestand eller en afgrænset bestand (en såkaldt "flyway-bestand") benytter området.

Høj biodiversitet. Områder der indenfor en relativt lille geografisk afgrænsning indeholder særlig mange fuglearter vurderes højt. Sekundært kan også anden biodiversitet, ud over fugle, inkluderes i vurderingen.

Aktuelt trusselsbillede. I en statusvurdering af FBO'er kan det aktuelle trusselsbillede inddrages, således at det bør vurderes om indførelse/opretholdelse af adgangsforbud i området bidrager væsentligt til at forbedre fuglenes levevilkår. I en vis del af de grønlandske fuglelokaliteter er forstyrrelse som følge af ilandsstigning, sejlads samt (legal og illegal) fangst og ægsamling, sandsynligvis en væsentlig negativ faktor for fuglenes trivsel. Da forstyrrelser i de fleste tilfælde er yderst vanskelige at kvantificere, kan i stedet afstanden til nærmeste by eller bygd benyttes, under forudsætningen af at jo tættere en lokalitet er på bebyggelse og sejlruiter, des større er sandsynligheden for at der optræder væsentlige forstyrrelser.

De grønlandske fuglebeskyttelsesområder

Nedenfor følger gennemgang af de 13 eksisterende FBO'er. Ved gennemgangen præsenteres tilgængelig viden om områderne, sammen med de nyeste informationer indhentet ved besøg på lokaliteterne i sommeren 2010.

Gennemgangen af områderne følger en nord-syd-gående gradient, i stedet for at følge nummereringen af områderne.

Gennemgangen følger denne opbygning:

Placering: Områdets geografiske placering nævnes samt afstand til nærmeste beboede områder.

Områdebeskrivelse: Områdets morfologi og topografi beskrives ud fra egne observationer og andre tilgængelige oplysninger.

Fuglelivet: En kort beskrivelse af fuglelivet (før 2010) og udpegningsgrundlaget ud fra oplysninger fra tidligere besøg på lokaliteten.

Andre udpegninger: Oplysninger om andre forvaltningsmæssige udpegninger af området.

2010-optælling: I sommeren 2010 blev 10 af de 13 eksisterende FBO'er besøgt (se "Metoder") med henblik på en opdateret vurdering af områdernes tilstand. I dette afsnit præsenteres resultatet af optællinger samt andre observationer fra områderne.

Skiltning: En kort bemærkning om hvorvidt der findes informationsskilte på de pågældende lokaliteter. For enkelte områders vedkommende er skiltning måske ikke praktisk muligt (stejle fuglefjelde), men for overblikkets skyld nævnes det hvorvidt skiltning er til stede.

Udvikling i fuglebestandene: På baggrund af historiske oplysninger samt 2010-optællingerne vurderes status for fuglebestandene i områderne. Anvendelse af historiske data i denne forbindelse, benyttes dog med en vis forsigtighed. Nutidens optællingsmetoder af større kolonier, som eksempelvis lomviekolonier med brug af fotos, giver bedre og mere sikre resultater i forhold til tidligere tider da man i højere grad benyttede kvalificeret skøn, frem for egentlige optællinger. For andre arter, som eksempelvis ederfugl og mindre kolonier af havterne, er optællingsmetoderne i dag ikke væsentlig anderledes end tidligere, og en direkte sammenligning er mulig.

Vurdering: Områdets relevans som FBO, herunder om området bør forblive på listen over grønlandske FBO'er, diskuteres og vurderes.

Forslag til afgrænsning: I den nuværende beskrivelse af FBO'erne (Infobox II) indgår ikke en klar udpegning af beliggenhed og afgrænsning af områderne. Denne mangel på præcision har tidligere udgjort et problem ved forvaltning af visse områder. Et konkret forslag til afgrænsning præsenteres i dette afsnit.

I gennemgangen af områderne listes desuden andre oplysninger og observationer relevante for en vurdering af områdets tilstand, som eksempelvis menneskelig brug af områderne.

Dansk navn: Lion øer
Forvaltningsområde: Avanersuaq
Koloni nr: 77001
N: 77,4864°; W: 66,6896°
IBA nr: -
Ramsar nr. -

01 Lion Øer

01 Lion Øer

Placering: Området er i Fuglebekendtgørelsen beskrevet som "Lion Øer syd for Qeqertat". Ifølge Grønlandsk Topografisk Atlas (1:250.000) består lokaliteten af en større (2 km²) ø samt to mindre øer/skær. Lion Øer er beliggende i bunden af Inglefield Bredning (Kangerlussuaq) tæt ved bygden Qeqertat i Qaasuitsup Kommunia (det forhenværende Qaanaaq Kommune), og er det nordligste beliggende af de grønlandske FBO'er (Fig. 6).

På grund af den isolerede placering i forhold til de andre FBO'er i Vestgrønland, blev lokaliteten ikke besøgt under 2010-feltarbejdet,

Områdebeskrivelse: Der er tale om tre lave klippe øer/holme, men ellers foreligger der ingen oplysninger.

Fugleliv: Den foreliggende viden er yderst sparsom. I HFKDB optræder lokaliteten kun med tre besøg, i 1978 registrerede Salomonsen ("ifølge lokale", unpubl. notate) at 3-4 par sabinemåge yngler samt at havterne er "talrig". I 1994 og 1995 blev lokaliteten overfløjet under fugletællinger, og henholdsvis 200 og 500 havterner blev registreret.

Andre udpegninger: Lion Øer er hverken udpeget som IBA eller Ramsarområde, men den inderste del af Inglefield Bredning er udpeget (Kommunal vedtægt fra 1996) som beskyttet område, hvor der eksisterer "Forbud mod sejlads med, samt jagt fra, motordrevne fartøjer". Lion Øer optræder første gang som fredet område i "Vedtægt af 6. februar 1975 for Thule kommune vedrørende fredning af fugle på øen syd for Qeqertat".

Figur 6: Kort over FBO 01 Lion Øer med inset-kort der viser Thule-området.

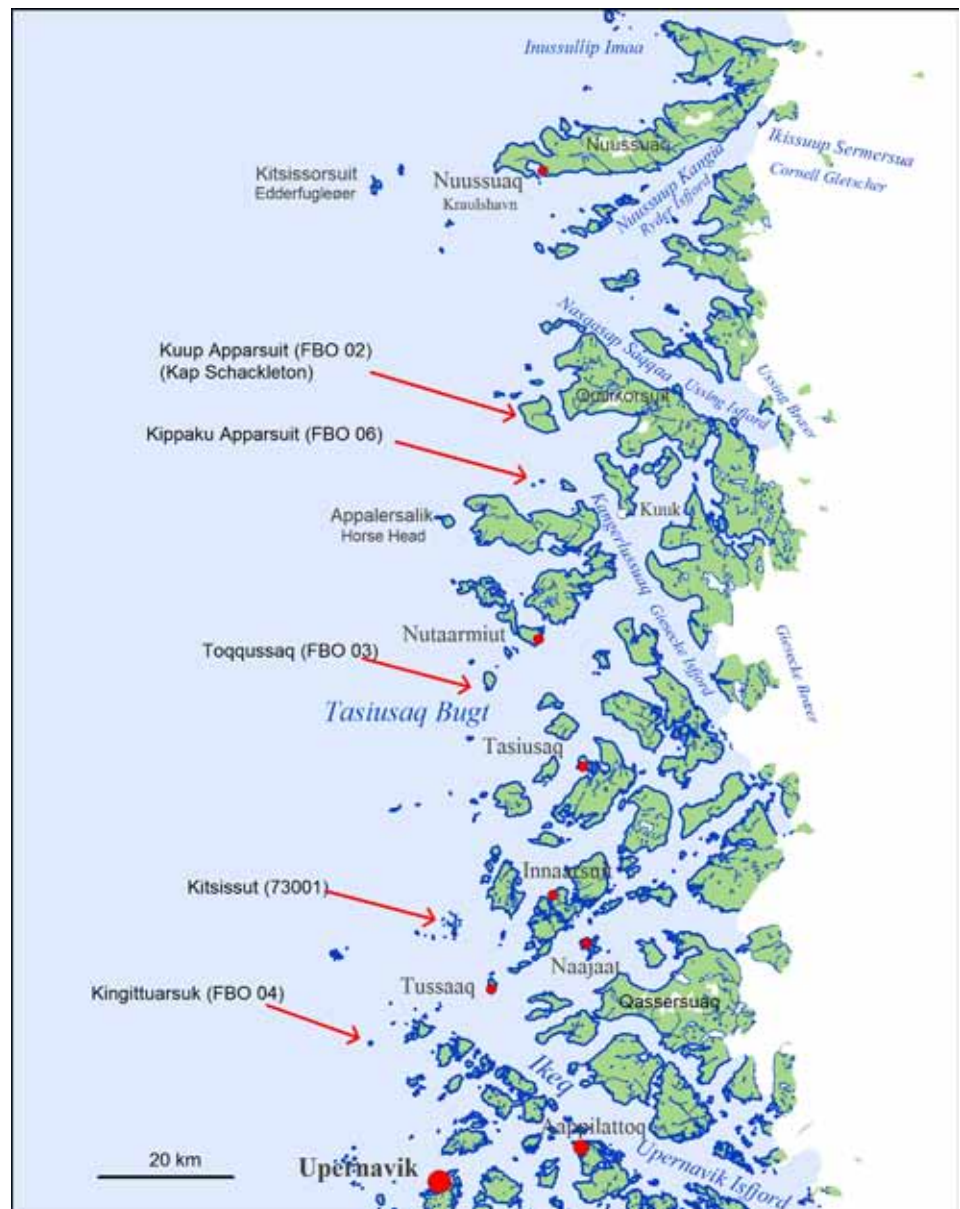
Skiltning: Det er uvist (men ikke sandsynligt) om der findes skiltning der oplysninger om status som FBO på lokaliteten.

Udvikling i fuglebestandene: Der foreligger ikke viden til at vurdere eventuelle bestandsændringer blandt øernes ynglefugle.

Vurdering: Det er uvist om lokaliteten huser fuglebestande der kan retfærdiggøre opretholdelse som grønlandsk FBO. Selve udpegningsgrundlaget synes svagt, med en mindre/mellemstor havternekoloni, og få ynglepar af sabinemåge. Ud fra et internationalt synspunkt opfylder lokaliteten ikke kriterier der kan retfærdiggøre en opretholdelse. Beliggenheden tæt på bygden Qeqertat gør at kolonien formentlig er udsat for forstyrrelser, og måske udsætning af hunde i sommerhalvåret. Det er ikke muligt at give en kvalificeret vurdering af lokaliteten som fortsat FBO, før øen har været besøgt igen.

Lion Øer ligger i en afstand fra Qaanaaq, der af skibforsikringsmæssige årsager gør, at den lokale jagtbetjent ikke har mulighed for at besøge lokaliteten.

Figur 7: Oversigtskort over området mellem Upernavik og Nuussuaq halvøen, hvor den største koncentration af FBO'er i Grønland findes. Kortet viser byer og bygder, samt nuværende og potentielle nye FBO'er foreslået i denne rapport.

Dansk navn: Kap Schackleton
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 73010
N 73,7939°; W 56,8158°
IBA nr: 014
Ramsar nr. -

02 Kuup Apparsui

02 Kuup Apparsuit

Placering: Kuup Apparsuit er placeret i det nordlige Upernavik distrikt, omkring midtvejs (afstand 35 km) mellem bygderne Nuussuaq mod nord og Nutaarmiut mod syd. FBO nr. 6, Kippaku er placeret 8 km mod syd (Fig. 7 og 9).

Områdebeskrivelse: Lokaliteten er et stejlt fuglefjeld (ca. 650 meter højt) placeret langs den sydvendte side af den 19 km² store ø Apparsuit. Fuglene yngler i grupper på klippehylder over en horisontal afstand på ca. 5 km (Fig. 8).

Fugleliv: Kuup Apparsuit er Grønlands næststørste lomviekoloni, hvilket gør lokaliteten til én af landets vigtigste ynglefuglelokaliteter (Tab. 1). Af andre ynglefugle kan nævnes: ride (Tab. 1), lunde 1-5 par (1987), alk ca. 10 par/l, tejest 35-75 l, gråmåge 124 par.

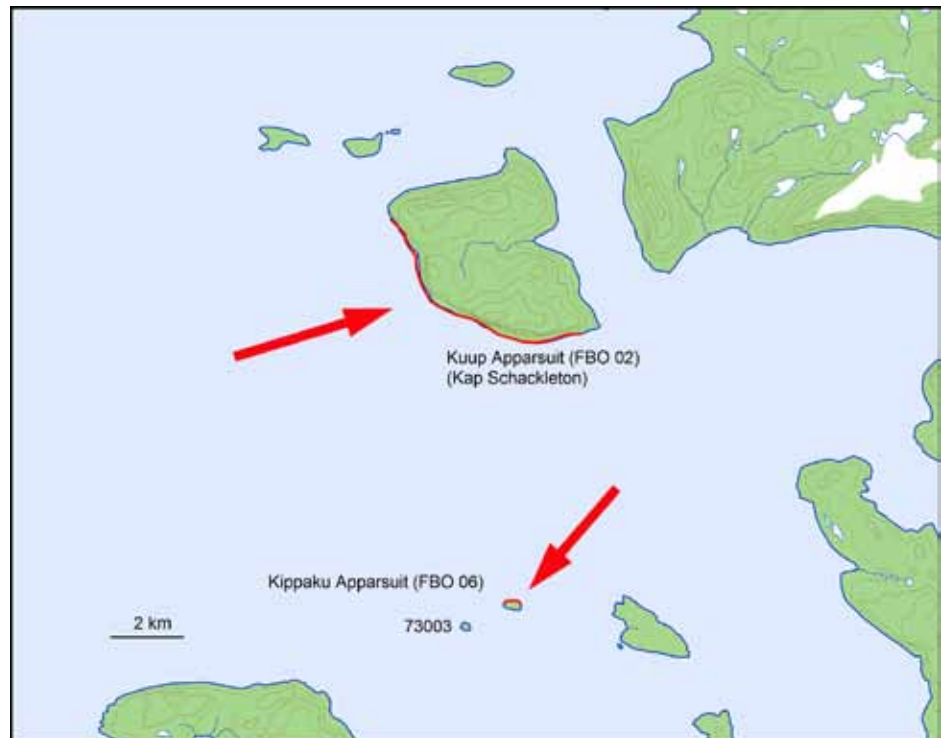
Andre udpegninger: Kuup Apparsuit er udpeget som IBA, sammen med den nærliggende lokalitet Kippaku (FBO nr. 6), på baggrund af det høje antal ynglende lomvier (Heath & Evans 2000). Lokaliteten er inkluderet i GNs lomviemonitoring (Falk & Kampp 1997b), og totaloptællinger udføres med 6 til 8 års intervaller (Falk og Kampp 1997a).

Beskyttes specifikt første gang i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 5. maj 1988 om fredning af fugle i Grønland, men var allerede omfattet af landsrådsvedtægt af 1. februar 1971 om "fredning af visse fuglearter m.v."

Figur 8: Den sydlige del af Kuup Apparsuit med ynglende lomvier

Figur 9: Kort over FBO nr. 2 (Kuup Apparsuit) og FBO nr. 6 (Kippaku Apparsuit). Områder på stejlsider med ynglende lomvier og rider på de to lokaliteter er vist med rødt.

2010-optælling: Kuup Apparsuit blev besøgt d. 27. juni 2010 mellem klokken 14:00 og 16:15, i stille vejr, god sigt og favorable lysforhold. Koloniens størrelse kombineret med tidsrammerne for projektet tillod ikke en egentlig optælling af lokaliteten. Desuden var der kun to år tidligere udført en totaltælling (foto-optælling) af GN, hvilket mindskede aktualiteten for at gentage optælling igen i 2010.

Under besøget i 2010 blev Kuup Apparsuit observeret fra søsiden, sejlene fra øst mod vest, i varierende afstand til stejlfjeldet (100 – 1000 m). Lomvierne er spredt i adskillige delkolonier (Joensen & Preuss 1972, Falk & Kampp 1997a nævner 18 delkolonier) med få klynger af fugle tæt på vandoverfladen, størstedelen mellem 200 og 300 moh. mens enkelte grupper yngler i 400 meters højde.

Uden at egentlige optællinger af de ynglende lomvier blev udført, skønnes det løst at størrelsesordenen af ynglefugle stemmer overens med de seneste optællinger udført af GN (Tab. 1). Under besøget blev der observeret få alke (4 I) og tejster (< 50 I) på vandet nedenfor fjeldet, og fordelt i små klynger på stejlfjeldet ynglende rider (<1000 P).

Skiltning: Ved lokaliteten fandtes ikke skiltning der angiver at lokaliteten er udpeget som FBO med restriktioner i færdselen (der skal dog retfærdigvis nævnes, at det er meget vanskeligt at opstille skilte). Ved besøget blev et enkelt reb på fjeldet iagttaget, hvilket indikerer at ægindsamling har fundet sted, uden at det kunne bestemmes hvorvidt dette er sket i nyere tid.

Udvikling i fuglebestandene: Med forbehold for de udfordringer og usikkerheder der ligger i at benytte ældre (historiske) data for optællinger, synes det tydeligt at Kuup Apparsuit-bestanden af lomvie har gennemgået en tilbagegang i forhold til perioden før 1970. Tidligere opgørelser af bestanden (Vibe 1938; Salomonsen 1950; Joensen & Preuss 1972) er formentlig baseret mere på skøn, end på egentlige optællinger. Således er tidsforbruget ved disse tidlige besøg relativt korte (Falk & Kampp 1997a) – især når man inddrager det store antal af

Figur 10: Ynglende lomvier i den centrale del af Kuup Apparsuit.

lomvier der angiveligt ynglede på dette tidspunkt.

I følge Falk & Kampp (1997b) er det sandsynligt, at bestanden af lomvier på Kuup Apparsuit er gået tilbage. Men samtidigt mener de også at de tidligere bestandsopgørelser (før 1965) er for høje. Hvis bestandstilbagegangen har været af samme størrelsesorden (25 % i samme periode) som i den nærtliggende koloni Kippaku (FBO nr. 6), hvor det er lettere at tælle op, kan den historiske bestand på Kuup Apparsuit have talt omkring 200.000 fugle før 1965 (Falk & Kampp 1997b).

Efter 1983 er der foretaget fem optællinger (Tab. 1), hvoraf de tre er fotooptællinger. Sammenlignes disse tre fra henholdsvis 1983, 2002 og 2008, synes bestanden stabil eller svagt faldende, mens inddrages optællingerne i 1987 og 1994 antydes et væsentligt og konstant fald i bestanden fra og med 1987.

Vurdering: Som Grønlands næststørste lomviekoloni, er Kuup Apparsuit i høj grad relevant som FBO, ud fra både en national og internationalt betragtning.

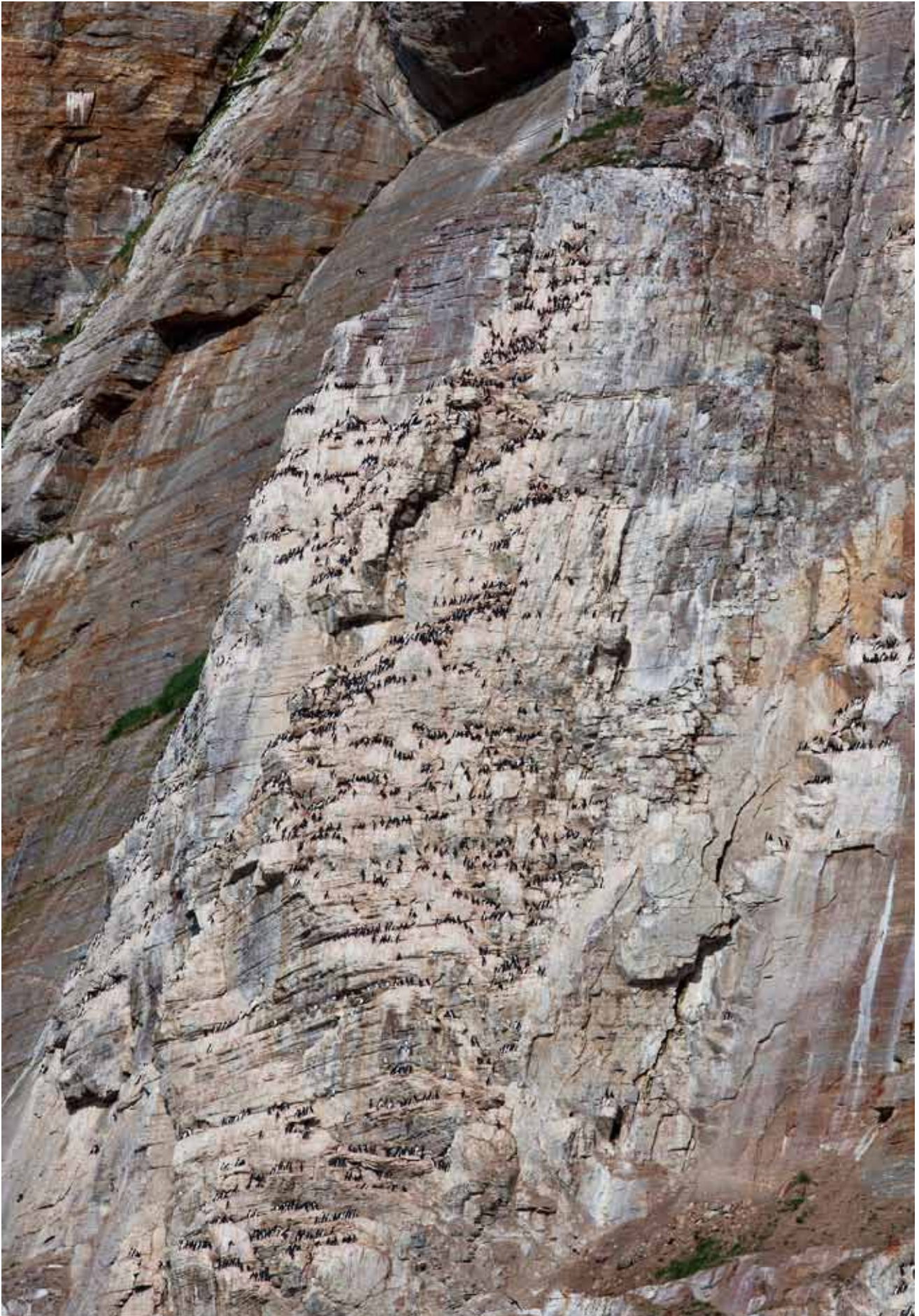
Forslag til afgrænsning: ”Den syd- og sydvestvendte stejlside (mellem yderpunkterne N 73,79°; W 56,64° og N 73,80°; W 56,84°) af øen Kuup Apparsuit beliggende ved munden af Kangerlussuaq (Giesecke Isfjord)”

Tabel 1: Oversigt over optællinger af polarlomvie og ride ved Kuup Apparsuit (FBO nr. 2). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er foretaget ved enten skøn (E), direkte optælling (D) eller ved affotografering af ynglefjeldet med senere optælling på fotografierne (F).

Optællingsår	Lomvie (I)	Ride (P)	Type
1936	1.000.000		E
1965	970.000 ^a	8.900	E
1983	112.000	3.900	F
1987	187.000	-	D
1994	153.000	1.920	D
2002	113.000	672	F
2008	96.400	627	F

^a Opgivet til mellem 850.000 og 1.090.000 i HFKDB 2010.

Figur 11: Udsnit af det imponerende fuglefjeld Kuup Apparsuit.

Dansk navn: Kippaku
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 73009
W 72,6897°; W 56,1573°
IBA nr: 014
Ramsar nr. -

06 Kippaku Apparsuit

06 Kippaku Apparsuit

Placering: Kippaku Apparsuit (Fig. 7 og 9) ligger omkring 8 km syd for det store fuglefjeld Apparsuit (FBO nr. 2).

Områdebeskrivelse: Lokaliteten er en karakteristisk aflang ø formet som "overskåren bolle" (Fig. 12) med en lodret nordside (Fig. 14) og de øvrige sider skrånende ned mod syd, øst og vest. Højeste punkt er 78 moh., og øen er ca. 500 m lang og omtrent 250 m bred. Fuglefjeldet er placeret på den stejle nordside.

Fugleliv: Kippaku har hidtil huset, ud over lomvie og ride (Tab. 2) ynglende alk (op til 100 l registreret), tejest (op til 60 l), lunde (op til 5 l) og gråmåge (5-15 par).

Kippaku er omfattet af GNs monitoringsplan for polarlomvie, og er sandsynligvis den lomviekoloni i Grønland, hvor fra der foreligger den bedste dokumentation for udviklingen i bestanden. Samtidig gør lokalitetens beskaffenhed (fuglene yngler samlet og ikke for højt!) samt koloniens størrelse (< 20.000 fugle), at optællinger netop her er lettere at gennemføre sammenlignet med de fleste andre grønlandske lomviekolonier, som er mere uoverskuelige. Ud over optællinger af bestandene, findes der fra Kippaku detaljerede oplysninger om både døgn- og sæsonvariation i antallet af tilstedeværende lomvier, oplysninger der er vigtige for at korrigere optællinger. I de seneste år er der foretaget sporinger af fuglenes fødesøgningstræk samt undersøgelser af fuglenes ynglesucces (Bortmann & Mosbech 2011).

Andre udpegninger: Kippaku medtages som det sidste af de 13 FBO'er i den seneste version (2004) af fuglebekendtgørelsen (Infobox II), men var allerede omfattet af landsrådsvedtægt af 1. februar 1971 om "fredning af visse fuglearter m.v."

Kippaku er, sammen med Apparsuit (FBO nr. 2) udpeget som Important Bird

Figur 12: Kippaku Apparsuit set på afstand fra øst mod vest.

Figur 13: Ynglende lomvier og rider på den nordvendte stejlside af Kippaku Apparsuit. Bemærk rebet anvendt til ægindsamling.

Area på baggrund af det høje antal ynglende lomvier. I seneste udgave af IBA-oversigten (Heath & Evans 2000) behandles de to nabolokaliteter (der tidligere var delt op i to selvstændige IBA'er) og det mellemliggende farvand, som et samlet 250 hektar stort IBA.

2010-optælling: Kippaku blev besøgt d. 27 juni mellem kl. 13 og 14 under optimale vejræssige forhold (roligt vejr, god sigt), hvor der blev sejlet rundt om øen.

Lomvie- og ridebestanden blev optalt til henholdsvis 18.500 I og 5.300 I, hvilket er indenfor samme størrelsesorden som ved GNs sidste (2008) optælling opgjort ved fotoregistrering (Tab. 2). Desuden blev alk (7 I), tejst (30 I) og gråmåge (3 P) registreret. Vi observerede en enkelt ederfugl, der fløj af reden på sydsiden, men lokaliteten rummer snarere omkring 10 par ederfugl (F. Merkel *pers. med.*). Foruden havfuglene blev snespurv, ravn og en jagtfalk registreret under vores besøg.

På nordsiden af lokaliteten var to reb fastgjort til klipperne, hvilket vidner om ægindsamling i kolonien. I 2008 og 2009 fandtes kraftige indicier på at ægindsamling havde fundet sted (F. Merkel *pers. kom.*).

Efter besøget ved Kippaku blev der sejlet mod nabolokaliteten Kuup Apparsuit (FBO 2), hvor der i farvandet mellem lokaliteterne blev observeret mange rastende lomvier på vandet.

Skiltning: Ved besøget blev der ikke observeret skiltning, der oplyser om lokalitetens status som grønlandsk FBO.

Udvikling i fuglebestandene: Salomonsen (1950) talte 30.000 lomvier ved Kippaku d. 25. juli 1936, men det er vanskeligt at vurdere om dette tal kan sammenlignes med mere nøjagtige moderne optællingsmetoder (Falk & Kampp 1997b). Indenfor de seneste 50 år (her ses bort fra optællingen i 1974, som Falk og Kampp (1997b) vurderer som en fejl eller forveksling med en anden koloni) synes lomviebestanden på Kippaku, at have været stabil, muligvis med en nedgang i bestanden i 1980'erne og 1990'erne, efterfulgt af en lille fremgang efter

årtusindeskiftet (Tab. 2).

Ridebestanden på Kippaku har i sammen periode gennemgået en fremgang, og i dag yngler der 2-3 gange så mange rider som registreret ved tidligere optællinger (Tab. 2).

Der er ikke i følge HFKDB tidligere registreret ynglende ederfugle på Kippaku. At arten i dag er begyndt at yngle på lokaliteten hænger sammen med den generelle fremgang i regionen (Merkel 2010).

Vurdering: På lokaliteten findes et stort antal ynglende lomvier, samt en mellemstor koloni af ride, og den er særdeles relevant at opretholde som FBO.

Forslag til afgrænsning: "Øen Kippaku Apparsuit (W 72,6897°; W 56,1573°) beliggende ved munden af Kangerlussuaq (Giesecke Isfjord) i den nordlige del af Upernavik distrikt."

Bemærkninger: I seneste udgave af IBA-oversigten (Heath & Evans 2000) optræder de to FBO'er Kippaku (FBO 6) og Kuup Apparsuit (FBO 2) som een samlet lokalitet, hvor havområdet mellem de to kolonier er inddraget. Biologisk kunne dette give god mening, da farvandet mellem kolonierne fungerer som raste-og fourageringsområde for de mange lomvier i området. Administrativt kan der dog være visse udfordringer tilknyttet, hvis sejlads i dette havområde skulle forbydes i ynglesæsonen. Skulle sammenslåningen imidlertid vælges, ville det være oplagt at inkludere den lille ø (73003) beliggende 1,3 km sydvest for Kippaku. Øen er lav med blandet vegetation og husede i 2010 knap 400 ederfuglereder samt et enkelt ynglepar af snegås.

Tabel 2: Oversigt over optællinger af polarlomvie og ride ved Kippaku Apparsuit (FBO nr. 6). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er fortaget ved enten direkte optælling (D) eller ved affotografering af ynglefjeldet med efterfølgende optælling på fotografierne (F).

Optællingsår	Lomvie (I)	Ride (P)	Type
1936	30.000	-	D
1965	14.000-21.000	1.800	D
1974	5.700	-	D
1983	11.250	-	F
1987	13.000	2.000	D
1994	13.790	1.510	D
2002	16.890	3.530	F
2008	19.010	5.777	F
2010	18.500	5.300	D

Figur 14: Den nordøstlige del af Kippaku Apparsuit med ynglende lomvier og rider. I baggrundes ses FBO nr. 2 (Kuup Apparsuit).

Dansk navn: -
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 73007
N 73,4359°; W 56,6002°
IBA nr: -
Ramsar nr. -

03 Toqqussaq

03 Toqqussaq

Placering: Lokaliteten er en større (ca. 3 km²) ø lokaliseret udenskærs omkring 75 km nord for Upernavik, og knap 10 km fra bygderne Nutaarmiut og Tasiussaq (Fig. 7 og 16).

Områdebeskrivelse: Toqqussaq er en høj ø (291 moh.) med stejle klippesider langs kysten. Øst- og vestsiden af øen fremstår gold og stenet (Fig. 15 og 17), praktisk taget uden ynglende fugle.

Fugleliv: Lokaliteten var tidligere en mindre/mellemstor ynglekoloni for lomvie og ride (Tab. 3). Desuden yngler tejest i pæne antal (180-700 I), alk (op til 60 I), få (2-10 I) lunder og gråmåge (40-100 P). På lokaliteten er tidligere observeret skarv (bl.a. 32 I i 2007), og fra 2008 begynte arten af yngle (3 reder) på lokaliteten.

Andre udpegninger: Lokaliteten har ikke andre forvaltningsmæssige udpegninger.

Beskyttes specifikt første gang i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 5. maj 1988 om fredning af fugle i Grønland, men var allerede omfattet af landsrådsvedtægt af 1. februar 1971 om "fredning af visse fuglearter m.v."

Figur 15: Den sydlige del af Toqqussaq - FBO nr. 3.

Figur 16: Oversigtskort over FBO nr. 3 Toqqussaq.

2010-optælling: Toqqussaq blev besøgt d. 29. juni mellem klokken 19:00 og 20:30, hvor hele øen blev dækket fra søsiden. Vejrforholdene var tågede med støvregn, og sigtbarheden middelgod.

Under besøget i 2010 blev i alt 120 "hvide måger" (= grå- og hvidvinget måge) registreret, samt et enkelt par af svartbag. På øens sydside rastede 50 skarver, og 16 reder fandtes her. Samme sted var 18 reder af ride, og langs den sydlige del af øen blev 59 individer af alk registreret. En totaltælling af tejster på vandet foran øen viste 580 (l) tilknyttet lokaliteten. Desuden blev 30 ederfugle set rastende ved øen (vurderet til at være ikke-ynglende fugle), og en vandrefalk blev registreret på sydsiden af øen (sandsynligvis ikke-ynglende).

Skiltning: Ved besøget blev der ikke observeret skiltning der oplyser om lokalitetens status som grønlandsk FBO.

Udvikling i fuglebestandene: Toqqussaq har tidligere huset en mindre lomviekoloni, men optællinger gennem de seneste årtier viser en langsom tilbagegang

Figur 17: På Toqqussaq var der tidligere en mindre koloni af lomvie. Den er i dag uddød og, kun få andre arter yngler på lokaliteten.

i bestanden, til omkring årtusindeskiftet, hvor kolonien er uddød.

Ældre optællinger viser ligeledes hvordan riden tidligere var almindelig ynglefugl på lokaliteten, mens den i dag optræder fluktuerende, med år hvor den ikke yngler (2007) eller yngler i lave antal (2010). Ligeledes har lunden tidligere optrådt med få individer på Toqqussaq (senest i 1999) mens den i dag (besøg i 2007 og 2010) synes at være forsvundet.

Optællinger fra Toqqussaq indenfor de senneste årtier dokumenter hvordan skarven er blevet mere almindelig i regionen (Boertmann & Mosbech 1999): Den sås første gang i 2007 dog ikke-ynglende fugle, mens der i 2010 var mindst 16 ynglepar.

Alk og tejst optræder i dag på lokaliteten i samme antal som ved tidligere optællinger.

Vurdering: Toqqussaq indeholder i dag ikke fuglebestande, der kan retfærdiggøre at lokaliteten opretholdes som FBO. I dag er lomviekolonien uddød, og de resterende ynglefugle er almindeligt forekommende i regionen, og optræder ikke i antal, der påkalder en særlig beskyttelsesstatus. Udpegningen som FBO er derfor ikke relevant længere.

Forslag til afgrænsning: Det er uvist om udpegningen som FBO inkluderer hele øen Toqqussaq. Hvis udpegningen opretholdes vil det imidlertid give god forvaltningsmæssig mening, at hele øen inddrages, og følgende formulering foreslås: "Øen Toqqussaq (N 73,4359°; W 56,6002°) beliggende i Tasiusaq Bugt sydvest for bygden Nuutaarmiut".

Tabel 3: Oversigt over optællinger af polarlomvie og ride ved Toqqussaq (FBO nr.3). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er fortaget ved direkte optælling (D) eller Foto (F).

Optællingsår	Lomvie (I)	Ride (P)	Type
1936	8.000		D
1965	2.050	550	D
1983	400		D
1987	600	10	D
1994	46		D
1999	42		D
2007	0	0	D
2008	0	13	F
2010	0	18	D

Figur 18: Riden er een af de fuglearter, der udviser en generel tilbagegang i de grønlandske Fuglebeskyttelsesområder.

Dansk navn: -
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 72005
N 72,9327°; W 56,6213°
IBA nr: -
Ramsar nr. -

04 Kingittuarsuk

04 Kingittuarsuk

Placering: Kingittuarsuk er beliggende 23 km NNV for Upernavik by (Fig. 7 og 20).

Områdebeskrivelse: Kingittuarsuk er en mindre (ca. 0,2 km²) ø der er omkring 500 meter på den længste led og 65 moh. på det højeste punkt (Fig. 19 og 21). På sydøst-siden findes en mindre stejlside med ynglende alkefugle.

Fugleliv: Lokaltiteten har tidligere indeholdt en mellemstor lomviekoloni og en mindre ridekoloni (Tab. 4). Desuden er der registreret alk (op til 25 I), tejst (op til 200 I), lunde (op til 50 I), gråmåge (2 P) og svartbag (1 P). Enkelte ikke-ynglende skarver er også tidligere iagttaget på lokaliteten.

Andre udpegninger: Kingittuarsuk beskyttes specifikt første gang i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 5. maj 1988 om fredning af fugle i Grønland, men var allerede omfattet af landsrådsvedtægt af 1. februar 1971 om "fredning af visse fuglearter m.v."

Lokaliteten har ikke andre forvaltningsmæssige udpegninger.

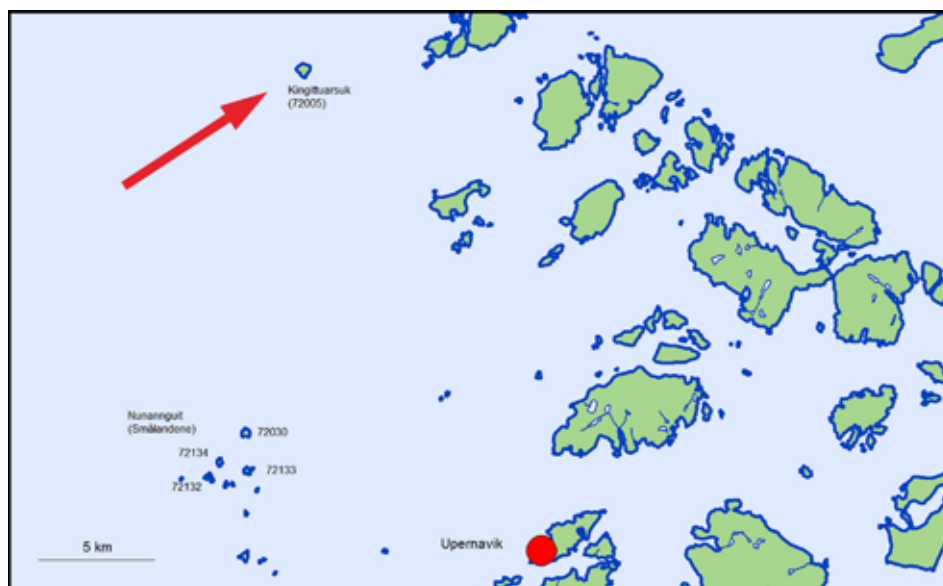
2010-optælling: Kingittuarsuk blev besøgt (varighed: ca. 1½ time) om formiddagen d. 25. juni, under gode vejr-mæssige forhold (stille vejr!). Øens størrelse og beskaffenhed gør at observationer fra søsiden er mest hensigtsmæssige, og ilandsstigning var ikke aktuel.

Der blev ikke observeret lomvier ved besøget, mens ride var repræsenteret med 24 reder. I alt blev 60 rastende skarver og 17 skarvreder registreret, og 50 (I) "hvide måger". Alkefuglene var repræsenteret med tejst (190 I), alk (21 I) og lunde (12 I) og omkring 60 ederfugle rastede omkring øen. Desuden ynglede et enkelt par snegås på lokaliteten.

Figur 19: Oversigtsfoto af Kingittuarsuk set fra sydvest.

Figur 20: Oversigtskort over FBO nr. 4 Kingittuarsuk.

Skiltning: Ved besøget blev der ikke observeret skiltning, der oplyser færdselsrestriktioner og om lokalitetens status som grønlandsk FBO.

Udvikling i fuglebestandene: Lomvie yngede tidligere i en mindre koloni (Tab. 4), men har siden 1970'erne været i tilbagegang, og forsvandt helt som ynglefugl ved udgangen af 1990'erne. Også ride var tidligere mere talrig på lokaliteten (Tab. 4), og hvis den negative udvikling i bestanden fortsætter, vil denne art sandsynligvis også snart forsvinde helt som ynglefugl.

To arter er ikke tidligere observeret som ynglefugle her. En enkelt skarv sås i 1999, hvor der i 2010 var 17 ynglepar. Den anden nye art var snegås. At dømme fra oplysningerne i HFKDB er mågerne (grå- og hvidvinget) også gået frem i antal på lokaliteten.

De små bestande af alk, lunde og tejest på lokaliteten viser stabile tendenser – muligvis med en tilbagegang i lundebestanden.

Vurdering: Lomvierne er forsvundet fra øen, og de øvrige fuglebestande har ikke en størrelse, eller indeholder arter, der umiddelbart kan retfærdiggøre en opretholdelse som FBO. Dog kunne den lille bestand af lunde, (rødlistet i Grønland, App. 2), eventuelt retfærdiggøre en opretholdelse. Men de mere generelle regler om fuglekolonier burde være tilstrækkelige til at beskytte lunderne, og der findes dertil flere andre lundekolonier, som ville være mere relevant at ud-

Figur 21: Kingittuarsuk har tidligere huset en mindre koloni af lomvie, men indeholder i dag kun få ynglefugle. Fotoet er taget fra øst mod vest.

pege som FBO'er, både i Upernavik-området og i det øvrige Vestgrønland. Konklusionen er at Kingittuarsuks udpegning som FBO er ikke relevant længere.

Forslag til afgrænsning: Det er uklart om fredningen af Kingittuarsuk gælder hele øen; men øens størrelse taget i betragtning er det dog mest sandsynligt (*pers. kom. Peter Nielsen*). Følgende afgrænsning foreslås: "Øen Kingittuarsuk (N 72,9327°; W 56,6213°) beliggende vestnordvest for øen Angissoq, og nordnordvest for Upernavik."

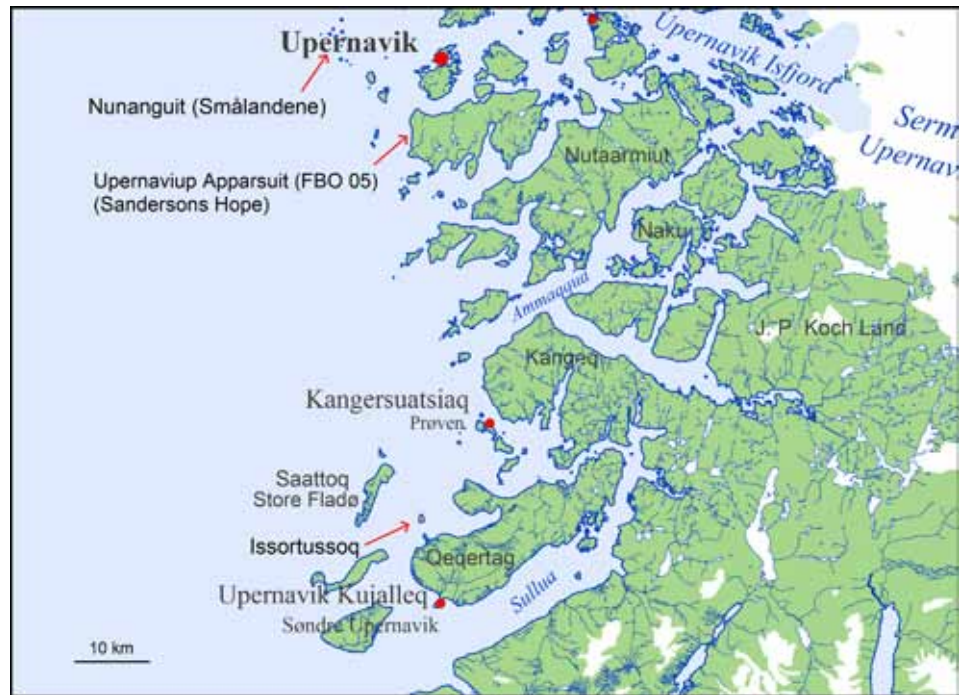
Bemærkninger: Der er mange (min. tre) andre lokaliteter i området, der har det samme navn som denne ø, hvorfor forveksling gennem tiden har været en fejlkilde ved registreringen af fuglebestandene. FBKG specificerer dog "Kingittuarsuk, vestnordvest for Angissoq".

Tabel 4: Oversigt over optællinger af polarlomvie og ride ved Kingittuarsuk (FBO nr. 4). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er fortaget ved direkte optælling (D).

Optællingsår	Lomvie (I)	Ride (P)	Type
1949	10.000	10	D
1965	2.500-4.500	925	D
1974	500	-	D
1983	25	600	D
1987	39	350	D
1989	10	200	D
1998	0	105	D
1999	0	57	D
2010	0	24	D

Figur 23: Kuup Apparsuit (FBO nr. 2) er Grønlands næststørste lomviekoloni.

Figur 22: Oversigtskort over området syd for Upernavik, med placeringen af FBO nr. 5, samt de potentielle nye FBO'er foreslået i denne rapport.

Dansk navn: Sandersons Hope
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 72008
N 72,6897; W 56,1573°
IBA nr: 016
Ramsar nr. -

05 Upernaviup Apparsuit

05 Upernaviup Apparsuit

Placering: Upernaviup Apparsuit er placeret på den vestlige side af øen Qaersorsuaq (130 km²). Kolonien ligger omkring 13 km syd for Upernavik by og lige op til den alment benyttede sejlroute mellem Upernavik og de sydligt liggende bygder i området (Fig. 22 og 24).

Områdebeskrivelse: Lokaliteten er en meget høj, stejl vestvendt klippevæg uden vegetation. Lokaliteten er svært fremkommelig, både fra oven og fra neden (Falk & Kampp 1987b), hvor stejlsiden fortsætter direkte ned i havet.

Fugleliv: Lokaliteten husede tidligere en stor koloni af lomvie og en mindre koloni af ride. Desuden ynglede alk (op til 10 I), tejst (op til 43 I) og gråmåge (op til 10 P).

Andre udpegninger: Upernaviup Apparsuit beskyttes specifikt første gang i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 5. maj 1988 om fredning af fugle i Grønland, men var allerede omfattet af landsrådsvedtægt af 1. februar 1971 om "fredning af visse fuglearter m.v."

I den seneste opgørelse over de grønlandske IBAs (Heath & Evans 2000) indgår Upernaviup Apparsuit sammen med en række nærliggende fuglelokaliteter i et større (20.000 ha.) sammenhængende IBA-område. Dette område omfatter den ydre del af sundet Sorte Hul med de to lomviekolonier på Kingittoq Apparsuit og Appatsiaat (begge på øen Qaersorsuaq), den store mallemukkoloni på Timmiarkulusuit og flere af øerne syd og vest for Qaersorsuit.

2010-optælling: Upernaviup Apparsuit blev besøgt (varighed: ca. 1 time) fra søsiden den 24. juni om formiddagen under gode vejrforhold (rolige vindforhold, god sigt). Stedet viste sig ved besøget at være næste uden fugleliv – eneste fugle observeret var tejst (4 I) og gråmåge (1 P).

Skiltning: Der blev ikke observeret skiltning om lokalitetens status som grønlandsk FBO. Det skal dog retfærdigvis nævnes, at det er særdeles vanskeligt at placere skilte på denne fjeldvæg.

Udvikling i fuglebestandene: Upernaviup Apparsuit var tidligere en stor lomviekoloni, men er i dag uddød. Finn Salomonsen (1950) besøgte lokaliteten tilbage i juni 1936, og skønnede at 100.000 fugle ynglede her. Senere, i 1949, sejlede han forbi kolonien og vurderede at antallet af lomvier i kolonien var af samme størrelsesorden. I 1965 og 1974, blev kolonien optalt til henholdsvis 27.200 (Joensen & Preuss 1972) og 18.000 (Evans & Waterson 1977) fugle. Gennem 1980'erne og 1990'erne falder antallet af ynglefugle støt, og lidt efter årtusindeskiftet uddør kolonien (Tab. 5).

Også ridebestanden på Upernaviup Apparsuit er kraftigt reduceret i den samme

Figur 24: Oversigtskort over FBO nr. 5 Upernaviup Apparsuit.

periode. Fra en bestand på omkring 1000 fugle tidligere (Tab. 5) til i dag hvor arten er forsvundet som ynglefugl. Tidligere optællere ved kolonien nævner også alk (op til 10 l) som ynglefugl, en art der ikke blev observeret ved besøget i 2010. Ligeledes har tejest og gråmåge tidligere optrådt i højere antal ved Upernaviup Apparsuit.

Tilbagegangen og udryddelsen af de vigtige arter lomvie og ride skyldes sandsynligvis beskydning i yngletiden. Men også helikopterflyvning kan have bidraget, idet flyvninger mellem Uummannaq og Upernavik under vejrforhold med lave skyer gik lige forbi dette fuglefjeld.

Vurdering: Lokaliteten har i dag helt mistet sin relevans som fuglebeskyttelsesområde.

Forslag til afgrænsning: "Upernaviup Apparsuit beliggende på den vestvendte stejlside (N 72,6897°; W 56,1573°) af øen Qaersorsuaq syd for Upernavik by."

Tabel 5: Oversigt over optællinger af polarlomvie og ride ved Upernaviup Apparsuit (FBO nr. 5). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er foretaget ved enten skøn (E), direkte optælling (D) eller ved affotografering af ynglefjeldet med efterfølgende optælling på fotografierne (F).

Optællingsår	Lomvie (l)	Ride (P)	Type
1936	100.000		D
1965	24.400-29.900	750-1.000	D
1974	18.000		D
1975	25.000	1.000	D
1983	5.000		F
1987	1.615	500	D
1988	3.800		F
1989	1.700	300	D
1993	250		E
1994	1.145	505	D
1998	980	220	D/F
1999	1.050		D
2007	0	Fugle tilstede	D
2010	0	Ingen set	D

Dansk navn: Salleq
Forvaltningsområde: Uummannaq
Koloni nr: 70101
N 70,9658°; W 52,2513°
IBA nr: 020
Ramsar nr. -

07 Salleq

07 Salleq

Placering: Salleq (N 70,9658°; W 52,2513°) er placeret 32 km nord for Uummannaq og 17 km vest fra bygden Ukkussissat i Uummannaq Fjord (Fig. 26 og 28).

Områdebeskrivelse: Lokaliteten er beliggende på en høj (1030 moh.), stor ø (14 km²) omgivet af stejlsider, der på vestsiden rejser sig direkte fra havet. Kolonien er placeret på klippesiden fra øens nordvestlige hjørne og knap 1,5 km mod nordøst (Fig. 25).

Fugleliv: Bortset fra lomvie og ride (Tab. 6) er og mallebuk, alk (op til 20 I), tejt (op til 200 I) og gråmåge (10 P) tidligere registreret på lokaliteten som ynglefugle. Salleq er blandt de største fem mallebuk-kolonier i Grønland, og har tidligere huset en af landets største lomviekolonier.

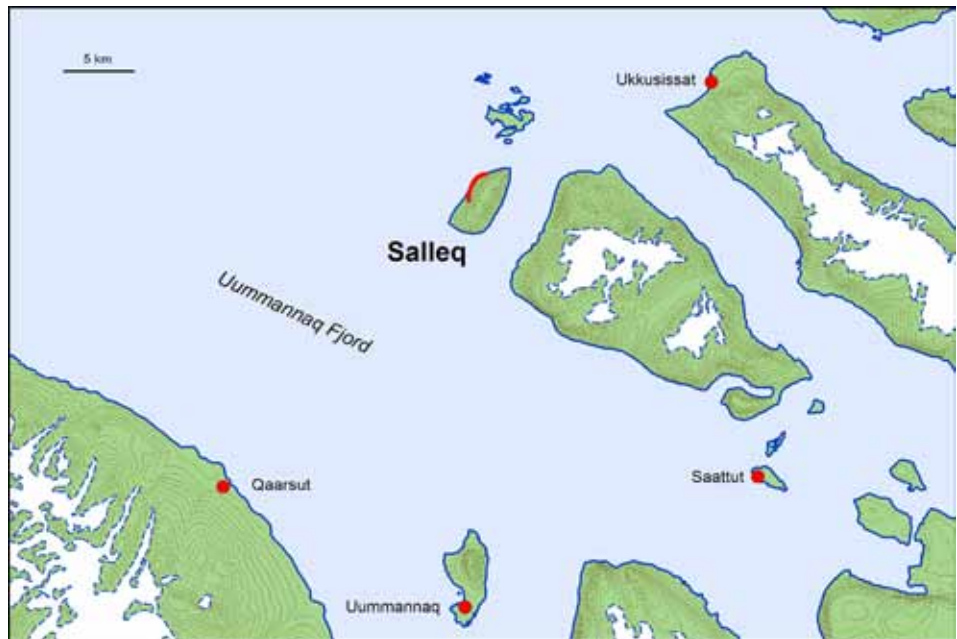
Andre udpegninger: Salleq er udpeget som IBA på baggrund af det høje antal af ynglende mallebuk (Heath & Evans 2000). Salleq beskyttes første gang i "Vedtægt af 17. februar 1969 om jagt og fangst i Uummannak kommune".

2010-optælling: Salleq blev besøgt d. 21. juni mellem kl. 19 og 21 i roligt vejr og under gode observationsforhold.

Ved besøget blev ingen lomvier observeret, mens en lille klynge rider yngede

Figur 25: Oversigtsfoto over Salleq kiggende fra vest mod øst. Lomviekoloniens udstrækning ses stadig som hvide flader.

Figur 26: Oversigtskort over FBO nr. 7 Salleq og nærliggende byer og bygder. Den del af øen, hvor rider, mallebukker og tidligere lomvier, yngler er indtegnet med rødt.

relativt lavt over vandet ved lokalitetens NV-hjørne. Højt oppe på fjeldet yngede mallebuk i et 3-4 km langt bælte. Det var ikke muligt at foretage egentlige optællinger af antallet af yngende mallebukker, men et forsigtigt skøn endte på 15.000 fugle.

Desuden blev gråmåge (3 P) og tejst (20 I) registreret ved besøget.

Skiltning: Ved besøget blev der ikke observeret skiltning, der oplyser om lokalitetens status som grønlandsk FBO.

Udvikling i fuglebestandene: Salleq har sandsynligvis været Grønlands, og måske verdens (Gaston & Jones 1998) største lomviekoloni. Bertelsen (1921) estimerede at mere end en halv million par lomvier yngede på Salleq i 1920 (Tab. 6). I august 1949 besøgte Salomonsen (1950) lokaliteten og vurderede bestanden til at 150.000 fugle (Falk & Kampp 1997b). Da Salomonsen besøgte kolonien igen i 1975 opholdt der sig kun 4.500 lomvier på lokaliteten (upubl.

Figur 27: Den centrale del af fuglefjeldet Sallegg, som tidligere husede Grønlands største koloni af lomvie. I dag er der ingen ynglende lomvier.

data citeret i Falk & Kampp 1997b), og i perioden mellem 1984 og 1994 (Tab. 6) uddøde lomviebestanden på Sallegg.

Årsagen til lomviebestandens nedtur er sandsynligvis beskydning i yngletiden. Fleischer (1994) giver en beskrivelse af, hvordan man i hans barndom (1930'erne) om foråret, mens isen endnu kunne holde til slædekørsel, tog ud og skød lomvier ved fuglefjeldet. Desuden forekom der især i 1960'erne og 1970'erne en stor bifangst af lomvie i drivgarn benyttet til laksefiskeri - en faktor der sandsynligvis har haft store negative konsekvenser for lomviebestanden ved Sallegg.

Også ridebestanden på Sallegg har gennemgået en kraftig tilbagegang. I første halvdel af 1900-tallet ynglede mellem 10.000 og 25.000 fugle, mens arten senere helt forsvandt som ynglefugl (Tab. 6). Vores optælling i 2010 viste at riden igen er begyndt at yngle på Sallegg, men stadig langt fra tidligere tiders høje antal.

En eventuel udvikling i mallebukbestanden på Sallegg, er vanskelig at vurdere. Mallebukken er yderst vanskelig at optælle på stedet idet de yngler spredt, højt oppe på fjeldet og over en længere horisontal strækning. Optællinger (inkl. 2010-data) må derfor betragtes som kvalificerede gæt. Data fra Sallegg kan dog bruges til at konkludere at mallebuk modsat lomvie og ride, stadig yngler på lokaliteten, og med forbehold for ovennævnte usikkerheder kan kolonien vurderes som stabil.

De andre ynglende havfugle (alk, tejst og gråmåge) ved Sallegg forekommer ikke i antal af national eller international betydning, men også blandt disse synes der at have fundet en tilbagegang sted (tejst, gråmåge), mens alk tilsyneladende ikke har benyttet lokaliteten i nyere tid (efter 1980'erne) i følge HFKDB.

Forslag til afgrænsning: I den nuværende formulering af FBO nr. 6 i FGKG er det uklart om fredningen gælder hele øen Sallegg. Den sydøstlige del af øen er imidlertid uinteressant, fuglemæssigt, og følgende formulering foreslås: "Den nordvest- og vestvendte stejlside af øen Sallegg (mellem N 70,94°; W 52,31° og N 70,96°; W 52,26°) beliggende i den vestlige del af Uummanaq Fjord.

Vurdering: Sallegqs rolle som stor lomvie- og ridekoloni af international betydning, er udspillet. Lokaliteten kan opretholdes som FBO ud fra en betragtning

om at lomvier kunne genindvandre til Salleg, men på trods af udpegning som FBO i fem årtier, har der ikke været tegn på dette. Salleg er yngleplads for et højt antal mallebukker, og ud fra et nationalt synspunkt kan lokaliteten oprettholdes som FBO. Mallebukkerne yngler imidlertid meget højt på klippen, hvor de ikke er udsat for menneskelige trusler, hvorfor reguleringerne i forbindelse med lokalitetens status som fuglekoloni (jfv. Infobox 1), vurderes som tilstrækkelige. Det kan derfor konkluderes at Salleg ikke længere er relevant som FBO.

Table 6: Oversigt over optællinger af polarlomvie, ride og mallebuk ved Salleg (FBO nr. 7). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er fortaget ved enten skøn (E) eller direkte optælling (D).

Optællingsår	Lomvie (I)	Ride (P)	Mallebuk (I)	Type
1920	500.000	25.000	25.000	E
1949	130.000-200.000	10.000	10-20.000	D
1975	4.500	800	45.000	D
1984	100	-		D
1994	0	0	10.000	D
2000	0	0	1.000-10.000	D
2010	0	180	15.000	D

Figure 28: Oversigtskort over den sydlige del af Disko Bugt, med FBO nr. 8, 9, 10 og 12.

Dansk navn: Ritenbenk
Forvaltningsområde: Ilulissat
Koloni nr: 69049
N 69.8074°; W 51.3727°
IBA nr: 026
Ramsar nr. -

12 Innaq

12 Innaq

Placering: Innaq (Appat Innaat/Ritenbenk) er placeret på nordvestlige side af øen Alluttoq (Arveprinsens Ejland) i den nordøstlige del af Disko Bugt, 22 km syd for bygden Qeqertaq, 35 km sydøst for bygden Saqqaq, og 66 km nord for Ilulissat (Fig. 28 og 29). Tæt på lokaliteten (5 km) ligger den nedlagte bygd Appat (Ritenbenk). Bemærk at Innaq er benævnt Appat Innaat i FBKG (Infobox II).

Områdebeskrivelse: Innaq består af lodrette stejlsider (op til 300 moh.), der mod nord går direkte ned i vandet (Fig. 31), mens stejlsiden og havet mod syd er adskilt af en bred ur. Området med ynglende havfugle består af en hovedkoloni, samt et "anneks" mod syd (Fig. 30). De to del-kolonier er adskilt af et område uden ynglende fugle.

Fugleliv: Innaq er et klassisk fuglefjeld som tidligere har huset en særdeles stor bestand af ride og en mellemstor lomviekoloni (Tab. 7). Desuden yngler alk, tejst, hvidvinget måge, gråmåge og skarv.

Andre udpegninger: Appat Innaat bliver formodentlig beskyttet første gang i vedtægt af 1.oktober 1959 (stadfæstet den 15. januar 1960), vedrørende samtlige fuglefjelde i Jakobshavn kommune.

Figur 29: Kort over FBO nr. 12 Innaq. Områder med ynglende lomvier ("hovedkoloni" og "anneks") er vist med rødt, samt observationspunkt, hvorfra optællinger bedst udføres fra.

Appat Innaat er den sidste beboede lomviekoloni i Disko Bugt/Uummannaq Fjord-området, og er udpeget som IBA (Heath & Evans 2000).

Appat Innaat indgår i Grønlands Naturinstituts monitoringsplan for lomvier, og optællinger udføres systematisk med jævne mellemrum. Således er data-grundlaget for netop denne lokalitet særligt godt sammenlignet med de fleste andre grønlandske FBO'er (Merkel *et al.* 1999, Boertmann 2006, Mosbech *et al.* 2009).

2010 optælling: Appat Innaat blev besøgt omkring midnat mellem d. 19. og 20. juni, i stille vejr og under optimale lysforhold. Først blev lokaliteten besigtiget fra søsiden, sejlene fra nord mod syd, og dernæst blev optællinger af lomvier og rider foretaget ved hjælp af teleskop fra land på en lille pynt beliggende umiddelbart vest for fuglefjeldet (Fig. 29). Herfra kunne lomvier på fjeldet let tælles som enkelte individer, mens antallet af rider blev opgjort i hundrede af fugle (Tab. 7). Samlet varighed på lokaliteten var ca. 4 timer.

Ud over lomvier og rider (Tab. 7) blev alk (35 I), hvidvinget -/gråmåge (230 I) og 17 skarver registreret på lokaliteten.

Besøget ved Appat Innaat i 2010 falder lidt tidligt i forhold til det anbefalede tidspunkt for optællinger på lokaliteten. Det betyder at muligvis ikke alle ynglende lomvier og rider på dette tidspunkt har etableret sig som ynglepar. Derfor skal sammenligninger med tidligere års optællinger foretages med forsigtighed.

Skiltning: På lokaliteten findes resterne af et skilt, der sandsynligvis tidligere har oplyst om områdets status som FBO.

Udvikling i fuglebestandene: Appat Innaat har tidligere huset en meget stor koloni af ride (Tab. 7), men gennem 1970'erne og 1980'erne sker der et markant fald i bestandsstørrelsen. Gennem 1990'erne og 2000'erne har tilbagegangen fortsat, mens tællingerne i 2010 og 2011 tyder på fremgang igen.

Også lomviebestanden på Appat Innaat har gennemgået en tilbagegang (Tab. 7). Salomonsen (upubl. data – citeret i Falk & Kampp 1997b) vurderer i 1946

Figur 30: Optælling af rider og lomvier på Innaq fra observationspunktet (se kort modsatte side). Over observatørens hoved ses "annekset" og til venstre "hovedkolonien".

Figur 31: Foto af "hovedkolonien" på Appat Innaat – set fra nord mod syd.

kolonien til at indeholde 45.000 fugle, mens der ved et senere besøg i 1954 kun opholdt sig 300 fugle. Dette besøg var sent på sæsonen (10. august), og lomvierne på dette tidspunkt havde overstået ynglesæsonen, og forladt kolonien. Siden 1960 har lokaliteten ikke huset over 10.000 lomvier, og antallet af fugle har været stødt faldende frem til i dag. Kolonien er i akut risiko for at uddø.

Blandt de andre havfuglearter viser især skarvbestanden og måske også bestanden af hvidvinget måge fremgang.

Vurdering: Appat Innaat har i dag bestande af ride og lomvie, hvor størrelsen efter national målestok kan betegnes som "mellemstor" (ride) og "lille" (lomvie). Det faktum at Appat Innaat er regionens eneste lomviekoloni i et stort geografisk område strækkende sig fra Maniitsoq til Upernavik, samt at kolonien står over for en overhængende risiko for helt at uddø, retfærdiggør imidlertid en opretholdelse som grønlandsk FBO.

Forslag til afgrænsning: Eftersom at Appat Innaat ikke er naturligt afgrænset, men en del af den store ø Alluttoq, kan forslag til en afgrænsning være vanskelig. Følgende forslås: "Fuglefjeldet Appat Innaat, inklusive en 500 meter zone i horisontal retning, beliggende på den vestvendte centrale del (mellem yderpunkterne mellem N 70,94°; W 52,31° og N 70,96°; W 52,26°) af Alluttoq (Arveprinsens Ejland) i Disko Bugt, 5 km nordøst fra den nedlagte bygd Ritenbenk."

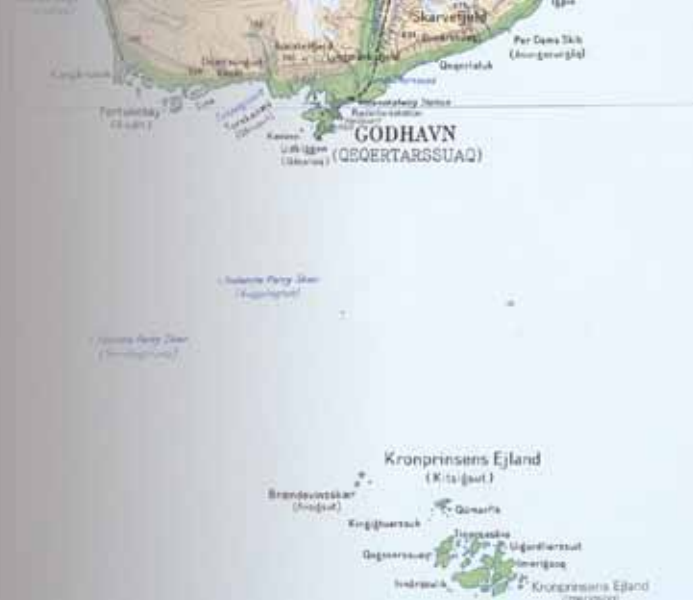
Tabel 7: Oversigt over optællinger af lomvie og ride ved Appat Innaat (FBO nr. 11). Kilde: HFK-DB. Bestandsopgørelser er fortaget ved direkte optælling (D) eller ud fra optælling på fotos (F).

Optællingsår	Lomvie (L)	Ride (P)	Type
1946	45.000	60.000	D
1954	(300) – "late in season"	100.000 ("too high")	D
1960	7.000	70.000	D
1975	3.200	95.000	D
1980	5.500-10.000	74.000	D
1984	3.900-5.100	35.000	D + F
1994	3.655	5.838	D
1998	3.415	6.555	D
2005	1.418-1.767	2.783	D
2006	2.399	1.811	F
2010	1.686	6.900	D
2011	1.410	4.170	F

Dansk navn: Brændevinsskær
Forvaltningsområde: Qeqertarsuaq
Koloni nr: 69001
N 69,0638°; W 53,5169°
IBA nr: 028
Ramsar nr. -

08 Assissut

08 Assissut

Placering: Assissut er placeret 20 km syd for Qeqertarsuaq og 47 km NNV for Asiaat i munden af Disko Bugt (Fig. 28 og 35). Assissut ligger ca. 6 km NNV fra den nordligste ø i øgruppen Kitsissut (Kronprinsen Eiland).

Områdebeskrivelse: Assissut består af tre små øer, hvoraf den sydligste er den største. Alle tre øer har en bred bræmme af nøgen, glatsleben klippegrund ned mod vandet, hvilket vidner om hård påvirkning fra is/hav gennem året. De højere liggende områder har et veludviklet tørvelag, med sammenhængende vegetation domineret af græsser (Fig. 33 og 34).

Fugleliv: Assissut er først og fremmest en lokalitet for ynglende lunder, havterner og en lille bestand af søkonge (Tab. 8), som kun forekommer fåtalligt i Disko Bugt. Desuden yngler alk (mellem 50 og 120 I observeret), tejst (op til 175 I) og toppet skallesluger (2 P). Tidligere har også ride (sidst i 1976), ederfugl (2003) og muligvis almindelig lomvie ynglet fåtalligt. På øerne yngler desuden mellem 2 og 10 par svartbag, og skarver bruger øerne som rasteplads.

Andre udpegninger: Assissut er udpeget som IBA på baggrund af det høje antal af ynglende lunder. Assissut optræder første gang som beskyttet område i Landsrådsvedtægt af 8. december 1960, stadfæstet den 30. december 1960, om fredning af visse fuglearter.

2010-optælling: Assissut blev besøgt d. 18. juni kl. 17 til 19 i fint vejr (let overskyet). Ilandsstigning på øerne blev besværliggjort af kraftige dønninger, på trods af at vindstyrken var moderat. Dette betød at kun den sydligste af de tre øer blev besøgt. Optællinger af de to mindre øer blev dels udført fra skib, og dels fra den sydlige ø.

Figur 32: Oversigtsfoto af Assissut (den sydlige ø) fra syd mod nord.

Det generelle indtryk fra besøget på lokaliteten var, at øerne var praktisk taget fugletomme, og det ikke kan udelukkes at en ræv har opholdt sig på øerne. Der blev hverken observeret spor eller efterladenskaber fra ræv ved besøget på den sydligste ø.

Totalt (samtlige tre øer) blev der observeret 13 lunder, 16 alke og 40 tejster ved besøget i 2010. Svartbag yngede med 3 par, mens der ingen ynglende havterner eller søkonger blev observeret. På den sydligste ø var et par af snegås (første gang denne art er registreret på Assissut), samt 2 par snespurve. I mellem øerne rastede 20 ederfugle, og på den sydligste ø opholdt der sig 5 sortgrå ryler, der blev vurderet til ikke at være ynglefugle. Desuden blev to ikke-ynglende skarver observeret.

Det var tydeligt at øerne tidligere har rummet store mængder ynglende lunder. Tørven i de højtliggende områder var undermineret af mange lundehuller (Fig. 34), hvoraf kun enkelte så ud til at være aktive i 2010. Der blev observeret flere kadavere af lunder på den sydlige ø, hvilket tyder på at prædation har fundet sted. Desuden var øen oversået med ekskrementer fra gæs – et vidnesbyrd om at lokaliteten på visse tidspunkter af året huser et større antal rastende gæs. På den sydlige ø var der ligeledes mange ældre redeskåle fra havterne – disse virkede dog alle at være af ældre dato, og med sikkerhed ikke fra indeværende sæson.

Skiltning: På den sydlige ø var der rester af et informationsskilt, hvor kun rammen var tilbage. Det samme sås på den nordligste af øerne, mens den midterste (og mindste ø) var helt uden skilt. I 2003 var skiltningen i samme forfatning.

Udvikling i fuglebestandene: Assissut har tidligere været én af de få større lundekolonier i Grønland – sandsynligvis landets næststørste efter Nunatsiaq (FBO nr. 9). Lundeoptællingerne fra Assissut (Tab. 8) viser ikke umiddelbare tendenser – antallet af lunder synes at variere kraftigt fra år til år. Dog har ingen af de nyere (efter årtusindeskiftet) optællinger vist antal i samme størrelsesorden som i 1970'erne og 1980'erne (Tab. 8).

Det samme er tilfældet med havternebestanden. Tidligere (slutningen af 1960'erne til 1990'erne) fandtes her en stor koloni med mange ynglende terner,

Figur 33: På den sydligste ø i øgruppen Assissut findes rammen til et informationsskilt, men uden indhold. Bag rammen ses de to nordlige øer, og i baggrunden ses Disko-øen.

mens nyere optællinger har givet lave antal, og 2010 slet ingen (Tab. 8).

Assissut er en klassisk lokalitet for søkonge i Disko Bugt området, med oplysninger tilbage fra 1946 (Salomonsen 1950). Højeste optællinger inkluderer 130 fugle (1982) og 90 fugle (1988), men optællinger efter 1990 har kun resulteret i få fugle, og ingen søkonger blev observeret ved 2010-besøget (Tab. 8).

Salomonsen (1950) nævner Thorshane som ynglefugl på Assissut. Det har dog ikke været muligt at genfinde denne art siden.

I 1960'erne og 1970'erne yngede der få par af ride på Assissut (3-10 par) – den er ikke registreret som ynglefugl på lokaliteten siden 1976.

Alk er kendt fra lokaliteten fra de første optællinger (1946), med højeste antal mellem 50 og 100 individer; seneste optællinger (2003 og 2005) viste henholdsvis 75 og 50 fugle, mens der i 2010 sås 16 fugle.

Med hensyn til udviklingen i bestanden af tejst synes der at have været en fremgang. Højeste antal i optællinger fra lokaliteten findes efter årtusindeskiftet (2003: 160 I, 2005: 175 I), dog med undtagelse af 2010-besøget, hvor kun 40 individer blev observeret.

Det er interessant at snegåsen blev registreret som ynglefugl under 2010-besøget. Dette ynglefund er det hidtil sydligste i Grønland, og vidner om artens udvidelse af yngleområdet mod syd.

Vurdering: Sammenfattende synes 2010 at have været et rigtig dårligt år for ynglefuglene på Assissut, og det er næppe repræsentativt for den generelle ud-

Figur 34: Foto fra den største ø i øgruppen Assissut (Brændevinsskær) med lundehuller (bemærk det ny-opgravede tørv foran hullet, som indikerer et aktivt redehul i brug).

vikling i fuglebestandene på lokaliteten. Siden 1990'erne synes der dog at have været en generel tilbagegang i bestandene af næsten samtlige ynglende arter på Assissut, sammenlignet med tællinger et par årtier tilbage i tiden.

Den samlede lundebestand i Grønland er estimeret til højst at udgøre 5000 par og den er rødlistet (Boertmann 2007), hvilket gør Assissut, med lokalitetens (tidligere) høje antal ynglende lunder, til en fuglelokalitet af national vigtighed. Ydermere har diversiteten af havfugle været høj på Assissut, med både en større havternekoloni og fire arter alkefugle ynglende.

Søkongen optræder i Vestgrønland (syd for 75° N) kun i mindre til meget små kolonier, hvoraf der er kendt 5-6 i Disko Bugt.

Det er vanskeligt at udtale sig nærmere om årsagen til den tilsyneladende tilbagegang af fuglebestandene på Assissut i 2010. Polarræve har visse år haft adgang til øerne via havisen, og hvis en ræv "strander" på øerne efter at havisen har trukket sig tilbage, kan den påvirke/fordrive de ynglende havfugle. Lokale (Finn Steffens, Qeqertarsuaq pers. kom.) beretter at der nogle år findes polarræv på Brændevinsskæret, og at disse forsøges bortskudt. Ydermere har der, ifølge oplysninger fra NNPAN, i en årrække fundet stenbiderfiskeri tæt ved kysten af Assissut, på trods af at lovgivningen forskriver en 500 meters beskyttelseszone. Det er muligt (men ikke dokumenteret) at bifangst af dykkende havfugle i stenbidergarn kan have tilført en ekstra høj dødelighed blandt havfuglene på lokaliteten. Desuden kan kasserede stenbiderhanner og hunner (efter at rognen er taget ud), der driver i land, skabe en ekstra fødekilde for ræve i forårsperioden, og dermed sikre at de kan overleve på de isolerede øer. Tidligere er der indsamlet havterneæg på Assissut.

Konkluderende anbefales det, at Assissut fortsat er relevant som FBO, og at lokaliteten optælles igen i den nærmeste fremtid, for at vurdere om 2010-optællingerne har været repræsentative eller ej. Forbuddet mod færdsel (fiskeri) indenfor 500 meter af kysten på Assissut bør håndhæves og der bør udarbejdes en forvaltningsplan for ræve på Assissut, sådan at bekæmpelse kan iværksættes i år hvor de forekommer på øerne.

Forslag til afgrænsning: Det foreslås at en afgrænsning af området defineres som: "De tre skær i øgruppen Assissut (Brændevinsskæret) beliggende (N 69,0638°; W 53,5169°) 20 km syd for Qeqertarsuaq i Disko Bugt".

Tabel 8: Oversigt over optællinger af lunde, havterne og søkonge ved Assissut (FBO nr. 8). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er fortaget ved direkte optælling (D).

Optællingsår	Lunde (I)	Havterne (I)	Søkonge (I)	Type
1946/49	10/30	100/50	10/13	D
1967/68	325-400	1000	25/20	D
1973	250-400	700-1000	11	D
1975/76	500	1200/1500	18/6	D
1979	200	-	23	D
1980	150	"nogle 100"	6	D
1982	400-500	50-80 (IY)	130	D
1988	800	800	90	D
1990	4-5	300-400	25	D
1991	3-5	0	-	D
2003	250-300	200	3	D
2005	100	100	1	D
2010	13	0	0	D

Dansk navn: Rotten
Forvaltningsområde: Aasiaat
Koloni nr: 68010
N 68,8639°; W 53,4168°
IBA nr: 029
Ramsar nr. -

09 Nunatsiaq

09 Nunatsiaq

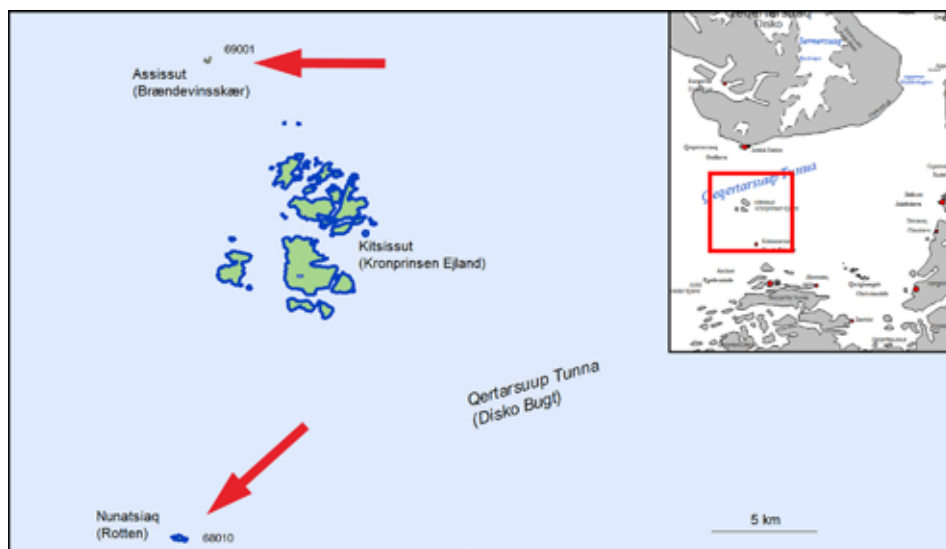
Placering: Nunatsiaq (Rotten) er placeret 11 km vest for øgruppen Kitsissuarsuit (Hunde Ejland) og 12 km syd for de sydligste øer i øgruppen Kitsissut (Kronprinsen Ejland) (Fig. 28 og 35).

Områdebeskrivelse: Nunatsiat består af en mindre ø (1 km²) med tre nøgne klippeskær beliggende syd for øen. Øen minder meget om Assissut (FBO nr. 8) med nøgne, glatslebne klipper i en bred bræmme langs havstokken og med græs og tørv på de højtliggende områder. På øen findes enkelte små vandhuller og "rockpools" (Fig. 36).

Fugleliv: Nunatsiaq har været kendt som Grønlands største lundekoloni, hvor Finn Salomonsen (upubl. notater) rapporterede om 1000-2000 fugle i midt 1970'erne (Tab. 9). Også havterner har været repræsenteret med en mindre koloni. Ellers er søkonge (op til 15 I registreret), alk (op til 50 I), tejest (op til 120 I), svartbag (2 P) og toppet skallesluger (2 P) registreret som ynglefugle, og visse år er ederfugle set fouragerende (70 i 2003) og muligvis ynglende (4 hunner observeret i 2005). Ved et tidligere besøg (14. juli 2003) blev der registreret rastende odinshane (20 I) og sortgrå ryle på Nunatsiaq.

Andre udpegninger: Nunatsiaq optræder første gang som beskyttet område i Landsrådsvedtægt af 8. december 1960, stadfæstet den 30. december 1960, om fredning af visse fuglearter.

Figur 35: Oversigtskort over FBO nr. 8 Assissut og nr. 9 Nunatsiaq i den vestlige del af Disko Bugt.

Figur 36: På Nunatsiaq findes flere små vandhuller .

Nunatsiaq er udpeget som IBA på baggrund af det høje antal af ynglende lunder (Heath & Evans 2000).

2010 optælling: Nunatsiaq blev besøgt d. 18. juni kl. 12-14 i stille vejr, og med gode observationsforhold. Ilandsstigning blev gjort på den centrale ø (de omkringliggende skær er uden fugle). Overordnet virkede lokaliteten meget fuglefattig, sammenlignet med tidligere besøg (CEG: 2003, DMB: 2005).

I lighed med Assissut var græstørven på især den østlige del af øen undermineret af lundehullet, hvor kun ganske få så ud til at være aktive i indeværende år. På lokaliteten blev der observeret 65 lunder (Tab. 9) omkring øen. Ved besøget blev der registreret 4 (I) alk og 55 (I) tejst. Der blev ikke observeret ederfugl eller søkonge i 2010, mens en enkelt (ikke-ynglende) skarv blev set.

På øen fandtes fire par svartbag (1 rede med to æg fundet), og en enkelt ravnere (med en enkelt unge) var placeret i den østlige ende af øen på en lille stejlside. Desuden blev fire snespurve registreret.

I lighed med Assissut (FBO nr. 8) var der mange ældre ekskrementer fra gæs på lokaliteten, der vidner om at stedet benyttes som rasteplass for gæs visse tidspunkter af året.

Skiltning: På Nunatsiaq fandtes to skiltestativer uden selve tavlen. Under et besøg på lokaliteten i 2003 var situationen den samme – også dengang var kun rammen tilbage.

Udvikling i fuglebestandene: Overordnet set synes havfuglebestanden på Nunatsiaq at have gennemgået en decimering, og lokaliteten rummer i dag ikke tidligere tiders høje antal ynglefugle.

Figur 37: På Nunatsiaq findes to skilterammer uden indhold.

Lunden, som danner grundlag udpegningen som FBO (og som IBA), yngler i dag kun med en brøkdel af bestanden i midt 1970'erne, hvor Assissut var landets største koloni. Salomonsens tal er generelt høje og formentlig også for høje, men hans lundetal fra Nunatsiaq kan under alle omstændigheder bruges som et indicium for at bestanden tidligere har været væsentlig større end i dag. Dette verificeres yderligere at de mange ældre, ubenyttede lundehuller som findes på lokaliteten.

Også havternen har tidligere optrådt på Nunatsiaq med, hvad der efter grønlandsk målestok, svarer til en mindre koloni. Optællinger efter årtusindeskiftet (Tab. 9) viser kun få fugle på lokaliteten, og der sås ingen terner under besøget i 2010.

Alken har ligeledes været mere talrig ved besøg på Nunatsiaq før 1980. Siden 2000 har antallet været væsentligt lavere (HFKDB). Anderledes forholder det sig med tejt, hvor optællinger før årtusindeskiftet var lavere end optællinger i det seneste årti (65-120). Søkongen har aldrig været til stede på Nunatsiaq i større antal, men arten har dog været observeret når optællere har besøgt lokaliteten. Under 2010-besøget sås ingen søkonger, men de små fugle er meget lette at overse, og det kan derfor ikke udelukkes at arten fortsat findes på Nunatsiaq.

Svartbag er ifølge HFKDB ikke registreret som ynglefugl på Nunatsiaq før i 2003, hvor 2 par blev observeret. Besøg i 2004 og 2005 viste at henholdsvis 2 og 1 par ynglede, mens der under besøget i 2010 var fire par svartbag på lokaliteten. Det er sandsynligt at disse optællinger afspejler en reel fremgang for arten i Disko Bugt.

Vurdering: Øens betydning for lunder (rødlistet i Grønland) og den høje diversitet af havfugle gør den værdifuld som fuglekoloni. De lave lundetal registreret i de senere år giver anledning til overvejelser om eventuelt at afskrive lokaliteten som FBO, men det vurderer vi som værende for tidligt og øen fuglebestande bør overvåges de følgende år.

Forslag til afgrænsning: Det foreslås at en afgrænsning af området defineres som: "Øen Nunatsiaq (Rotten), med tilhørende klippeskær, beliggende (N 68,8639°; W 53,4168°) 11 km vest for øgruppen Kitsissuarsuit (Hunde Ejland) og 12 km syd for de sydligste øer i øgruppen Kitsissut (Kronprinsen Ejland) i Disko Bugt.

Tabel 9: Oversigt over optællinger af lunde, alk og havterne ved Nunatsiaq (FBO nr. 9). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er fortaget ved estimering (E) eller direkte optælling (D).

Optællingsår	Lunde (I)	Havterne (I)	Alk (I)	Type
1946	100	"ca. 100 æg"	10	E
1954	100	200	3	E
1975	2000	"Mindst 100-vis par"	25	E
1976	1000	-	50	E
1993	"Mange"	-	-	E
2003	40	2-5 P	27	D
2004	64	60	3	D
2005	250	75	4	D
2010	65	0	4	D

Figur 38: Overgangszone på Nunatsiaq mellem den vegetationsdækkede del og de nøgne klipper langs kysten.

Dansk navn: -
Forvaltningsområde: Aasiaat
Koloni nr: 68030
N 68,8653°; W 52,0917°
IBA nr: 030
Ramsar nr. 388 (4)

10 Saattuarsuit

10 Saattuarsuit

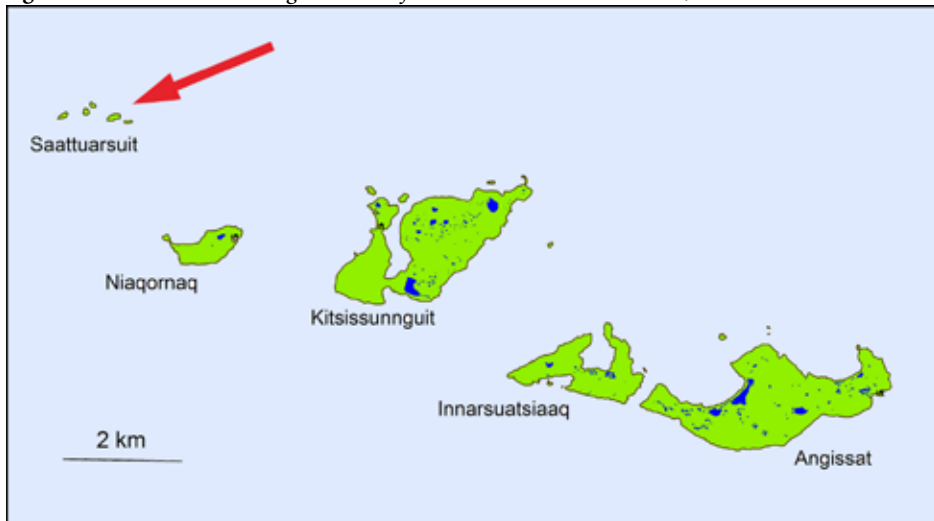
Placering: Saattuarsuit er placeret i den sydlige del af Disko Bugt, som de vestligste småøer/skær i øgruppen Kitsissunnguit (Grønne Ejland) – ca. 2 km NNV for den nærmeste ø (Niaqornaq) i øgruppen (Fig. 28 og 39). Nærmeste beboelse er bygden Akunnaaq (17 km), bygden Ikamiut (27 km) og byen Aasiaat (36 km).

Områdebeskrivelse: Saattuarsuit består af fire små øer med vegetation (Fig. 40), samt et lille skær mod øst uden vegetation. De enkelte øer er alle små af størrelse (under $\frac{1}{2}$ km²), hvor den største ø findes mod øst. Denne ø har modsat de andre tre øer, veludviklet vegetation (marehalm og andre græsser) med tørv, hvor den sydvendte side indeholder mange lundehuller. På den største af øerne findes der tegn efter forhistorisk beboelse i form af tørvehusruiner.

Fugleliv: Saattuarsuit har, lokalitetens størrelse taget i betragtning, et særdeles højt antal ynglende fugle, samt en høj diversitet af ynglefugle.

Mest talrig er havterner (Tab. 10) der yngler på samtlige af de fire øer (højest antal på den østligste). På de andre øer yngler der søkonge, lunde (på tre af øerne), alk (på den vestligste ø) og tejst. Desuden yngler toppet skallesluger (2 P) og svartbag (2 P). Sortgrå ryle yngler på Saattuarsuit med få par, og thors-hane observeres ofte gennem sæsonen, uden at det har været muligt at verificere om arten yngler. Lokaliteten benyttes desuden som rasteplads af vadefugle (især svømmesnepper, i mindre grad stenvender, sortgrå ryle og islandsk ryle) i mindre antal i trækperioderne. På den vestligste ø raster der ofte skarver (op til

Figur 39: Kort over Kitsissunnguit med de fire større øer samt FBO nr. 10, Saattuarsuit.

36 l), men arten er endnu ikke registreret ynglende. På Saattuarsuit (og Kitsissunnguit) ses ofte vandrefalk, men arten yngler ikke på lokaliteten.

Kitsissunnguit er den lokalitet i Grønland, hvor den sjældne rosenmåge (rødlistet som "sårbar" i Grønland) er registreret ynglende flest gange (Egevang & Boertmann 2006). Arten har siden 1980 været registreret på de fleste af øerne på Kitsissunnguit, og i 2006 blev en rede med tre æg fundet på Saattuarsuit (den vestligste ø).

Andre udpegninger: Saattuarsuit er det af de grønlandske FBO'er med de fleste typer af forvaltningsmæssige udpegninger. Lokaliteten udpeges første gang i Landsrådsvedtægt af 8. december 1960, stadfæstet den 30. december 1960, om "fredning af visse fuglearter m.v."

Saattuarsuit er, sammen med resten af øgruppen Kitsissunnguit, udpeget som et af de 11 grønlandske Ramsarområder, på baggrund af det høje antal af ynglende havterner (Egevang & Boertmann 2001).

Endelig er Saattuarsuit, som en del af Kitsissunnguit, omfattet af en egentlig fredning (Anonym 2008, Appendiks I). Fredningen indeholder en zonerings af Kitsissunnguit med forskellige restriktive reguleringer af færdsel (Appendiks I): Saattuarsuit og nabøen Niaqornaq (delområde I) er omfattet af den mest restriktive forvaltning. Således er færdsel og ilandsstigning, samt sejlad i en 500 meters bufferzone fra øerne, ikke tilladt i perioden 1. maj til 31. oktober.

Arbejdet med fredningen af Kitsissunnguit var en omfattende proces, der inkluderede mange møder med områdets beboere om hvordan lokales nuværende brug (stenbiderfiskeri, adgang til gravsteder/kirkegård) af Kitsissunnguit kunne bibeholdes og imødekommes i udformningen af en fredning. Fredningen af Kitsissunnguit repræsenterer således en historie, uden sidestykke i nyere grønlandsk naturforvaltning.

Figur 40: Foto fra den vestligste ø i Saattuarsuit, hvor der yngler havterne, søkonge, tejst, alk, svartbag, gråmåge og toppet skallesluger på et lille areal.

Figur 41: I Disko Bugt findes 5-6 mindre kolonier af søkonge, hvoraf bestanden på Saattuarsuit er den største med 200-250 individer.

Endelig har BirdLife International udpeget Saattuarsuit, sammen med resten af øgruppen Kitsissunnguit, som IBA på baggrund af det høje antal af ynglende havterner (Heath & Evans 2000).

2010 optælling: Saattuarsuit blev besøgt (varighed: ca. 2 timer) omkring midnat mellem den 18. og 19. juni, under gode observationsforhold (let regn, stille vejr). Lokalteten er særdeles sårbar over for forstyrrelser, hvor ilandsstigning på én af øerne betyder at praktisk taget alle ynglefugle på den pågældende ø vil gå på vingerne, med afkøling af æg/unger til følge. På baggrund af at et større regnvejr var under opsejling, og det faktum at øerne var grundigt optalt i perioden 2002-2006, samt ved et kortere besøg i 2009, blev det besluttet ikke at gå i land ved dette besøg, og optællinger blev i stedet udført fra skibet.

Antallet af søkonge (150 I) og lunde (220 I) ved 2010-besøget var indenfor samme størrelsesorden (Tab. 10) som ved tidligere besøg efter årtusindeskiftet. Det estimerede antal af havterner (2400 I) derimod (med forbehold for forskel i tidspunkt og optællingstidspunkt) var det højeste endnu registreret på lokaliteten (Tab. 10). Under besøget blev desuden observeret alk (14 I), tejst, svartbag (2 P) og toppet skallesluger (2 I), og ved den østligste ø rastede der 8 thorshaner.

Skiltning: På de to østligste øer findes skilte, der på grønlandsk og dansk informerer om at Saattuarsuit er fredet område med restriktioner omkring færdsel, men disse skilte er så medtagne af vind, vejr samt skud, at de i praksis ikke er muligt at læse budskabet. Hvornår disse skilte er opsat, er uvist, men de var der ved et besøg i 2002.

Udvikling i fuglebestandene: Før 2002 er de foreliggende oplysninger om øerne meget sporadiske. I perioden 2002 til 2006 udførte Grønlands Naturinstitut imidlertid feltarbejde årligt på Kitsissunnguit med fokus på biologiske undersøgelser af havterner, samt udvikling af metoder til at optælle de ynglende terner (Egevang *et al.* 2005; Egevang 2010). Hvert sæson tilbragte forskere mellem 14 og 60 dage på Kitsissunnguit, og samtlige øer (herunder Saattuarsuit) blev be-

Figur 42: Saattuarsuit er en af de få lokaliteter i Grønland, hvor den sjældne rosenmåge er fundet ynglende. Fotoet er fra 2006.

søgt ved flere lejligheder gennem ynglesæsonen. Således er datagrundlaget for en vurdering af bestandsstørrelsen af havfuglene i denne periode, samt resultater omkring år-til-år variation i bestandsstørrelsen, særdeles godt sammenlignet med andre grønlandske fuglelokaliteter.

Havternebestanden på Kitsissunnguit har været genstand for en del opmærksomhed i den grønlandske naturdebat. Dette skyldes at der tidligere kun fandtes ganske få opgørelser af bestanden, og disse tydede på et kollaps af bestanden. Salomonsen (1950) vurderede således at der ynglede 100.000 par på Kitsissunnguit i 1946, mens Kampp (1980) i 1980 estimerede at der ynglede 25.000 par. En optælling i 1996 viste at mellem 5.000 og 10.000 par ynglede, mens et besøg i 2000 (Hjarsen 2000) viste at ingen terner ynglede det pågældende år. Ud fra disse oplysninger blev det konkluderet at bestanden på Kitsissunnguit var gået fra at være verdens største havternekoloni til helt at uddø på fem årtier (se eksempelvis Hansen 2002). Undersøgelser af havternebestanden imellem 2002-2006 viste imidlertid, at i denne periode var den stabil med mellem 15.000 og 22.000 par ynglende terner (Egevang 2011). Bestanden var altså ikke kollapsede som først antaget. Salomonsens opgørelse fra 1946 er efter al sandsynlighed for høj, men et forsøg på at korrigere Salomonsens tal giver stadig et meget højt antal, som antyder at bestanden tidligere har været væsentligt større (Egevang & Boertmann 2003).

Undersøgelserne fra Kitsissunnguit viser interessant nok, at de mange ynglende terner genererer både et højt antal, og en højere diversitet, af ynglefugle. Eksempelvis er den lokale udbredelse af odinshane og thorshane tæt sammenkoblet med forekomsten af havterne. Hvis havternen stopper med at bruge et område (som det var tilfældet med Angissat, den østligste ø i øgruppen), decimeres antallet af ynglende svømmesnepper kraftigt (Egevang *et al.* 2004; Jørgensen *et al.* 2007). Arter som vadefugle, kjoer og mågefugle søger aktivt de beskyttende rammer, som en stor havternekoloni tilbyder.

Ser man isoleret på Saattuarsuit er der imidlertid intet der tyder på at havternebestanden er blevet mindre, sammenlignet med de tidligste opgørelser, måske snare tværtimod, hvor opgørelserne i 2009 og 2010 (Tab. 10) er de højeste registreret på lokaliteten. Det samme er gældende for lunde og søkonge på Saattuarsuit. Her synes optællinger (Tab. 10) at indikere at bestandene i dag (efter midt 1970'erne) er større, og at bestandsstørrelsen har været stabil de seneste årtier.

Vurdering: Området indeholder, ud fra et nationalt synspunkt, både høje antal af ynglefugle (havterne, lunde), en høj artsdiversitet, og forekomst af arter som forekommer sjældent i Grønland, er rødlistede (havterne, rosenmåge, lunde) eller karakteriserede som nationale ansvarsarter (søkonger). Det er derfor særdeles relevant at opretholde Saattuarsuit som FBO.

Ydermere gør Saattuarsuits beskaffenhed (små, lavtliggende øer) at fuglene er særligt følsomme over for forstyrrelser. Når en båd nærmer sig lundekolonien går fuglene på vingerne allerede når båden er 1 km fra kysten. Ilandsstigning medfører forstyrrelse af et højt antal fugle af samtlige ynglende arter. Det er med andre ord netop lokaliteter af denne type, hvor restriktioner i færdsel må forventes at have en gavnlig effekt på fuglelivet.

I 2008-fredningen af Kitsissunnguit er Saattuarsuit inkluderet i samme zoneringsområde som nabøen Niaqornaq, der ligeledes har betragtelige antal af ynglende havfugle (havterne, lunde, alk, tejt og enkelte par af søkonger). Ydermere, er havområdet mellem de to øer relativt lavvandet, og der opholder sig ofte rastende ederfugle (almindelig, og i mindre antal kongeederfugl) her.

Forslag til afgrænsning: 1) Det nuværende område foreslås defineret som: "De fem øer/skær Saattuarsuit (N 68,8653°; W 52,0917°) i den østlige del af øgruppen Kitsissunnguit beliggende i den sydøstlige del af Disko Bugt".

Tabel 10: Oversigt over optællinger af søkonger, lunde og havterne ved Saattuarsuit (FBO nr. 10). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er foretaget ved skøn (E) og/eller direkte optælling (D).

Optællingsår	Søkonger (I)	Lunde (I)	Havterne (I)	Type
1946	50	60	-	D
1960	12-14	10	"mange"	D
1970	40	35	"almindelig"	D
1974	100-150	150-200	-	E
1976	150	55	"over 100"	E
1980	170-220	200	135-150	D
1990	250	-	500 (1993)	D/E
1996	70	60	1500	D/E
2002	160	225	1000	D/E
2003	260	184	1000-1500	D/E
2004	230	144	1000	D/E
2005	200	190	1400	D/E
2009	200	180	2000-2500	D/E
2010	150	220	2400	D/E

Figur 43: *Kitsissunguit, og FBO nr. 10 Saattuarsuit, er Grønlands vigtigste havternekolalitet.*

Dansk navn: -
Forvaltningsområde:
Kangaatsiaq / Qasigiannguit
Koloni nr: omfatter adskillige
N 68,38°; W 51,33°
IBA nr: 031
Ramsar nr. 389 (5)

11 Tasiussarsuaq

11 Tasiussarsuaq

Placering: Fjorden Tasiussarsuaq (Tasiussarsuaq) er det inderste (østligste) område af fjordsystemet Arfersiorfik (Fig. 44). Den ligger øst for det store, lavtliggende område, Naternaq (Lersletten). Nordenskiöld Gletscher munder ud på østsiden af fjorden, men kælver kun meget sparsomt. På trods af at området i fugleflugtslinje ikke ligger langt fra beboede områder som Ikamiut (28 km), Qasigiannguit (50 km), Niagornaarsuk (57 km) og Kangaatsiaq (80 km), er adgangsvejen med båd meget lang og vanskelig da man skal hele vejen ind gennem Arfersiorfik fjordsystemet. Lokaliteten blev ikke besøgt i forbindelse med 2010-feltarbejdet.

Områdebeskrivelse: Området er en isoleret fjordarm med et antal øer i varierende størrelse; størstedelen er små lave øer/holme af få hundrede meters længde, og der er kun tre større øer i området med et areal mellem 1 og 2,5 km².

Fugleliv: På mange af småøerne i Tasiussarsuaq er der ederfuglekolonier, og som udgør det oprindelige udpegningsgrundlag. Desuden findes en enkelt havternekoloni, flere kolonier af hvidvinget måge, en mindre ridekoloni. Gråmåge, svartbag og tejst er almindelige ynglefugle i området.

I alt er der registreret 19 havfuglekolonier indeholdende ovennævnte arter i HFKDB indenfor området. Kolonikoderne er: 68078-68082, 68100-68102, 68161, 69162, 68164, 68179-68186.

Andre udpegninger: Tasiussarsuaq beskyttes første gang i Landsrådsvedtægt af 8. december 1960, stadfæstet den 30. december 1960, om "fredning af visse fuglearter m.v."

Tasiussarsuaq er inkluderet i det store Ramsarområde, der omfatter det øst for liggende lave landområde Naternaq (Lersletten), som primært er udpeget på baggrund af de mange grønlandske blisgæs, der benytter lokaliteten som yngle- og fældeområde.

Tasiussarsuaq er udpeget som IBA (sammen med Naternaq) på baggrund af de relativt store forekomster af ynglende ederfugle og forekomsten af blisgæs (Heath & Evans 2000).

Skiltning: Det vides ikke om der er skiltning i området, men det er ikke sandsynligt.

Udvikling i fuglebestandene: Der har kun været foretaget egentlige optællinger i Tasiussarsuaq ved to lejligheder. I juli 1954 besøgte Finn Salomonsen området (*upubl. noter*), og igen i juli 1997, hvor GN udførte optællinger i Tasiussarsuaq, med speciel fokus på de ynglende ederfugle (Frich *et al.* 1997).

Datagrundlaget for Tasiussarsuaq adskiller sig således fra de fleste af de andre FBO'er ved kun at bestå af to optællinger, der til gengæld må betegnes som værende af høj kvalitet.

Salomonsen optalte i alt 2117 ederfuglereder fordelt på 6 kolonier i fjordarmen Tasiussarsuaq i 1954, og vurderede den samlede bestand til at bestå af omkring 3000 par (F. Salomonsens upublicerede feltnoter, citeret i Frich *et al.* 1997). Ved besøget i 1997 blev kun 500 reder registreret (fordelt på 11 kolonier), og en signifikant tilbagegang synes at have fundet sted. Der havde desuden fundet en omfordeling sted af hvilke øer fuglene benyttede. Således fandtes omkring 75 % af de ynglende ederfugle i 1997 på "nye" øer/holme, mens de største kolonier under Salomonsens besøg var næsten uden fugle.

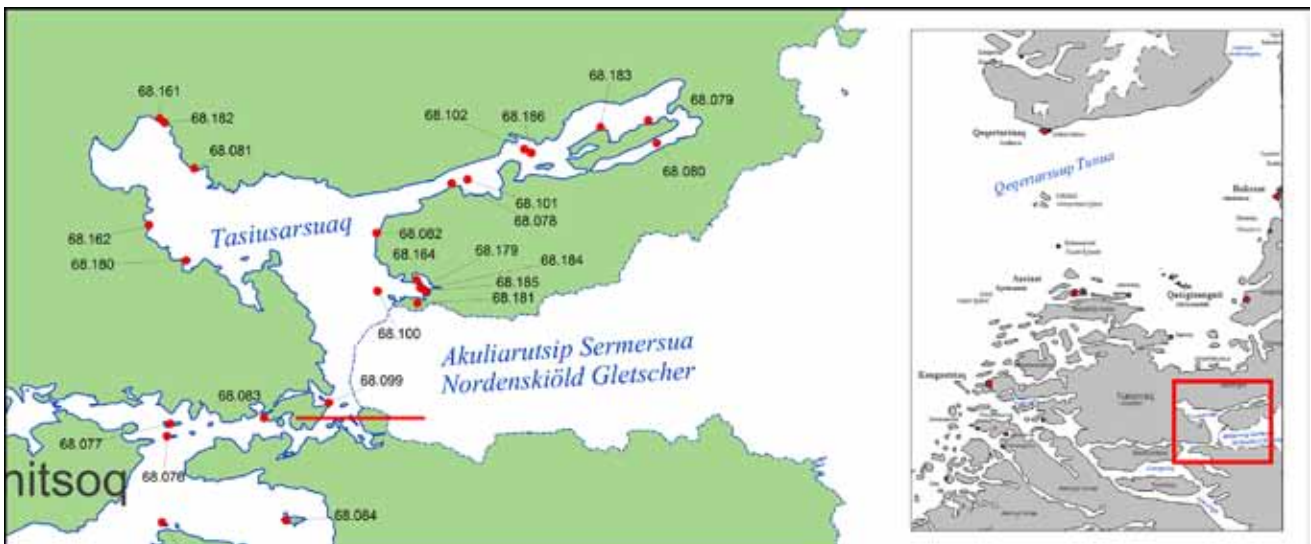
Salomonsens fandt i 1954 tre ridekolonier i Tasiussarsuaq, hvor den største koloni (68079) husede 510 par. Ved GNs besøg i 1997 var denne koloni reduceret til kun 2 par, og der blev ikke fundet ynglende rider andre steder i området. En tilbagegang, som er i tråd med en tilsvarende tilbagegang påvist i de ydre dele af samme fjordsystem i 2005 (Boertmann 2006). Bortset fra en mindre fremgang i bestanden af hvidvinget måge, synes der ikke at være sket ændringer mellem de to undersøgelser, i andre af området's fuglebestande.

Vurdering: Datagrundlaget for en vurdering af Tasiussarsuaqs relevans som FBO er spinkelt, og nye optællinger i området er tiltrængt. På trods af manglende opdaterede oplysninger fra området, vurderes det som værende relevant at bibeholde Tasiussarsuaq som FBO. Områdets isolerede beliggenhed med et minimum af fangst/forstyrrelse, samt det faktum at dele af området er inkluderet som Ramsarområde, gør det attraktivt som et større sammenhængende beskyttet naturområde.

Frichs optællinger 1997 fandt sted på et tidspunkt, hvor andre ederfuglekolonier i Vestgrønland var på deres laveste niveau. Det er sandsynligt at nye optællinger i Tasiussarsuaq vil vise en lignende fremgang i ederfuglebestanden, som dokumenteret andetsteds i Vestgrønland (Merkel 2010).

Forslag til afgrænsning: "Hele fjordområdet Tasiussarsuaq, beliggende øst for Naternaq. Området inkluderer fjorden med dens kystlinje, og er afgrænset mod syd af en linie mellem Niaqornaq og Sarfarsuup Niaqunaa (N 68,30°)."

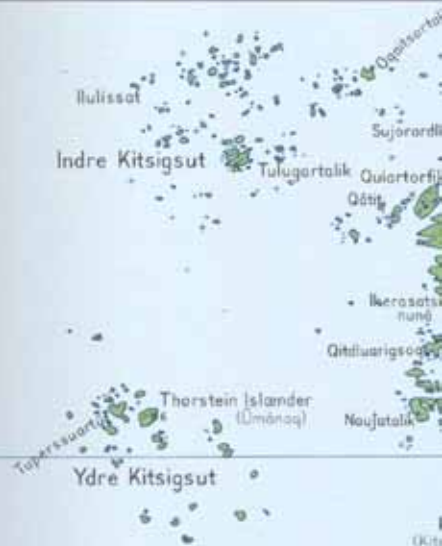
Figur 44: Kort over Fjorden Tasiussarsuaq med angivelse af registrerede havfuglekolonier. Forslåede sydlige afgrænsning af området er vist som rød vandret streg.

Dansk navn: Ydre Kitsissut
Forvaltningsområde: Qaqortoq
Koloni nr: 60012
N 60,7561°; W 48,4253°
IBA nr: 041
Ramsar nr. 392 (8)

13 Kitsissut Avalliit

13 Kitsissut Avalliit

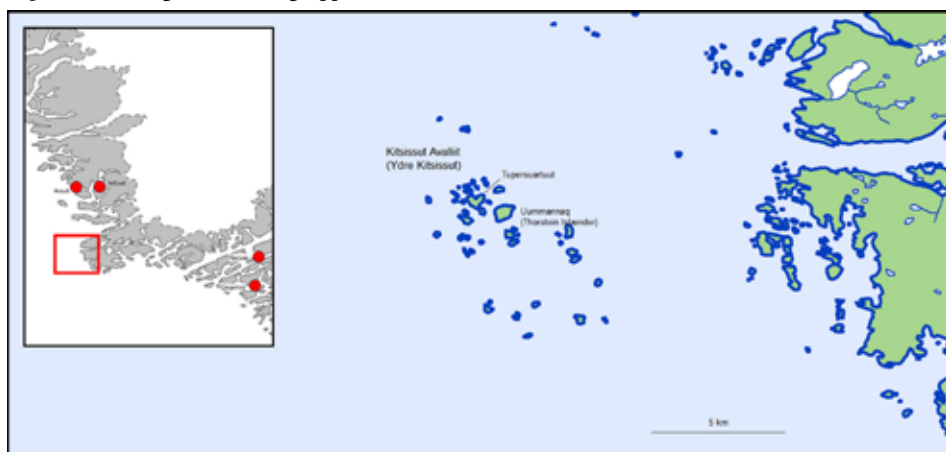
Placering: Øgruppen Kitsissut Avalliit (Ydre Kitsissut) er det sydligste af de grønlandske FBO'er. Lokaliteten er placeret 50 km sydsydvest for Ivittuut og 70 km vest for bygden Qassimiut (Fig. 45). Kitsissut Avalliit ligger omkring 8-12 km vest for "fastlandet", med en afstand på ca. 9 km fra mellem den sydligste og nordligste ø, og 7 km mellem den vestligste og østligste ø.

Områdebeskrivelse: Kitsissut Avalliit består af ca. 50 øer og skær. Der findes to større øer i øgruppen, Uumannaq (Thorstein Islænder) på ca. 0,3 km², og Tupersuartuut på omkring 0,25 km². Generelt er samtlige øer lave (under 50 meter), dog rager Uumannaq 116 meter op på sit højeste punkt.

Øerne er kraftigt påvirket af vind og hav på grund af den eksponerede beliggenhed. De mindre, yderste skær overskyldes helt af vand i hårdt vejr, og Storisen skurer mod kysterne (Kampp & Falk 1994). De fleste af øerne er uden nævneværdig vegetation, men på de højere øer, og hvor der er læ, findes der en mere udviklet vegetation med græsser, revling (*Empetrum nigrum*) og muldebær (*Rubus chamaemorus*), der ellers kun findes fåtalligt i Grønland (Kampp & Falk 1994).

Dansk Metrologisk Institut opererer en vejrstation på Tupersuartuut (Fig. 46), hvor der årligt udføres vedligeholdelse af måleudstyret. Disse besøg udføres med helikopter, og er skemalagt til at finde sted uden for det tidspunkt hvor ynglefuglene opholder sig på lokaliteten. Dog kan det forekomme (information hentet fra vejrstationens "logbog") at udstyret må tilses indenfor ynglesæsonen.

Figur 45: Oversigtskort over øgruppen Kitsissut Avalliit (FBO nr. 13) med ca. 50 øer.

Fuglelivet på Kitsissut Avalliit er indgående beskrevet i en Meddelelser om Grønland publikation (Kampp & Falk 1994), der opsummerer kendskabet til fordelingen og udviklingen i fuglebestandene fra besøg i 1983, 1985 og 1992. Lokaliteten indgår desuden i GNs lomviemonitering, med regelmæssige optællinger. Endelig har Aarhus Universitet udført detaljerede undersøgelser af havfuglenes ynglebiologi i perioden 2009-2011. Datagrundlaget for en beskrivelse af lokalitetens fugleliv, samt til en vurdering af bestandenes status, er således særdeles godt sammenlignet med de fleste af de grønlandske FBO'er. Fordi der er gode recente data til rådighed, og Kitsissut Avalliit ligger meget langt fra de andre FBO'er, blev lokaliteten ikke blev besøgt i 2010.

Skiltning: Der findes ikke skiltning på lokaliteten der informerer om områdets status som grønlandsk FBO (J. F. Linnebjerg *pers. kom.*).

Fugleliv: Kitsissut Avalliit indeholder først og fremmest en, efter grønlandske forhold, særdeles høj diversitet af ynglende havfugle. Kitsissut Avalliit er den sydligst beliggende lomviekoloni i Grønland, og blandt de ynglende polarlomvier er der en del almindelige lomvier (Tab. 11), en art der ellers er fåtallig i Grønland. Andelen af almindelig lomvie er blevet opgjort ved flere lejligheder (Kampp & Falk 1994, J. F. Linnebjerg *pers. kom.*), og har været omkring 10-12 %, hvilket gør Kitsissut Avalliit til den vigtigste lokalitet for denne art i Grønland. Den almindelige lomvie er rødlistet som moderat truet.

På Kitsissut Avalliit yngler alk talrigt med over 500 individer observeret, men også lunde (Tab. 11) og tejt (4-500 l) er registreret i pæne antal. På to af øerne yngler ride i lave antal, og mallebuk (samlet under 200 par) findes spredt på øerne. Svartbag og gråmåge yngler med heldholdvis 10 og 30 par, og skarv opholder sig ofte på lokaliteten uden at yngel med sikkerhed er registreret.

Figur 46: Foto af den næststørste ø (Tupersuartuut) i øgruppen Kitsissut Avalliit (FBO nr. 13). I midten af billedet ses Danmarks Metrologiske Instituts målestation (foto: J. F. Linnebjerg).

På Kitsissut Avalliit yngler ederfugl fåtalligt (3-5 P), mens oversommerende/fældende flokke af ederfugl og i mindre antal kongeederfugl er observeret. Også mindre antal af ikke-ynglende strømændler benytter lokaliteten som fældeområde. Rødstrubet lom yngler med et til to par på de største af øerne, hvor mindre vandhuller forekommer.

Både jagtfalk og vandrefalk ses jævnligt på øerne, hvor de jager havfuglene – sidstnævnte ynglede sandsynligvis med et enkelt par i 1992 (Kampp & Falk 1994). Også havørn ses ofte på Kitsissut Avalliit, og i 2010 blev en havørnerede observeret på den største ø, Uummanaq (jagtbetjent P. Nukaaraq Hansen *pers. kom.*). Desuden ses ravn ofte på øerne, uden at denne art er konstateret ynglende. Eneste ynglende spurvefugl er snespurven, der forekommer med 3-4 par på de største øer.

Tilstedeværelsen af forskere i længere perioder på øerne, har betydet af en række andre fuglearter gennem tider er observeret. Således benytter vade-fugle, som odinshane og sortgrå ryle, i mindre antal øerne under træktiden. Almindelig kjove, havlit, bjerglærke er observeret, og i 1983 opholdt 6 individer

Figur 47: View mod øst fra Tupersuartaunut på Kitsissut Avalliit. I baggrunden ses de takkede fjelde på Nunarsuit (foto: J. F. Linnebjerg).

Figur 48: Ynglende polarlomvier og almindelig lomvie på øen "G" set fra Tupersuartuut (foto: J. F. Linnebjerg)..

af den ellers sjældne hedepiber sig på Tupersuartuut (Kampp & Falk 1994, J. F. Linnebjerg *pers. kom.*). Søkonger forekommer i området om vinteren og kar-davre, sandsynligvis slået af jagtfulke, ses på øerne.

Ægindsamling har haft et betydeligt omfang på lokaliteten, hvor lokale ved et enkelt besøg i 1970 var i stand til at høste 3000 lomvieæg (F. Salomonsens felt-noter (citeret i Kampp & Falk 1994)). Salomonsen (1979) samt Kampp & Falk (1994) beretter desuden om adskillige tegn (reb på klippehylderne med ynglende lomvier) på ægindsamling. Mellem 1992 og 1999 kunne Falk *et al.* (2000) konstatere at nye reb var kommet til i kolonien, og at ægindsamling fortsat fandt sted på trods af et forbud allerede trådte i kraft tilbage i 1978. Feltarbejde i 2009 og 2010 (J. F. Linnebjerg *pers. kom.*) viser at der er stor spredning i lomvieæggenes klækkedatoer, hvilket indikerer at ægindsamling har fundet sted tidligt på sæsonen, og omlæg (et erstatnings-kuld, hvis første kuld mistes) har fundet sted. Desuden er fuglene særdeles sky, hvilket tyder på forstyrrelser og efterstræbelse i ynglesæsonen.

Andre udpegninger: Kitsissut Avalliit er næst efter FBO nr. 10, det af de grønlandske FBO'er med flest typer af forvaltningsmæssige udpegninger. Lokaliteten beskyttes første gang i Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 5. maj 1988 om fredning af fugle i Grønland.

Kitsissut Avalliit er udpeget som et af de 11 grønlandske Ramsarområder (et vådområde af international vigtighed), på baggrund af den høje diversitet af ynglende havfugle, samt det høje antal af ynglende lomvier (Egevang & Boertmann 2001).

Kitsissut Avalliit er ligeledes udpeget som IBA, på baggrund af de høje antal af ynglende lomvier og alke (Heath & Evans 2000).

Udvikling i fuglebestandene: Salomonsen (1979) besøgte kortvarigt Kitsissut Avalliit i 1971, og vurderede lomviebestanden til at tælle 61.200 fugle (Tab. 11). Dette høje antal betvivles imidlertid (Kampp & Falk 1994), da besøget forgik i tåget vejr, og lokalitetens størrelse og beskaffenhed (begrænset udbredelse af egnet ynglehabitat) gør det mindre sandsynligt, at den kan huse en lomviekoloni af den størrelsesorden. Hvad enten Salomonsens tal fra 1971 er korrekt

eller ej, kan oplysningen dog benyttes som en indikation af at lomviebestanden i starten af 1970'erne, sandsynligvis var betydelig større end ved efterfølgende tællinger. I 1985 og 1992 udførtes grundige optællinger af lomviebestanden på Kitsissut Avalliit, og resultaterne var henholdsvis 9.015 og 9.900 fugle (begge arter lomvie). Kun syv år senere er dette tal reduceret til 6.000 fugle (Falk *et al.* 2000) – en signifikant tilbagegang på 37 %. Seneste fotooptællinger (Tab. 3.10) fra 2009 og 2010 viser at dette tal er blevet yderligere halveret (J. F. Linnebjerg *pers. kom.*). Tilbagegangen i lomviebestanden synes således veldokumenteret, og hvis denne udvikling fortsætter, er det sandsynligt at Grønlands sydligste lomviekoloni helt vil ophøre med at eksistere indenfor få årtier.

I lighed med polarlomvien er almindelig lomvie gået tilbage på lokaliteten, med 1.285 registrerede individer i 1985, 860 i 1992 og 550 i 1999.

De øvrige fugle som yngler på Kitsissut Avalliit har relativt små bestande og det er ikke muligt at vurdere om der har været ændringer i disse. Dog synes bestanden af alk og tejest at være stigende (J. F. Linnebjerg *pers. kom.*).

Vurdering: At Kitsissut Avalliit er udpeget til FBO er velbegrundet. De to væsentligste begrundelser er den høje diversitet af ynglende havfugle, hvoraf mange er rødlistede og forekomsten af begge lomviearter. Området har, på trods af tilbagegang i fuglebestandene, stor relevans som FBO.

Illegal ægindsamling forekommer efter al sandsynlighed stadig (jagtbetjent P. Nukaaraq Hansen *pers. kom.*). Øerne ligger for langt fra fastlandet til at en industriel udvikling vil true dem, men der foregår for tiden olieefterforskning i havet lige omkring, og eventuelle oliespild herfra vil være en alvorlig trussel for fuglebestandene.

Forslag til afgrænsning: Midterpositionen øgruppen findes ved N 60,7561°; W 48,4253°, hvor en 4 km radius fra dette punkt inkluderer samtlige øer. Følgende definering af lokaliteten foreslås: "De ca. 50 øer og skær i Øgruppen Kitsissut Avalliit (Ydre Kitsissut) beliggende indenfor en 4 km radius af punktet N 60,7561°; W 48,4253°".

Tabel 11: Oversigt over optællinger af lomvie (almindelig lomvie og polarlomvie kombineret) og lunde ved Kitsissut Avalliit (FBO nr. 13). Kilde: HFKDB. Bestandsopgørelser er fortaget ved enten skøn (E), direkte optælling (D) eller ved optælling på fotografier (F).

Optællingsår	Lomvie (I)	Lunde (I)	Type
1971	61.000	"til stede"	D
1983	3.600-5.000	5-7	D + F
1985	9.015	31	D + F
1992	9.900	176-218	D + F
1999	6.000	"til stede"	E
2009	2.400	"til stede"	F
2010	3.400	"til stede"	F

Tabel 12: Oversigt over vurderingen af de eksisterende områders relevans som FBO. Begrundelse for vurderingen er kort opřidsat, mens fyldestgørende diskussion findes under gennemgangen af de enkelte områder. De ikke-relevante områder (røde) anbefales slettet fra listen og erstattet af nye områder, mens måske-relevante (orange) områder bør re-vurderes efter yderligere undersøgelser. Områder vurderet som relevante (grønne) anbefales bibeholdt som FBO.

FBO	Navn	Vurdering	Begrundelse for vurdering	Udpegningsgrundlag (fuglearter)
2	Kuup Apparsuit	Relevant	<i>Grønlands næststørste lomviekoloni</i>	Lomvie
6	Kippaku Apparsuit	Relevant	<i>Stor lomviekoloni</i>	Lomvie
8	Assissut	Relevant	<i>Trods tilbagegang i bestandene, potentielt vigtig lokalitet, høj diversitet</i>	Lunde, havterne
9	Nunatsiaq	Relevant	<i>Trods tilbagegang i bestandene, potentielt vigtig lokalitet, høj diversitet</i>	Lunde,
10	Saattuarsuit	Relevant	<i>Høj diversitet, høj tæthed</i>	Havterne, lunde, søkonge
11	Tasiussarsuaq	Relevant	<i>Vigtige ederfuglekolonier, men data forældede</i>	Ederfugl
12	Innaq	Relevant	<i>Vigtig lomviekoloni</i>	Lomvie, ride
13	Kitsissut Avalliit	Relevant	<i>Vigtig lomviekoloni, høj diversitet</i>	Polarlomvie, alm. lomvie, lunde, alk
1	Lion Øer	Måske relevant	<i>Datagrundlag ikke til stede for vurdering</i>	Sabinemåge, havterne
3	Toqqussaq	Ikke relevant	<i>Lomviekoloni uddød</i>	Lomvie
4	Kingittuarsuk	Ikke relevant	<i>Lomviekoloni uddød</i>	Lomvie, lunde
5	Upernaviup Apparsuit	Ikke relevant	<i>Lomviekoloni uddød</i>	Lomvie
7	Salleg	Ikke relevant	<i>Lomviekoloni uddød</i>	Lomvie

Andre resultater af feltarbejdet

Det primære formål med feltarbejdet 2010 var at indhente opdaterede oplysninger om de grønlandske FBO'er, samt oplysninger om alternative fuglelokaliteter af høj national vigtighed. Dette mål blev nået til fulde, hvor alle lokaliteter a), b) og en stor del af c), beskrevet i "Forberedelse af feltarbejdet, blev besøgt. Resultatet af disse besøg, danner fundamentet for denne statusrapport, og er omtalt i de kommende kapitler af denne rapport.

Feltarbejdet 2010 gav imidlertid også en række andre interessante sekundære resultater, der kort opridses her:

Snegås: Snegåsen har længe været kendt som ynglefugl i Thule-området (Boertmann 1994) og Boertmann & Mosbech (1999) beskrev hvordan arten indtil da, havde udvidet yngleområdet mod syd til Disko Bugt. Resultaterne fra 2010 viser at ynglebestanden siden er øget betydeligt, særligt på de små, vestligeste øer i Upernavik distrikt, og i alt blev 71 par snegæs registreret. Ynglefundet på Assissut, i Disko Bugt (FBO 08) er det hidtil sydligste. Flere af disse nye ynglelokaliteter for snegås, blev besøgt tilbage i 1965 (Joensen & Preuss 1972), uden at snegås blev jagttaget, og snegåsens fremgang i Vestgrønland synes reel, og ikke et resultat af en stigning i ornitologisk aktivitet.

Ederfugl: Ederfuglen har gennem det seneste årti udvist en næsten eksplosiv fremgang i ynglebestanden i det nordlige Vestgrønland, en fremgang, som sandsynligvis skyldes den forårsfredning, der blev indført i 2001 (Merkel 2010). Denne fremgang har været belyst gennem GNs monitoringsprogram for ederfugl, hvor udvalgte kolonier optælles årligt. Feltarbejdet i 2010 gav mulighed for både at besøge ederfugle-lokaliteter der indgår i programmet, og lokaliteter som ikke indgår. Optællinger på disse lokaliteter viser, at ederfuglen har forsat sin fremgang i endnu højere grad end tidligere registreret. I alt blev 42 ederfugle-kolonier, primært i Upernavikområdet, optalt.

Sildemåge: Sildemågen er en art der har udvidet sit yngleområde mod nord i Grønland gennem de seneste årtier (Boertmann 2008). Under feltarbejdet fandtes to nye kolonier for sildemåge. Den ene (70030) repræsenterer således den hidtil nordligst kendte yngleplads for arten i Vestgrønland.

Sabinemåge: Sabinemågen er en højarktisk art, med en yderst begrænset udbredelse i Vestgrønland. Af 24 kendte ynglelokaliteter i Grønland, er kun 4 placeret i Vestgrønland. Under feltarbejdet i 2010, lykkes det at finde to nye lokaliteter (71044, 71055) med ynglende sabinemåger, med henholdsvis 6 og 28 par.

Thorshane: I lighed med sabinemågen, er thorshanens udbredelse i Vestgrønland begrænset og dårligt kendt. Det lykkedes både at finde nye ynglelokaliteter, samt lokaliteter med et højere antal ynglefugle end tidligere beskrevet, under feltarbejdet.

Skarv: Skarven har udvidet sit yngleområde mod nord gennem de seneste årtier, og bestanden er i stigning (Boertmann & Mosbech 1999). Feltarbejdet i 2010 verificerede at bestandsfremgangen fortsætter, idet flere nye ynglepladser blev fundet.

Potentielle nye fuglebeskyttelsesområder

Rapportens andet formål er at pege på en række lokaliteter i Grønland, der kan være relevante som nye FBO'er. Disse skal ses som erstatningsområder for evt. annullerede FBO'er, men også som forslag til helt nye FBO'er.

De foreslåede nye FBO'er er særligt vigtige fuglekolonier, som kan tænkes at have et beskyttelsesbehov i yngletiden. De er beliggende i Nordvestgrønland, hvor der er særligt mange fuglekolonier og samtidig stor menneskelig aktivitet.

De potentielle FBO'er er vurderet på samme måde som de aktuelle, dvs. ud fra en helhedsvurdering som inddrager både lokaliteternes kvalitet som ynglested for fugle og de aktuelle trusler lokaliteterne og fuglene på dem er udsat for. Desuden er forhold som entydig afgrænsning, som let kan erkendes i felten medtaget.

Efterfølgende beskrives et antal fuglekolonier, som kunne indgå som nye FBO'er.

Dansk navn: Schades øer
Forvaltningsområde: Uummannaq
Koloni nr: 71043, 71044, 71053,
71078 og 71079
N 71,39°; W 53,84
IBA nr: -
Ramsar nr. -

Qeqertat

Qeqertat

Placering: Øgruppen Qeqertat (Schades øer) er placeret i Karrats Fjord omtrent midtvejs (N 71,39°; W 53,84°) mellem Nunavik (Svartehuk Halvø) mod nord, og Illorsuit (Ubekendte Ejland) mod syd (Fig. 49).

Områdebeskrivelse: Lokaliteten er opdelt i en 4 km² stor hovedø (Angineq HFK-DB nr. 71044), tre mindre (0,8–2,2 km²) sydligt beliggende øer (71043, 71078, 71079) samt en lille gruppe skær (71053) 2,5 km nord for hovedøen.

Hovedøen og de tre sydlige øer er alle lave øer med mere eller mindre sammenhængende vegetation af tør dværgbuskhede (Fig. 52). Der er dog på den østlige del af hovedøen et mindre kærømråde. De nordlige skær er uden vegetation.

Fugleliv: Lokaliteten er beskrevet som en stor havternekoloni helt tilbage i 1920'erne med 2000 par (Berthelsen 1921), mens estimater mellem 1975 og 2000 varierer mellem 1000 og 4500 individer optalt fra fly, båd eller ved besøg i land. Havfugledatabasen rummer ligeledes oplysninger om ederfugl og tejst i lave antal (op til 50 par), samt om at lunde og alk angivelig skulle have ynglet på øerne med 2-3 par (Berthelsen 1921). Ved optællinger i 1990'erne er enkelte søkonger set ved øerne (HFKDB).

Andre udpegninger: Lokaliteten har ingen forvaltningsmæssige udpegninger.

2010-optælling: Under besøg den 22. juni 2010 kunne det konstateres at øerne husede en særdeles stor ynglebestand af havterne med et samlet estimat for samtlige øer på mellem 8.000 og 10.500 par. Størstedelen af fuglene ynglede på hovedøen, mens mellem 800 og 1500 par var fordelt på hver af de sydlige øer. De nordlige skær rummede kun omkring 100 ynglepar af havterne. Størstedelen

Figur 49: Kort over Qeqertat (Schades Øer) med koloni-koder. Indsat kort viser placeringen af lokaliteten.

Figur 50: Et kig i affaldstønden ved fangsthytten ved Qeqertat viser at illegal ægindsamling af havterneæg har fundet sted i 2010-sæsonen.

af de observerede reder indeholdt 2 æg, mens 1 og 3 ægs-kuld var sparsomme.

På hovedøen (4 P) og på de nordligste skær (2 P) yngede sabinemåge. Dette er den sydligst registrerede koloni i Vestgrønland, hvor arten ellers kun kendes fra Melville Bugt.

Samlet på øgruppen fandt vi 24 ederfuglreder, fordelt med 17 reder på hovedøen (nordøstlige del), 1 rede på den østligste af de sydlige øer (71043), og 6 på den vestligste ø (71078), mens ingen reder blev fundet på den midterste ø eller på de nordlige skær.

Andre ynglefugle inkluderede Canadagås (1 par), gråand (1 par), toppet skallesluger (2 par), thorshane (1 par), tejest (19 individer) og snespurv. Ældre ekskrementer fra fjeldrype indikerer at lokaliteten bliver benyttet af denne art uden for ynglesæsonen.

På hovedøen (i den østlige ende) ligger en lille fangsthytte (Fig. 51) tæt ved ruiner af ældre tørvehuse. I den nordlige ende fandt vi under vores besøg et enkelt kristent gravsted med et gammelt kors, samt adskillige før-kristne stengrave indeholdende knogler og kranier fra mennesker (Fig. 54).

Ved fangsthytten på hovedøen fandtes friske æggeskaller fra havterneæg, hvilket indikerede at ægsamling har fundet sted i 2010-sæsonen.

Det samlede tidsforbrug på lokaliteten var ca. 6 timer.

Udvikling i fuglebestandene: Tidligere bestandsopgørelser af havterneerne på

Figur 51: På den største ø i øgruppen Qeqertat er der placeret en lille fangsthytte.

Figur 53: Udsyn mod vest fra 71078

lokaliteten er alle lavere (min. 50 % lavere) end resultatet fra 2010. Det antyder at bestanden på Qeqertat har gennemgået en fremgang. Men om denne er reel eller blot skyldes midlertidig tilflytning fra andre kolonier er uvist (se Egevang & Frederiksen 2011).

Figur 52: Kig fra hovedøen i øgruppen mod sydvest. Det lille foto viser en sabinemåge-rede.

Fundet af ynglende sabinemåger er opsigtsvækkende, da det er 490 km syd for de hidtil to kendte kolonier i Vestgrønland – begge i Melville Bugt. Det vil være særdeles interessant at følge om der er tale en mere permanent udvidelse af yngleområdet mod syd eller om der blot var tale om en engangsforeteelse.

Qeqertat har tidligere huset en mindre bestand af ederfugl (50 par i 1920), men ved et besøg i 2000 var lokaliteten helt uden ynglende ederfugle. Ved besøget i 2010 blev der registreret 24 reder.

Det er ikke muligt at vurdere status for de andre ynglende fuglearter, dog kan det konstateres at alk og søkonge ikke blev observeret ved 2010-besøget, på trods af at disse er set under tidligere optællinger.

Vurdering: Qeqertat huser Grønlands næststørste havternekoloni, hvilket gør lokaliteten særdeles relevant som FBO. Ydermere yngler der et bredt udvalg af grønlandske havfugle på lokaliteten, herunder den sjældne og rødlistede sabinemåge.

Qeqertat besøges sandsynligvis jævnligt af lokale i sommerperioden (friske fodspor, bålrester og æggeskaller fra havterne registreret ved 2010-besøg). Desuden gav en tilfældig søgning på Internettet¹ oplysninger om at krydstogtskibe foretager ilandsstigning på øgruppen, uden at det dog er muligt at vurdere hvor tit det forekommer.

En optagelse på listen over grønlandske FBO'er med adgangsforbud i ynglesæsonen vil kunne begrænse forstyrrelseseffekten fra ilandsstigning på lokaliteten.

Forslag til afgrænsning: "Øgruppen Qeqertat (Schades øer) inklusiv de mindre skær nord for (Assorlinnguit), placeret i Karrats Fjord (N 71,39°; W 53,84°) mellem Nunavik (Svartenhuk Halvø) nord, og Illorsuit (Ubekendte Ejland)."

Figur 54: Forhistorisk grav på hovedøen (71044)

Dansk navn: Sabine Øer
Forvaltningsområde: Qaanaaq
Koloni nr: 75001
N 75,294°; W 60,132°
IBA nr: -
Ramsar nr. -

Saattut

Saattut

Placering: Øgruppen Saattut / Sabine Øer ligger midt i Melville Bugt på positionen N 75,2939°; W 60,1324°, ca. 45 km nordnordvest for Tuttulissuaq/Kap Seddon og 36 km sydsydvest for Nuussuaq/Kap Walker (Fig. 56).

Områdebeskrivelse: Øgruppen består af tre lave øer samt fire skær/mindre øer uden vegetation (Fig. 55 og 57). Den største ø er ca. 0,8 x 4,5 km.

Øerne er karakteriseret af lavklædte klippeflader, fjeldmark, mosrig dværgbuskhede, fugtige moskær og enkelte smådamme. På hovedøen ligger en lille hytte og resterne af et større antenneanlæg. Kysterne er afslebne klippeflader afvekslende med enkelte lommer med sandstrand.

Fugleliv: Øerne huser en stor havternekoloni, en stor koloni af sabinemåge, samt thorshane, ederfugle og snegæs.

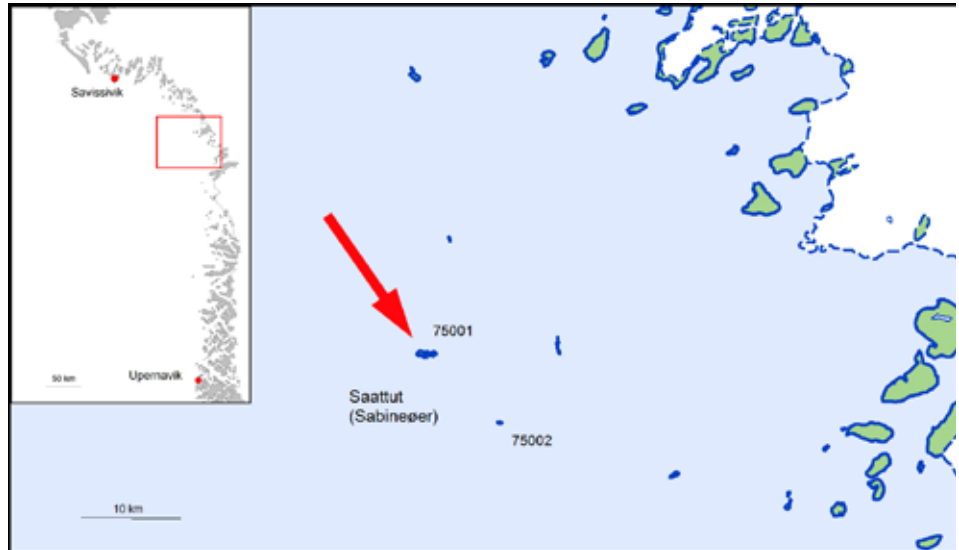
Andre udpegninger: Lokaliteten har ingen forvaltningsmæssige udpegninger.

Seneste optælling: Øerne er senest besøgt den 4. august 2007 (tidsforbrug 2 ½ time), hvor der gjordes landgang på den største ø. Her var ca. 1000 par havterner, 200 par sabinemåger, mindst 100 par ederfugle, 1 par snegås, 7 thorshaner og et par gråmåger på naboøen. Tidligere er disse arter også registreret fra fly (1994, 1998). Der sås desuden 40 hanner af kongederfugl på havet mellem øerne.

Figur 55: Udsigt fra det højeste punkt på den største ø (75002) (Foto: D. Boertmann).

Figur 56: Oversigtskort over Saattut

Der sås flere gamle grave og flere grupper af husruiner på den store ø.

Udvikling i fuglebestandene: Det er ikke muligt at udtale sig om udvikling i fuglebestandene, men det vides at Sabinemågen har været her siden 1818, idet øerne er typelokalitet for arten, dvs. at det først videnskabeligt beskrevne eksemplar kom herfra. Det vides også at bestandsstørrelserne varierer meget; for eksempel sås ingen ternere eller sabinemåger ved et besøg den 17. juli 2006.

Vurdering: Saattut huser en særdeles interessant og rig fuglefauna med havterne, snegås, Sabinemåge og thorshane. Det er så meget mere bemærkelsesværdigt, fordi Melville Bugt er forholdsvis fattig på fugle og fuglekolonier.

Det vides at Saattut besøges af turistskibe, og hytten tyder på at fangere kommer her mens øerne er tilgængelige med hundeslæde.

En optagelse på listen over grønlandske FBO'er med adgangsforbud i ynglesæsonen vil kunne begrænse forstyrrelser fra turistskibe.

Forslag til afgrænsning: "Øgruppen Saattut (Sabine Øer) i Melville Bugt (N 75,2939°; W 60,1324°)."

Figur 57: Udsigt fra toppen af den største ø mod sydøst. Bemærk thorshanerne i dammen (Foto: D. Boertmann).

Dansk navn: -
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 72015
N 72,247°; W 55,698°
IBA nr: -
Ramsar nr. -

Issortussoq

Issortussoq

Placering: Lokaliteten (N 72,2473°; W 55,6977°) er placeret omtrent halvvejs mellem de to bygder Upernavik Kujalleq (Søndre Upernavik) og Kangersuatsiaq (Prøven), og i 1,5 kms afstand fra den store ø Qeqertaq (Fig. 22 og 58).

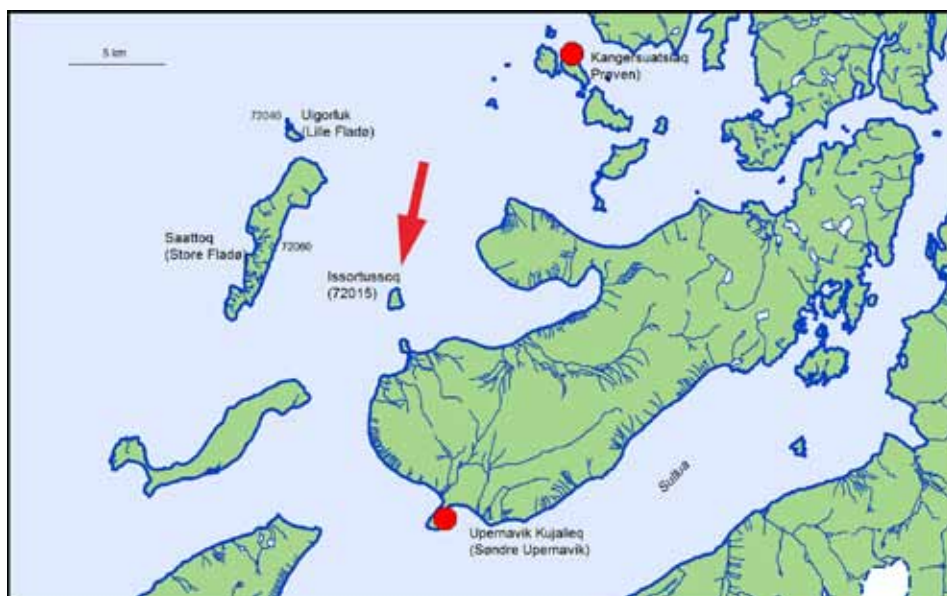
Områdebeskrivelse: En 3 km² stor ø, relativt lav og med en 5-20 meter høj klippekyst. I den østlige ende af øen er der en lav strand med sand og sten, og på den centrale del er der en lavvandet sø. Vegetationen på Issortussoq var veludviklet med dværgbuskhede og græsland.

Fugleliv: Der forekommer ikke detaljerede oplysninger om lokalitetens ynglefugle. Tidligere optællinger af lokaliteten har enten været udført fra båd eller fra overflyvende fly. Finn Salomonsen nævner at havterne er talrig med 5000 fouragerende fugle observeret i 1975, mens senere besøg mellem 1983 og 1998 vurderer havternebestanden til at tælle mellem 1000 og 2000 individer.

Andre udpegninger: Lokaliteten ingen andre udpegninger, men indgår i HFKDB (72015).

2010-optælling: Ved vores besøg (varighed: ca. 4 timer) d. 23. juni 2010 kunne vi konstatere at havterne var yderst talrig, og den samlede bestand blev vurderet at inkludere mellem 4.000 og 5.000 par, hvilket betyder at lokaliteten er blandt Grønlands største havternekolonier. Havterne yngede spredt på hele øen, inklusiv en lavtliggende strand med sand og sten på den østlige del. Under

Figur 58: Oversigtskort over Issortussoq

vores besøg indeholdt samtlige reder æg, og havterneunger blev ikke set.

Ederfugl var ligeledes talrig på Issortussoq med i alt 201 reder fundet. Omkring 1000 ederfugle (med en høj andel af hanner) blev observeret rastende omkring øen (særlig nordøst-hjørnet af lokaliteten). Ederfuglerederne blev fundet spredt ud over øen, men særlig koncentreret var rederne omkring den lille sø i den centrale del. Alle ederfuglereder indeholdt æg, og ingen unger blev observeret omkring lokaliteten.

Issortussoq viste sig ydermere at være endnu en ny ynglelokalitet for sabinemåge, og flere reder blev fundet. Disse var koncentreret omkring den lille sø, samt med en mindre gruppe på den nordlige ende af øen. Totalt blev ynglebestanden opgjort til at udgøre mellem 25 og 28 par.

Lokaliteten var også ynglelokalitet for snegås. I alt blev 32 individer (et enkelt individ af "blå fase") observeret under vores ophold, og ynglebestanden blev vurderet til at udgøre minimum 7 par, med flere reder og fugle stående parvis iagttaget.

Af andre ynglefugle kan nævnes at thorshane yngede med 4-5 par (ved søen og den vestlige ende af øen). Ni havlitter blev observeret og en enkelt rede med 9 æg blev fundet. Omkring øen blev i alt 467 tejster optalt. Under vore besøg blev stenvender, en vandrefalk (2k) samt en jagtfalk iagttaget. Adskillige "pluk" og en død Sabinemåge indikerede at falke regelmæssigt besøgte lokaliteten, men den lave ø byder ikke på redemuligheder for disse falke.

Under besøget fandt vi indenfor et begrænset område, tæt ved den lille sø, et antal tomme ederfuglereder. De indeholdt dun, men ingen æg og så ud til at have været i brug for ganske nyligt. De tomme reder samt fundet af en barnetrøje (tør, ren) indikerer at ægsamling havde fundet sted kort før vores besøg på lokaliteten. Ved den lavtliggende østlige ende blev flere bålsteder og andre nutidige menneskeskabte opstillinger fundet, og vi gjorde ikke iagttagelser af fortidsminder på øen.

Udvikling i fuglebestandene: Da øen ikke har været optalt tidligere, kan der ikke siges meget om udviklingen, men forekomsten af ynglende sabinemåger, 380 km syd for de hidtil kendte forekomster i Melville Bugt er formentlig af ny dato. Se også omtalen under lokaliteten Schades Øer.

Vurdering: Den store ynglebestand af havterne og ederfugl, samt yngleforekomsten af sjældne arter som sabinemåge og thorshane gør lokaliteten kvalificeret som potentielt nyt grønlandsk FBO. Placeringen på sejlrueten mellem de to nærtliggende bygder gør samtidigt at en udpegning som FBO, potentielt kunne yde lokaliteten beskyttelse mod ilandsstigning og illegal ægsamling.

Forslået afgrænsning: "Øen Issortussoq (N 72,2473°; W 55,6977°) placeret 1,5 km vest for Qeqqartaq, mellem bygderne Upernavik Kujalleq og Kangersuatsiaq."

Figur 59: Omkring Issortussoq rastede mange havterner på isbjergene i 2010.

Dansk navn: Ederfugleøer
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 74001, 74002, 74003
N 74,043°; W 57,773°
IBA nr: 013
Ramsar -

Kitsissorsuit

Qeqertat Tulingassoq
Igdlulik

Kitsissorsuit

Placering: Kitsissorsuit (N 74,043°; W 57,773°) består af tre øer med en størrelse mellem 0,5 og 0,8 km², beliggende 22 km vest for bygden Nuussuaq i det nordlige Upernavik distrikt (Fig. 7 og 61).

Områdebeskrivelse: Øerne er alle relativt lave (op til 80 m.o.h.) og fremstår med lav, sparsom og fugtig vegetation, men uden egentlige vandhuller eller søer. Der er derimod flere lavvandede laguner. De fleste kyster er lave, flade klipper eller blokstrande, men på den midterste ø (74002) er der en sydvestvendt stejlside på en smal halvø, og den sydlige ø har en høj skråning der vender ud mod syd. Placeringen langt til havs, gør stedet meget eksponeret for vejrlig og havpåvirkning (Fig 60), og snesmeltningen sker senere sammenlignet med lokaliteter inde på kysten. Vegetationen er sparsom, med spredt, lav arktisk pil, og udtrakte område med mosser.

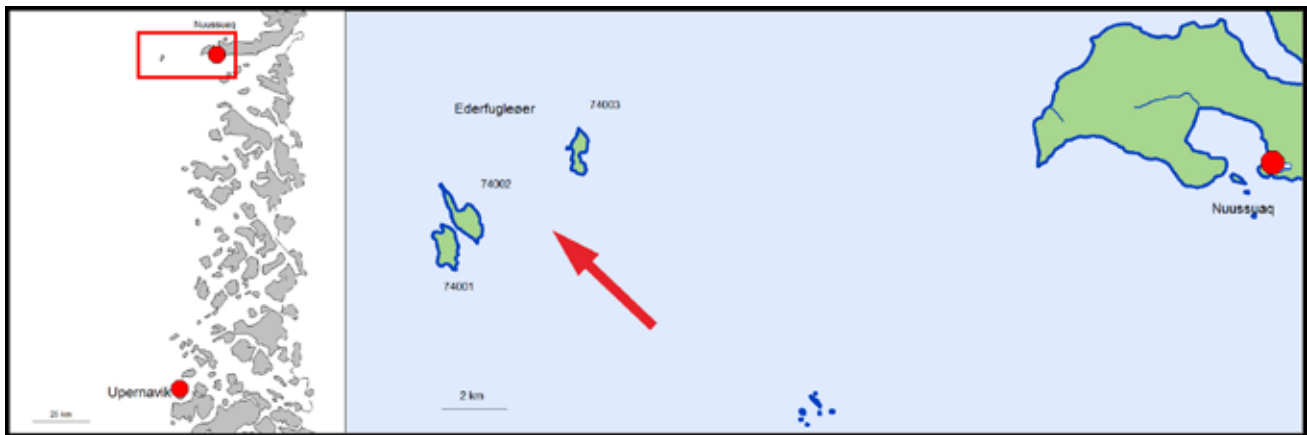
Dansk Metrologisk Institut driver en ubemandet vejrstation på Kitsissorsuit (Fig. 62), som er placeret på den nordligste af øerne (74003) i øgruppen. På den midterste ø findes en ruin efter tørvehus samt en før-kristen grav.

Fugleliv: Kitsissorsuit er først og fremmest kendt som et ynglested for ederfugl, og lokaliteten blev besøgt af Finn Salomonsen i 1936, hvor bestanden blev vurderet til at omfattede 7000 par. Dette estimat blev imidlertid foretaget fra båd, uden ilandsstigning og bør derfor ikke tillægges for stor nøjagtighed. I 1965 blev bestanden optalt til 1150 reder (Joensen & Preuss 1972), i 1994 sås under 10 reder (øerne dog ikke systematisk optalt) (Boertmann *et al.* 1996) mens et be-

Figur 60: Øgruppen Kitsissorsuit er karakteriseret ved eksponeret beliggenhed, sparsom vegetation og sen snesmeltning. Her et kig fra den østligste ø (73003) mod sydvest (73002).

Figur 61: Oversigtskort over Kitsissorsuit.

søg i 2001 resulterede i 377 reder.

I 1994 fandtes 6 ynglepar af snegås på øerne (Boertmann & Mosbech 1999). I 2000 blev 3 par registreret (HFKDB). Alkefluglene er repræsenteret ved tejt (300-500 I), lunde (op til 15 I) og ved et enkelt besøg (1994) er også alk (12 I) registreret. Skarv er registreret som ynglefugl på den midterste af øerne (74002) med 10 par observeret i 1998, og svartbag, hvidvinget- og gråmåge yngler ligeledes på Kitsissorsuit.

Andre udpegninger: Kitsissorsuit er udpeget som IBA på baggrund af de mange ynglende ederfugle.

2010-optælling: Kitsissorsuit blev besøgt d. 27-28 juni, i køligt, småregnende, men stille vejr. Den nordligste af øerne (74003) i øgruppen blev først optalt, hvorefter de sydligere beliggende øer blev gennemgået. Samtlige øer blev systematisk gennemgået, hvor ynglefugle blev optalt. De tre øer er relativt store og tidskrævende at optælle - det samlede tidsforbrug på lokaliteten var ca. et døgn.

Ederfugl ynglede spredt på de to nordligste øer, mens den sydlige ø kun indeholdt ganske få reder. Sammenlagt blev 1785 ederfuglereder optalt, fordelt med 897 reder på den nordligste ø (74033), 875 reder på den midterste ø (74002) og 13 reder på den sydligste ø (74001). Omkring 100 ederfugle rastede ved den nordligste ø, mens 250 kongeederfugl rastede vest for den midterste ø.

De to nordligste øer husede også snegæs, med 4 par og 16 rastende fugle på

Figur 62: På den østligste ø (73003) i øgruppen Kitsissorsuit har Danmarks Meteorologiske Institut en vejrstation.

74003, 3 par og 12 rastende fugle på 74002. Snegæs blev også iagttaget på 74001, men disse blev vurderet til at være den samme flok ikke-ynglende gæs iagttaget på den nærliggende 74002.

Sammenlagt blev 275 tejster, 13 lunder og 4 alke registreret ved besøget. Gråmåge var meget talrigt på den nordligste (70 P) og den midterste (90 P) af øerne, mens hvidvinget måge yngede med sammenlagt 20 par og svartbag med 2 par. Skarv blev iagttaget på 74002 med 4 par og 20 rastende fugle, hvor 20 havlitter samtidigt opholdt sig. Snespurv fandtes sparsomt på samtlige øer, og både stenvender og stor præstekrave blev observeret uden at sikker yngel kunne konstateres.

Udvikling i fuglebestandene: I forhold til seneste optælling (2000/2001) på Kitsissorsuit, er bestandene af ederfugl og snegås gået kraftigt frem, i lighed med andre lokaliteter i Upernavik-området.

Bestanden af gråmåge har også ved sidste besøg (1994) været stor med 95 par registreret, men de 160 par observeret i 2010 kunne tyde på en fremgang hos arten. Ynglende hvidvinget måge og svartbag synes at forekomme som ved tidligere besøg, og det samme gælder for tejst, lunde og alk. I 1994 sås storkjove under omstændigheder, som tydede på ynglen, men arten er ikke observeret siden.

Observationen af 250 rastende kongeederfugle er interessant. Arten er ikke tidligere set på lokaliteten, og der var formentlig tale om en flok fældende fugle.

I 1994 sås en flok oversomrende lysbugede knortegæs. Arten er muligvis under spredning som ynglefugl i Thule-området, og hvis en sådan spredning fortsætter, vil disse øer være et af de første steder udenfor Thule/Melville Bugt-området, de kan tænke sig at slå sig ned og yngle.

Vurdering: Kitsissorsuit huser en stor bestand af ynglende ederfugle, samt et bredt udvalg af andre ynglefugle, og er særdeles relevant som FBO. Kitsissorsuit er især relevant i forbindelse med nedlæggelse af eksisterende FBO'er i Upernavik-området, hvis en erstatningslokalitet i Upernavik ønskes udpeget.

Figur 63: Øgruppen Kitsissorsuit indeholder et stort antal ynglende ederfugle. En enkelt hun blev ved besøget i 2010 fundet død på reden.

Figur 64: Svartbag-rede med en enkelt unge på Kitsissorsuit

Forslået afgrænsning: "De tre øer i øgruppen Kitsissorsuit (midt-koordinater: N 74,043°; W 57,773°) og de mellemliggende havområder, vest for halvøen Nuus-suaq i Upernavik distrikt"

Dansk navn: -
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 73001
N 73,116°; W 56,440°
IBA nr: -
Ramsar nr. -

Kitsissut

Kitsissut

Placering: Den nordøstlige del af øgruppen Kitsissut (N73,116°; W 56,440°) beliggende 38 km nord for Upernavik, og 10 km nordvest fra den nedlagte bygd Tussaaq (Fig. 7 og 65).

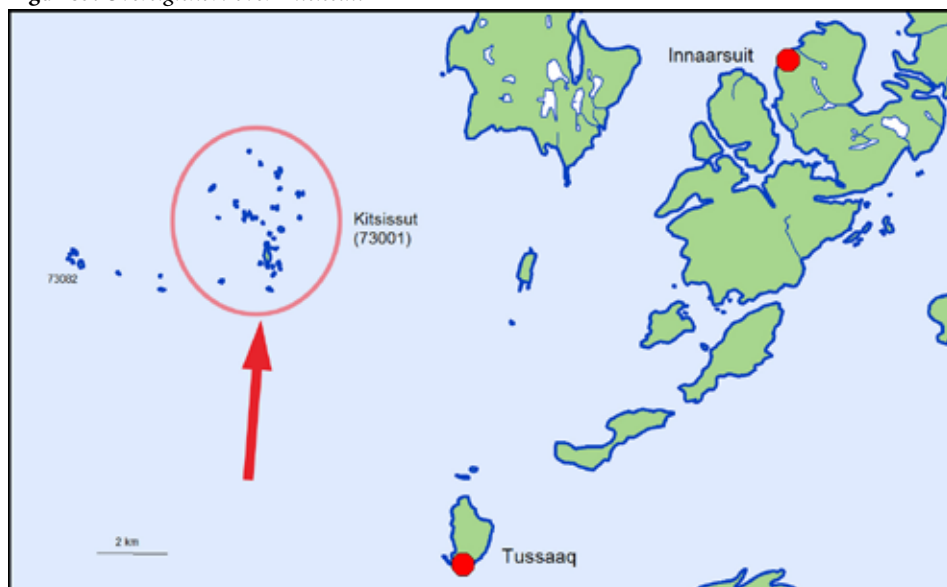
Områdebeskrivelse: Området består af en hovedø med den del vegetation (græs, lyng) samt et større (> 20) antal omkringliggende små øer og skær, helt uden, eller med sparsom vegetation. Vegetationen på øerne er forholdsvis tør, dog er der enkelte mindre vandhuller. Sammenlagt udgør landmassen i øgruppen under 0,3 km².

Fugleliv: Der ikke udført systematiske optællinger på Kitsissut, men lokaliteten har været sporadisk besøgt af biologer. Salomonsen besøgte øgruppen i 1936, Joensen og Preuss (1972) i 1965, og lokaliteten har flere gange været kortvarigt optalt fra enten båd, fly eller ved ildsstigning i perioden 1983 til 1999.

Kitsissut huser en stor havternekoloni med mellem 500 og 2500 I registret. Ved Finn Salomonsens besøg i 1936 estimerede han løst at 1200 par ederfugle yngede på lokaliteten, mens grundige optællinger i 1965 (Joensen & Preuss 1972) kunne tælle 229 reder. I 1999 (Merkel 2002) blev optællingsmetoden fra 1965 gentaget, og viste en reduktion på ca. 25 % i ederfuglebestanden, med 173 reder registreret.

Ved disse tidligere besøg på Kitsissut er tejest (op til 125 I), havlit og gråmåge

Figur 65: Oversigtskort over Kitsissut.

observeret som ynglefugle, mens skarv er iagttaget uden at være vurderet som ynglende.

Andre udpegninger: Kitsissut har ikke forvaltningsmæssige udpegninger tilknyttet.

2010-optælling: Besøget på Kitsissut d. 26. juni 2010 (knap en dags varighed) skulle vise at lokaliteten rummede både en større diversitet, samt højere antal ynglefugle end hvad tidligere optællinger på lokaliteten havde indikeret.

I alt blev 1557 aktive ederfuglereder registreret på lokaliteten. Ederfugle blev fundet ynglende på praktisk taget samtlige øer og skær i øgruppen. Selv små skær uden vegetation kunne indeholde mellem 100 og 200 reder placeret tæt sammen på et lille areal. Enkelte reder indeholdt nyklæggede unger, og et fåtal hunner med ællinger blev observeret på vandet. Sammenlagt indeholdt farvandet omkring øerne 1000 rastende ederfugle.

Kitsissut husede også en stor bestand af havterne. Samlet blev mellem 3500 og 4000 individer vurderet til at yngle på lokaliteten, hvoraf størstedelen (ca. 3000 I) fandtes på hovedøen.

I alt blev 17 par snegås registreret på Kitsissut (Fig. 66), hvoraf et enkelt par havde nyklæggede unger. 7 reder af snegås blev fundet på hovedøen, mens de andre ynglepar var jævnt fordelt på de andre småøer og skær. En enkelt canadagås blev også observeret på lokaliteten, uden af yngel kunne påvises.

Både hanner og hunner af thorshane blev registreret under besøget, hvilket resulterede i et samlet estimat på 3-5 par for lokaliteten. Stor præstekrave blev ligeledes registreret med et enkelt individ.

Desuden blev samlet 400 (I) tejs observeret i farvandet mellem øerne, 6 par

Figur 66: Øgruppen Kitsissut huser en stor bestand af ederfugl og havterne, og ved 2010-besøget blev i alt 17 par snegås registreret. På billedet ses en rede fra snegås på "hovedøen".

Figur 67: Øgruppen Kitsissut huser flere ynglepar af Thorshane.

gråmåge, 2 par svartbag, 1 par almindelig kjove og 10-15 par havlit.

På hovedøen blev en ruin af en gammel tørvehytte registreret, samt 3 før-kristne grave.

Udvikling i fuglebestandene: Besøget ved Kitsissut dokumenterer og verificerer fremgangen i bestandene hos ederfugl (Merkel 2010) og snegås i Vestgrønland.

Ederfugl er i perioden fra sidste besøg i 1999 til 2010 gået frem med 900 % - en bemærkelsesværdig mangedobling af bestanden. Snegås er ikke tidligere registreret som ynglefugl på lokaliteten, hvor besøget i 2010 afslørede 17 par.

Vurdering: Det høje antal ynglende havterner og ederfugle på Kitsissut udgør en betragtelig andel af den Vestgrønlandske bestand af de to arter, samlet på et lille geografisk areal. Egentlige procentsatser er vanskelige at angive som følge af usikkerheder i bestandsopgørelsen (havterne) og hvor en bestand er i kraftig stigning (ederfugl), men for begge arter drejer det sig sandsynligvis omkring 3-4 % af den samlede bestand. Denne høje andel alene gør Kitsissut relevant som FBO.

Der findes ikke opdaterede estimater af snegåsbestanden i Vestgrønland. Under feltarbejdet til denne rapport, hvor mange potentielle ynglelokaliteter blev besøgt i Upernavik-området, blev totalt 70 par registreret, og ingen andre lokaliteter husede så høj en tæthed som Kitsissut.

Endelig er der en høj diversitet af ynglefugle, især når det lille landareal tages i betragtning, herunder arter der forekommer fåtalligt i Vestgrønland (snegås, thorshane).

Forslået afgrænsning: "Den nordøstlige del af øgruppen Kitsissut (N 73,116°; W 56,440°) beliggende 38 km nord for Upernavik."

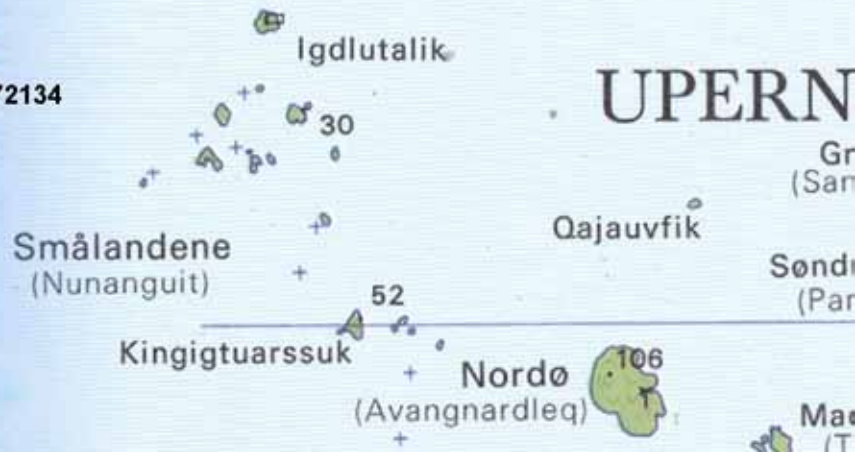
Figur 68: Den største ø i øgruppen Kitsissut.

Figur 69: Et ynglepar af "blå-fase" snegås med to unger fra Kitsissut.

Dansk navn: Smålandene
Forvaltningsområde: Upernavik
Koloni nr: 72030, 72132, 72133, 72134
N 74,043°; W 57,773°
IBA nr: -
Ramsar nr. -

Nunanguit

Nunanguit

Placering: Nunanguit (Smålandene) er en lille øgruppe beliggende 14 km vest for Upernavik. Øgruppen består af fire større (0,9 -1,4 km²) øer, samt en række småøer og skær (Fig. 7 og 71).

Områdebeskrivelse: Øerne er typiske for området: klippekyst, nogen steder med mindre stejlsider, og vegetation bestående af mosser, dværgbuske og græs på de centrale, højtliggende dele. På de vestlige kyster, hvor påvirkningen fra havet er størst, er klippegrunden blottet, og vegetationen starter første omkring 15-20 meter fra vandkanten. På den største af øerne (72030) fandtes et mindre vandhul.

Fugleliv: I lighed med andre lokaliteter i området, er Nunanguit besøgt af Salomonsen i 1936, igen i 1965 af Joensen og Preuss (1972), og lokaliteten har været besøgt flere gange ved ilandsstigning i perioden 1994-1998 (HFKDB). Flest besøg har været foretaget på øen Illutalik (72030).

Nunanguit husede i 1936/1965 en mellemstor ederfuglekoloni på 500/200 ynglear (estimeret fra båd), men ved besøg i 1994 var bestanden reduceret til kun fire par. Desuden er havterne registreret som ynglefugl på to af øerne (72030, 72134) i mindre antal (op til 200 l). Andre ynglefugle inkluderer lunde (op til 21 l), tejst (op til 150 l) samt gråmåge og svartbag.

Andre udpegninger: Lokaliteten har ingen forvaltningsmæssige udpegninger.

Figur 70: Tejst er en almindelig ynglefugl ved Nunanguit.

Figur 71: Oversigtskort over Nunanguit.

2010-optælling: Nunanguit blev besøgt d. 24. juni med ilandsstigning på alle fire øer, og igen d. 4. juli med ophold på 72134. Vejret ved første besøg var tåget, men ikke i en sådan grad at det påvirkede optællingerne, mens vejret den 4. juli var overskyet, men ellers fint. Til en grundig optælling af alle fire øer bør beregnes 5-6 timer.

Lokaliteten rummer et stort antal ynglende snegæs. I alt blev 18 par registreret på øerne, hvoraf 7 par blev fundet på den midterste vestlige ø (72134) på trods af den beskedne størrelse af 0,06 km².

Ederfuglbestanden på øgruppen havde siden sidste besøg gennemgået en kraftig fremgang og sammenlagt blev 388 reder registreret fordelt på samtlige af de fire øer. Samtidigt blev omkring 100 ederfugle observeret rastende i farvandet omkring 72030.

Havterne yngede (400 I) på den ene af de fire øer 72030, mens tejt (289 I) var fordelt omkring alle fire øer. En søkonge blev hørt kalde under stenene ved kysten af 72134, hvilket indikerer yngel, mens lunde blev registreret med samlet 8 I ved 72134 og 72030. Gråmåge og svartbag yngede med henholdsvis 5 og 3

Figur 72: Nunanguit havde adskillige ynglepar af snegås

Figur 73: Lunde yngler med få par på Nunanguit.

par i øgruppen.

Desuden blev hvidrygget ryle (1 I), stor præstekrave (4 I) og vandrefalk (1 I) registreret på 72030, uden at disse blev vurderet til at være ynglefugle.

Udvikling i fuglebestandene: I lighed med flere andre lokaliteter i Upernavik-området viste 2010-besøget en fremgang i ederfugle- og snegåsebestandene. Lunde forekom kun i lave antal, mens søkonge sagtens kan være overset ved tidligere besøg. Både gråmåge og svartbag forekommer i antal som ved tidligere besøg.

Vurdering: Nunanguit kan være relevant som FBO på baggrund af ynglende ederfugle, det høje antal ynglende snegæs, og desuden forekommer en høj diversitet af andre ynglefugle, om end i lave antal.

Lokaliteten er beliggende i kort afstand fra Upernavik by, og selv om der ikke blev konstateret spor efter menneskelige aktiviteter under besøgene i 2010, må det formodes at en fredning kan være med til at sikre fuglene fred i yngletiden.

Forslået afgrænsning: " Øgruppen Nunanguit (Smålandene) beliggende 14 km vest for Upernavik, hvor positionen N 72,784°; W 56,571°, med en radius på 2 km inkluderer de fire større øer."

Figur 74: *En af de mange snegæs på Nunanguit.*

Konklusion og anbefalinger

Gennemgangen af de 13 nuværende grønlandske FBO'er afslører at fire områder (nr. 3, 4, 5 og 7) i dag er uden ynglende fugle, der kan retfærdiggøre opretholdelse FBO'er (Tab. 12). Disse fire lokaliteter er alle beliggende i Upernavik/Uummannaq-området. Alle fire er tidligere vigtige ynglekolonier for polarlomvie, og særligt nr. 7 – Sallegg – nær Uummannaq var tidligere en overordentlig stor koloni. Lomviebestanden i hele Vestgrønland har gennemgået en generel tilbagegang – sandsynligvis på grund af jagt i sommertiden nær ynglekolonierne (Kampp 1988, Kampp *et al.* 1994). Dog er de nordlige kolonier i Upernavik (FBO nr. 2 og 6) og kolonierne i Qaanaaq-området mindre påvirkede, formentlig fordi de ligger langt fra beboede steder. Lomvierne i de fire ovennævnte områder har fortsat deres tilbagegang også efter at FBO'erne blev udpeget. Det er nærliggende at antage at den primære årsag er, at bestemmelserne om adgangsforbud ikke er blevet overholdt.

Lomviebestanden i FBO nr. 12 er også i tilbagegang og er på kanten til at uddø. Analyser viser at det må skyldes beskydning i sommertiden (Mosbech *et al.* 2009). Også lomviebestanden i FBO nr. 13 er i tilbagegang. Men begge disse steder er dog væsentlige at opretholde som FBO'er fordi de stadig har stor betydning for lomvierne og for andre havfuglearter.

De to vigtige lunde-kolonier i Disko Bugt, FBO nr. 8 og 9, viste sig i 2010 ikke at huse de store antal af ynglende lunder, som tidligere observeret. Om dette resultat er udtryk for en egentlig bestandsnedgang, eller om der er tale om et enkelt dårligt yngleår, bør undersøges nærmere.

Bestandene af ynglende havfugle i FBO'erne 2, 6 og 10 ser ud til at være stabile.

Endelig er datagrundlaget i de to sidste områder (FBO 1 og 11) for dårligt til at en vurdering om områdernes relevans som FBO'er kan foretages. Her bør optællinger iværksættes hurtigst muligt, før der kan tages endelig stilling til hvorvidt området skal forblive på listen.

Denne rapport peger på en række nye områder/erstatningsområder i Upernavik/Uummannaq-området. Disse områder blev besøgt i 2010 (et enkelt i 2006), og her er tale om intakte fuglebestandene, og som er væsentlige fordi de huser et særligt stort antal individer og/eller nationale ansvarsarter.

Konkrete anbefalinger:

For at FBO'erne kan fungere, skal der gøres en indsats for at bestemmelserne overholdes og håndhæves. Nedenfor følger konkrete anbefalinger til fire tiltag, der kan højne FBO'ernes værdi:

- 1. Ophævelse af ikke-relevante, og etablering af nye, FBO'er.** Hvis ordningen med FBO'er i Grønland skal have en effekt for fuglelivet, er det essentielt at områderne udpeget som beskyttede områder indeholder fuglebestande af væsentlig betydning. Gennemgangen viser tydeligt at dette ikke er tilfældet for flere af områderne. For fire af områderne (FBO 3, 4, 5 og 7 – Tab. 12) synes det formålsløst at opretholde disse som FBO'er, og det foreslås at disse helt slettes fra listen. De fire ophævede områder bør som et minimum erstattes af fire nye FBO'er. Disse fire nye områder kan med fordel findes blandt de foreslåede potentielle områder i denne rapport.
- 2. Information.** Oplysning til brugere om FBO'erne og hvilke restriktioner der er tilknyttet, bør opprioriteres. Her tænkes primært på lokale borgere, men også andre brugere som eks. udenlandske turoperatører. Det

generelle kendskab til eksistensen af FBO'erne synes lavt i lokalsamfundene, og her kunne informationsmateriale være en mulighed. Samtidigt bør skiltning, med oplysninger om adgangsforhold, på de enkelte lokaliteter etableres (hvor dette er fysisk muligt; stejle fuglefjelde undtaget).

3. **Tilsyn og håndhævelse.** Der bør etableres fastlagte rammer for tilsyn med de grønlandske FBO'er. Jagtbetjentene fører tilsyn, men ikke nødvendigvis årligt, og de skal kun rapportere om de har været der eller ej. Et fast tilsyn med en egentlig rapportering vil kunne beskrive menneskelig brug af områderne, ændringer i områdernes fysiske karakter eller af biologiske fænomener, så som tilstedeværelse af ræv på øer eller overspringsår, hvor fuglene ikke yngler. Faste besøg af jagtbetjentene kunne ligeledes have en præventiv effekt imod lovovertrædelser, som eksempelvis ilandsstigning eller illegal ægindsamling.
4. **Monitering.** For at kunne overvåge fuglebestandenes udvikling i de enkelte områder, er det nødvendigt med regelmæssige systematiske optællinger. FBO'erne varierer i størrelse og i antallet af ynglefugle, men er metodisk overkommelige og logistisk overskuelige at arbejde i. Undtaget herfra er de store lomviekolonier, der forekommer i FBO 2, 6 og 13, hvor affotografering og efterfølgende optælling på computer er nødvendigt, men disse er alle omfattet af GNs lomviemoniteringsprogram. I de øvrige områder er optælling mulig med et tidsforbrug der varierer mellem 1 times og en hel dags arbejde. Dog er FBO 11 mere afsondret og større end de øvrige og her må påregnes noget mere tid til en optælling. Det anbefales at der udarbejdes en monitoringsplan (gerne i samarbejde med jagtbetjentordningen), hvor FBO'erne optælles systematisk med mellemrum på 5 til 10 år.

Andre forvaltningsmæssige tiltag:

Denne rapport belyser yderligere behovet for en række overordnede beslutninger omkring de grønlandske FBO'er, hvor det er ønskværdigt at forvaltningsmyndighederne udarbejder retningslinjer.

Skal FBO ordningen udvides? Den nuværende ordning indeholder 13 områder, men i forhold til Grønlands store areal, og landets mange fuglelokaliteter, omfatter ordningen kun en yderst begrænset andel. Et større netværk af fredede områder, og en velfungerende ordning, hvor fuglene sikres mod forstyrrelser i yngletiden, vil med al sandsynlighed gavne de grønlandske fuglebestande, mere end hvad tilfældet er i dag.

Den nuværende ordning omfatter udelukkende ynglelokaliteter, og netop sikring af fred i yngletiden er essentiel. Der findes imidlertid andre perioder i fuglenes årscyklus, hvor en begrænsning af forstyrrelser vil være gavnlig. Særligt vigtige fourageringsområder i træk- og vintertiden og/eller fældeområder kan med fordel inddrages som områder med begrænsninger i menneskelige aktiviteter og her tænkes først og fremmest på jagt.

De nuværende FBO'er er alle beliggende i Vestgrønland. Ud fra en betragtning om at den største trussel mod ynglefuglene kommer fra menneskelig side, giver det måske også bedst mening, da det er her den største befolkningstæthed findes. Der findes imidlertid også fuglelokaliteter i Østgrønland, der kvalificerer sig som FBO'er, og hvor en udpegning muligvis kan gavne fuglelivet.

Skal der foregå regulering af prædatorer i FBO'erne? I visse af FBO'erne er det sandsynligt at ræve har haft betydning for fuglebestandenes tilbagegang på små øer. Det kunne være ønskværdigt, at fjerne sådanne ræve i de grønlandske FBO'er (på isolerede øer), hvilket ville være en oplagt aktivitet under

jagtbetjent-ordningen.

Yderligere dataindsamling i FBO'erne? Denne rapport fremhæver manglen af opdaterede data for flere af lokaliteterne. For to nuværende FBO'er Lion Øer (nr. 1) og Tasiussarsuaq (nr. 11) er det ønskværdigt at optællinger udføres indenfor en overskuelig fremtid, for at vurdere områderne bør forblive på listen over FBO'er. For de to områder i Disko Bugt (nr. 8 og 9), hvor tilbagegang i fuglebestandene blev observeret ved 2010-besøget, er det ligeledes ønskværdigt at der snarest udføres nye optællinger for at undersøge om tilbagegangen er reel, eller om 2010 var en ekstraordinært dårlig ynglesæson.

Omkring flere af de foreslåede nye FBO'er er det ligeledes ønskværdigt at yderligere optællinger udføres for at verificere områdernes relevans (eksempelvis Qeqertat/Schades Øer).

Referencer

- Anonym (1992). Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 7 af 17. juni 1992 om Nationalparken i Nord- og Østgrønland.
- Anonym (1999). Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 16 af 5. oktober 1999 om ændring af Hjemmestyrets bekendtgørelse om Nationalparken i Nord- og Østgrønland.
- Anonym (2008). Fuglearbejdsgruppens anbefalinger til landsstyret angående mulig revidering af gældende fuglebekendtgørelse. Nuuk, Grønlands Hjemmestyre, Departementet for Fiskeri, Fangst & Landbrug, august 2008.
- Bertelsen, A. (1921). Fuglene i Umánaq distrikt. Meddelelser om Grønland 62(2): 139-214.
- Boertmann, D. 1994. An annotated checklist to the birds of Greenland. Meddelelser om Grønland Bioscience 38: 1-63.
- Boertmann, D. (2006). Optælling af ridekolonier i Disko Bugt, Arfersiorfik Fjord og Nordre Strømfjord i 2005. Arbejdsrapport fra DMU, Danmarks Miljøundersøgelser: 60.
- Boertmann, D. (2007). Grønlands Rødliste. Danmarks Miljøundersøgelser, Afdeling for Arktisk Miljø, Aarhus Universitet. ISBN 978-87-990586-2-4.
- Boertmann, D. (2008). The Lesser Black-backed Gull, *Larus fuscus*, in Greenland. Arctic. 61: 129-133.
- Boertmann, D. & A. Mosbech (2011). Eastern Baffin Bay - A strategic environmental impact assessment of hydrocarbon activities. Scientific Report from DCE – Danish Centre for Environment and Energy no. 9.
- Boertmann, D. & C. Egevang (2002). Canada Geese *Branta canadensis* in West Greenland: in conflict with Greenland White-fronted Geese *Anser albifrons flavirostris*? Ardea 90(2): 335-336.
- Boertmann, D. & A. Mosbech (1999). Bemærkelsesværdige fugleobservationer fra Vest- og Nordgrønland, 1992-1998. Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift 93: 145-152.
- Boertmann, D., A. Mosbech, K. Falk & K. Kampp (1996). Seabird colonies in western Greenland (60° - 79° 30' N lat.). Technical Report 170, National Environmental Research Institute, Roskilde, Denmark: 1-148.
- Egevang, C. (2008). Forstyrrelser i grønlandske havfuglekolonier, med speciel fokus på ynglende havterne på Kitsissunnguit (Grønne Ejland), Disko Bugt. Teknisk rapport 71, Grønlands Naturinstitut, Nuuk: 21.
- Egevang, C. (2010). Migration and breeding biology of Arctic terns in Greenland. Greenland Institute of Natural Resources, University of Copenhagen. PhD thesis: 103.
- Egevang, C. & D. Boertmann (2001). The Greenland Ramsar sites - A status report. Technical report 346, National Environmental Research Institute, Roskilde, Denmark: 96.
- Egevang, C. et al. (2005). Monitoring af havternebestanden på Kitsissunnguit (Grønne Ejland) og den sydlige del af Disko Bugt, 2002-2004. Teknisk rapport, Grønlands Naturinstitut, Nuuk: 41.

- Egevang, C. & D. Boertmann (2008). Ross's Gulls (*Rhodostethia rosea*) Breeding in Greenland: A Review, with Special Emphasis on Records from 1979 to 2007. *Arctic* 61(3): 322-328.
- Egevang, C. & M. Frederiksen (2011). Fluctuating Breeding of Arctic Terns (*Sterna paradisaea*) in Arctic and High-Arctic Colonies in Greenland. *Waterbirds* 34(1): 107-111.
- Egevang, C. et al. (2004). The Breeding Association of Red Phalaropes (*Phalaropus fulicarius*) with Arctic Terns (*Sterna paradisaea*): Response to a Redistribution of Terns in a Major Greenland Colony. *Waterbirds* 27(4): 406-410.
- Ettrup, H. & H. Thing (1989) Rapportering fra biologisk forundersøgelse på halvøen Nunavik (Svartenhuk) 4.-11 august 1989.
- Evans, P. G. H. (1987). Project studying ways to reduce the impact of hunting upon the Brünnich's Guillemot *Uria lomvia* populations of Upernavik District, West Greenland, July 1st - September 8 th 1987.
- Evans, P. & G. Waterston (1977). Recent salmon netting restrictions in southwest Greenland. *Polar Record* 18: 507-508.
- Falk, K. & K. Kampp (1997)a. A manual for monitoring Thick-billed Murre populations in Greenland, Technical report 7, Greenland Institute of Natural Resources, Nuuk: 90.
- Falk, K. & K. Kampp (1997)b. Langsigtet monitoringsplan for lomvier i Grønland. Teknisk rapport 18, Grønlands Naturinstitut, Nuuk: 26.
- Falk, K. et al. (2000). Monitoring af lomviekolonierne i Sydgrønland, 1999 Teknisk rapport 31, Grønlands Naturinstitut, Nuuk: 27.
- Fleischer, J. (1994). Ukkusissat 1794-1994. 131 sider. Atuakkiorfik. ISBN 8755810632.
- Frich, A. S. et al. (1997). Ederfugleoptællinger i Kangaatsiaq og Avanersuaq 1997. Teknisk rapport 10, Grønlands Naturinstitut Nuuk.
- Gaston, A. J. & I. L. Jones (1998). *The Auks*. Oxford, University Press.
- Hansen, K. (2002). *A Farewell to Greenland's Wildlife*, Nowlan.
- Heath, M.F. & M. I. Evans. (2000) *Important Bird Areas in Europe*. Cambridge, UK, Birdlife International. 1: Northern Europe: 187-204.
- Hjarsen, T. (2000). Diskobugten - Besigtigelses- og informationstur 20. - 26 juni 2000. Nuuk, Grønlands Hjemmestyre - Direktoratet for Miljø og Natur.
- Joensen, A. H. & N. O. Preuss (1972). Report on the ornithological expedition to Northwest Greenland 1965. *Meddelelser om Grønland* 191(5): 58.
- Jørgensen, P. S. et al. (2007). Red Phalarope *Phalaropus fulicarius* and Red-necked Phalarope *Phalaropus lobatus* behavioural response to Arctic Tern *Sterna paradisaea* colonial alarms. *Dansk Ornitologisk Forenings Tidsskrift* 101: 73-78.
- Kampp, K. (1980). *Ornitologiske undersøgelser i Disko Bugt 1980*. Unpublished field report.
- Kampp, K. & K. Falk (1994). The birds of Ydre Kitsissut (Kitsissut Avalliit), Southwest Greenland. *Meddelelser om Grønland (Bioscience)* 42: 1-24.

Kampp, K., D.N. Nettleship & P.G.H. Evans (1994) Thick-billed Murres of Greenland: status and prospects, Pp. 133-154 in D.N. Nettleship, J. Burger & M. Gochfeld (eds). Seabirds on Islands, Threats, case-studies and action plans. BirdLife International, Conservation series no. 1.

Merkel, F. (2010). Evidence of Recent Population Recovery in Common Eiders Breeding in Western Greenland. *Journal of Wildlife Management* 74(8): 1869–1874.

Mosbech, A. F. Merkel, D. Boertmann, K. Falk, M. Frederiksen, K. Johansen & C. Sonne (2009). Thick-billed Murre studies in Disko Bay (Ritenbenk), West Greenland. Technical Report 749, National Environmental Research Institute, Aarhus University. 749: 60 pp.

Nielsen, S. M. et al. (1994). Arctic fox *Alopex lagopus* dens in the Disko Bay area, West Greenland. *Arctic* 47: 327-333.

Nyeland, J. (2007). Monitoring af lomviekolonierne Kippaku og Apparsuit i det nordlige Upernavik 2002. Teknisk rapport 65, Grønlands Naturinstitut, Nuuk: 21.

Salomonsen, F. (1950). Grønlands Fugle. The Birds of Greenland. Copenhagen, Munksgaard.

Salomonsen, F. (1959). Nye forslag om fuglefredning i Vestgrønland. *Tidsskriftet Grønland* Nr. 7.

Salomonsen, F. (1979). Ornithological and ecological studies in S. W. Greenland (59°46'-62°27' N. Lat.). *Meddelelser om Grønland* 204: 1-214.

Vibe, C. (1938). Fangerfolk og Fuglefjelde. København, H. Hagerup.

Appendices

Appendiks I:

Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 11 af 17. april 2008 om fredning af Kitsissunnguit

I medfør af § 5, stk. 1, nr. 8-9, § 16, stk. 1, § 39 stk. 6, § 46 og § 60 stk. 2 og 4, i landstingslov nr. 29 af 18. december 2003 om naturbeskyttelse fastsættes:

Formål og afgrænsning

§ 1. Øerne, der under et betegnes Kitsissunnguit (Grønne Ejland), og et omkringliggende havområde, beliggende i Qasi-giannguit og Aasiaat kommuner, udlægges som fredet område. Fredningens formål er at beskytte og forbedre områdets økosystem og rige biodiversitet, med særlig fokus på områdets ynglende havterner samt at sikre øernes betydning for friluftslivet.

Stk. 2. Området er identisk med det udpegede Ramsarområde nr. 388 i henhold til Ramsarkonventionen, og myndighederne er således forpligtede til at fremme områdets beskyttelse.

§ 2. Det fredede område er angivet på bilag 1 og 2.

Stk. 2. En del af det fredede område er inddelt i 3 delområder. Delområde 1 udgøres af den vestligste del af det fredede område og omfatter øerne Saattuarssuit og Niaqornaq samt havområdet i en afstand af 500 meter fra disse øer. Delområde 2 udgøres af den midterste ø Kitsissunnguit og det østligste skær samt havområdet i en afstand af 500 meter fra øen og skæret. Delområde 2 inkluderer desuden delområde 2A. Delområde 3 udgøres af den østligste del af det fredede område og omfatter øerne Innarsuatsiaaq, Kingigtuarssuk og Angissat samt havområdet i en afstand af 500 meter fra disse øer.

Generel adgang og anvendelse

§ 3. Offentligheden har adgang til det fredede område med de begrænsninger, som følger af denne bekendtgørelse.

§ 4. Inden for det fredede område er det ikke tilladt at forurene land- og vådområder eller at efterlade nogen form for affald, herunder alle former for fangstredskaber, markeringer eller videnskabeligt udstyr.

Stk. 2. Det er ikke tilladt at beskadige vegetationen eller foretage ændringer af terrænet. Endvidere er al indsamling af planter, plantedele, dyr, æg samt fjer og dun ikke tilladt, jf. dog § 11, stk. 1.

Stk. 3. Uanset forbudet i stk. 2 er det tilladt at indsamle plantevækst til brændsel til madlavning i forbindelse med fiskeri, jagt og fangst.

Teltslagning og brug af åben ild

§ 5. Ved ophold inden for det fredede område er teltslagning og brug af åben ild, herunder brug af gas- og spritbrændere mv., ikke tilladt, jf. dog stk. 2-5.

Stk. 2. I delområde 2A er teltslagning og brug af åben ild, herunder brug af gas og spritbrænder mv., tilladt i perioden 1. november til 30. april.

Stk. 3. I delområde 2A, er teltslagning og brug af åben ild, herunder brug af gas- og spritbrændere mv., i perioden 1. maj til 31. oktober, dog højst tilladt af en varighed af 3 døgn på samme lokalitet. Yderligere teltslagning og brug af åben ild, herunder brug af gas- og spritbrændere mv., må herefter alene finde sted på en ny lokalitet af en varighed på op til 3 døgn i en distance af mindst 100 meter fra den forrige anvendte lokalitet.

Stk. 4. Undtaget for forbudet i stk. 1 er teltslagning og brug af åben ild, herunder brug af gas- og spritbrændere mv., i delområde 3.

Byggeri, anlæg, stier med videre

§ 6. Inden for det fredede område er det ikke tilladt at opføre bygninger eller andre faste anlæg, foretage til- eller ombygning af eksisterende bygninger, samt anlægge veje og stier, jf. dog stk. 2-4.

Stk. 2. I delområde 3 kan Departementet for Infrastruktur og Miljø efter høring af kommunalbestyrelsen i den kommune,

som delområde 3 henregnes under, give tilladelse til opførelse af bygninger eller andre faste anlæg der har et formidlings- eller turismemæssigt formål. Departementet for Infrastruktur og Miljø kan i en sådan tilladelse fastsætte vilkår til bygninger eller andre faste anlægs omfang, art, placering, højde og udformning.

Stk. 3. Inden for det fredede område kan eksisterende fangsthytter opretholdes og vedligeholdes. Departementet for Infrastruktur og Miljø kan, efter høring af kommunalbestyrelsen i den kommune som delområdet henregnes under, give tilladelse til opførelse af nye fangsthytter som erstatning for eksisterende. Departementet for Infrastruktur og Miljø kan i en sådan tilladelse fastsætte vilkår til fangsthyttens omfang, art, placering, højde og udformning.

Stk. 4. Inden for det fredede område kan Departementet for Infrastruktur og Miljø, efter høring af kommunalbestyrelsen i den kommune som delområdet henregnes under, give tilladelse til anlæggelse af stier. Departementet for Infrastruktur og Miljø kan i en sådan tilladelse fastsætte vilkår til stiernes anlæggelse, herunder at passende materiale anvendes.

Stk. 5. Ved anlægsarbejde i forbindelse med bygninger eller andre faste anlæg, til- eller ombygning af eksisterende bygninger, samt anlæggelse af stier skal terræn og vegetation retableres.

Sejlads, ilandstigning og færdsel

§ 7. I perioden 1. maj til 31. oktober er færdsel i grupper på mere end 12 personer i delområde 3 forbudt, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Departementet for Infrastruktur og Miljø kan give tilladelse til færdsel af grupper på mere end 12 personer.

§ 8. I delområde 1 og 2 er al sejlads, ilandstigning og færdsel forbudt i perioden 1. maj til 31. oktober, jf. dog stk. 2-6.

Stk. 2. Søfartstyrelsen eller en af Søfartstyrelsen bemyndiget person kan færdes i delområde 2 i forbindelse med tilsyn af raconfyret.

Stk. 3. Departementet for Infrastruktur og Miljø kan, efter høring af relevant kommune, meddele tilladelse til ture i delområde 2, såfremt disse guides af en person med kendskab til den grønlandske natur og lovgivning om beskyttelse af naturen. I tilladelsen kan fastsættes vilkår til de guidede ture, herunder antallet af ture, disses varighed samt deltagerantal på turene.

Stk. 4. Det er tilladt at søge nødhavn i delområde 1 og 2, såfremt vejrforholdene nødvendiggør dette. Opholdet skal afrapporteres til Departementet for Infrastruktur og Miljø senest 1 måned efter opholdets afslutning.

Stk. 5. Det er tilladt at søge havn og færdes i delområde 2A, såfremt ilandstigningen sker fra syd.

Stk. 6. Undtaget fra bestemmelserne i stk. 1 er redningsaktioner og eftersøgninger.

§ 9. Inden for det fredede område er færdsel med motoriserede køretøjer og cykel ikke tilladt.

§ 10. I luftrummet over det fredede område er flyvning lavere end 500 meter ikke tilladt af hensyn til områdets dyreliv, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Undtaget fra bestemmelserne i stk. 1 er redningsaktioner og eftersøgninger.

Fangst, jagt, ægsamling og fiskeri med videre.

§ 11. I delområde 1, 2 og 3 er al fangst, jagt, ægsamling samt fiskeri, forbudt i perioden 1. maj til 31. oktober. Fiskeriredskaber, herunder net, skal fjernes og medtages inden 1. maj, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Fiskeri efter stenbider i delområde 2 og 3 er tilladt i perioden 1. maj til 10. juni. Fiskeriredskaber, herunder net, skal fjernes og medtages senest 10. juni.

Stk. 3. Inden for det fredede område er udsnid af fiskeriaffald ikke tilladt.

Forvaltning, tilsyn og dispensation

§ 12. Departementet for Infrastruktur og Miljø udarbejder, efter høring af relevante kommunalbestyrelser, en forvaltningsplan for det fredede område.

§ 13. Den relevante kommune påser overholdelsen af denne bekendtgørelse. Tilsyn med fiskeri, jagt- og fangstaktiviteter påhviler Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug.

§ 14. Departementet for Infrastruktur og Miljø kan meddele dispensation fra bestemmelserne i § 5 stk. 1, § 6, stk. 1, § 8, stk. 1, samt § 9, såfremt det ikke er i strid med fredningens formål.

§ 15. Overtrædelse af § 4, stk. 1-2, § 5, stk. 1 og stk. 3, 2. pkt., § 6, stk. 1, § 7, stk. 1, § 8, stk. 1, § 9, § 10, stk. 1, § 11, stk. 1, stk. 2. 2 pkt. og stk. 3 kan medføre bøde.

Stk. 2. Overtrædelse af vilkår fastsat efter § 6, stk. 2-4, samt § 8, stk. 3, kan medføre bøde.

Stk. 3. Er overtrædelsen begået af en virksomhed, som helt eller delvist ejes af staten, Grønlands Hjemmestyre, en kommune eller et kommunalt fællesskab, omfattet af landstingslov om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser m.v., et aktieselskab, anpartsselskab, andelsselskab eller lignende, kan der pålægges virksomheden med videre, som sådan kriminalretligt ansvar. Tilsvarende gælder hvis overtrædelsen er begået af Grønlands Hjemmestyre, en kommune eller et kommunalt fællesskab, omfattet af landstingslov om kommunalbestyrelser og bygdebestyrelser m.v.

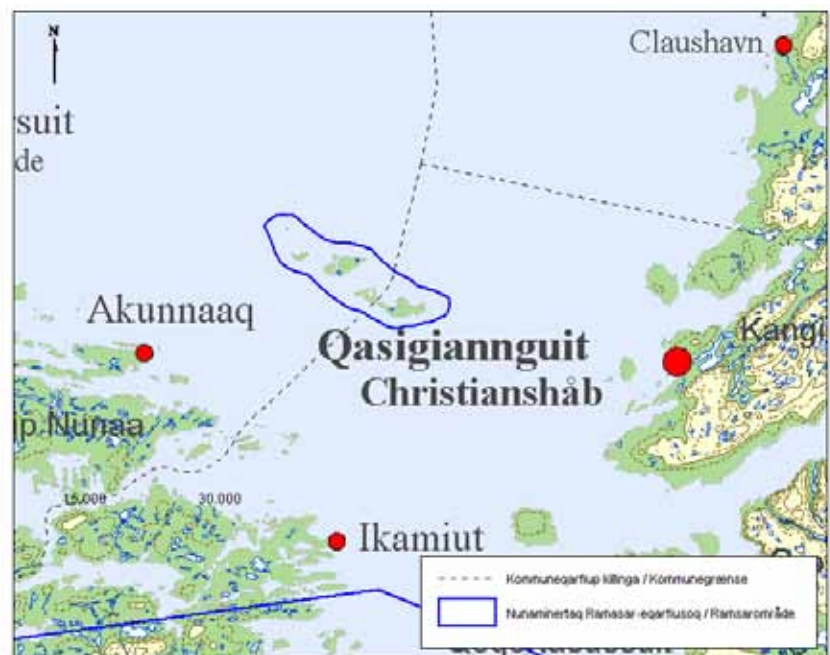
Stk. 4. Bøder idømt efter stk. 1-3 tilfalder Landskassen.

§ 16. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. maj 2008.

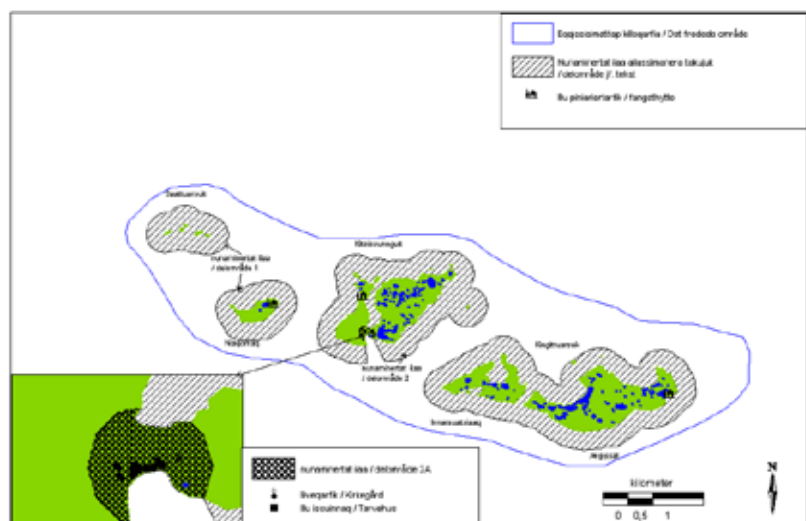
Grønlands Hjemmestyre, den 17. april 2008

Kim Kielsen / Steffen Ulrich-Lyng

Bilag 1

Bilag 2

Appendiks II.

Fuglearter som yngler eller forekommer regelmæssigt om sommeren i FBO'erne og som er optaget på den grønlandske rødliste og/eller er nationale ansvarsarter.

Dansk	Grønlandsk	Latin	National ansvarsart	Trusselniveau
Islom	Tullik	<i>Gavia immer</i>		Næsten truet (NT)
Storskarv	Oqaatsoq	<i>Phalacrocorax carbo</i>	X	Ikke truet (LC)
Grønlandsk blisgås	Nerleq	<i>Anser albifrons flavirostris</i>	X	Moderat truet (EN)
Lysbuget knortegås (vest)	Nerlernaq inngikitsulimmiittoq	<i>Branta bernicla hrota</i>	X	Ikke truet (LC)
Grønlandsk gråand	Qeerlutooq	<i>Anas platyrhynchos conboschas</i>	X	Ikke truet (LC)
Ederfugl (vest)	Miteq siorartooq	<i>Somateria mollissima</i>	X	Sårbar (VU)
Toppet skallesluger	Paaq	<i>Mergus serrator</i>	X	Ikke truet (LC)
Grønlandsk havørn	Nattoralik	<i>Haliaeetus albicilla</i>	X	Sårbar (VU)
Jagtfalk	Kissaviarsuk	<i>Falco rusticolus</i>		Næsten truet (NT)
Fjeldrype	Aqisseq	<i>Lagopus mutus</i>	X	Ikke truet (LC)
Thorshane (vest)	Kajuarraq	<i>Phalaropus fulicarius</i>		Moderat truet (EN)
Sabinemåge	Taateraanaq	<i>Larus sabini</i>		Næsten truet (NT)
Hættemåge	Nasalik	<i>Larus ridibundus</i>		Sårbar (VU)
Hvidvinget måge	Naajaanaq	<i>Larus glaucoides</i>	X	Ikke truet (LC)
Rosenmåge	Naajannguaq	<i>Rhodostethia rosea</i>		Sårbar (VU)
Ride	Taateraaq	<i>Rissa tridactyla</i>		Sårbar (VU)
Almindelig lomvie	Appa sigguttooq	<i>Uria aalge</i>		Moderat truet (EN)
Polarlomvie	Appa	<i>Uria lomvia</i>		Sårbar (VU)
Tejst	Serfaq	<i>Cephus grylle</i>	X	Ikke truet (LC)
Søkkonge	Appaliarsuk	<i>Alle alle</i>	X	Ikke truet (LC)
Lunde	Qilanngaq	<i>Fratercula arctica</i>		Næsten truet (NT)

Appendiks III.

(Næste side!)

Under feltarbejdet i 2010 var der mulighed for at besøge lokaliteten Itsako, beliggende i den sydlige del af Nunavik (Svartenhuk Halvø). Området er interessant som en grønlandsk fuglelokalitet, der rummer højt antal af ynglende og rastende gæs, samt andre ynglende vandfugle. Området er tidligere (Egevang & Boertmann 2001) foreslået som et potentielt nyt grønlandsk Ramsarområde, men sandsynligvis mindre egnet som Fuglebeskyttelsesområde. Ud fra denne betragtning bringes her tilgængelig viden, samt observationer fra 2010-feltarbejdet, som appendiks til denne rapport.

Dansk navn: -
Forvaltningsområde: Uumannaq
Koloni nr: -
N 71,67°; W 53,95°
IBA nr: 018
Ramsar nr. -

Itsako

Itsako

Placering: "Itsako" betegner området beliggende omkring N 71,67°; W 53,95° i den østlige del af Nunavik (Svartenhuk Halvø) mellem fjeldet Itsako og Firefjeld, samt den inderste del af fjordområdet Uumiviuq Kangerlua (Fig. 49 og 75).

Områdebeskrivelse: Lokaliteten Itsako er en 5-km bred U-formet dal bestående af et mæandrerende elvsystem med utallige små vandhuller (Fig. 75). De lavtliggende våde kærømråder er domineret af pilekrat samt storer, kæruld og græsser, mens de fugtige dværgbuskheder indeholder kantlyng, storer og arktisk pil. Syd for elvens udløb findes et vidtstrakt delta med blotlagte mudderflader ved lavvande.

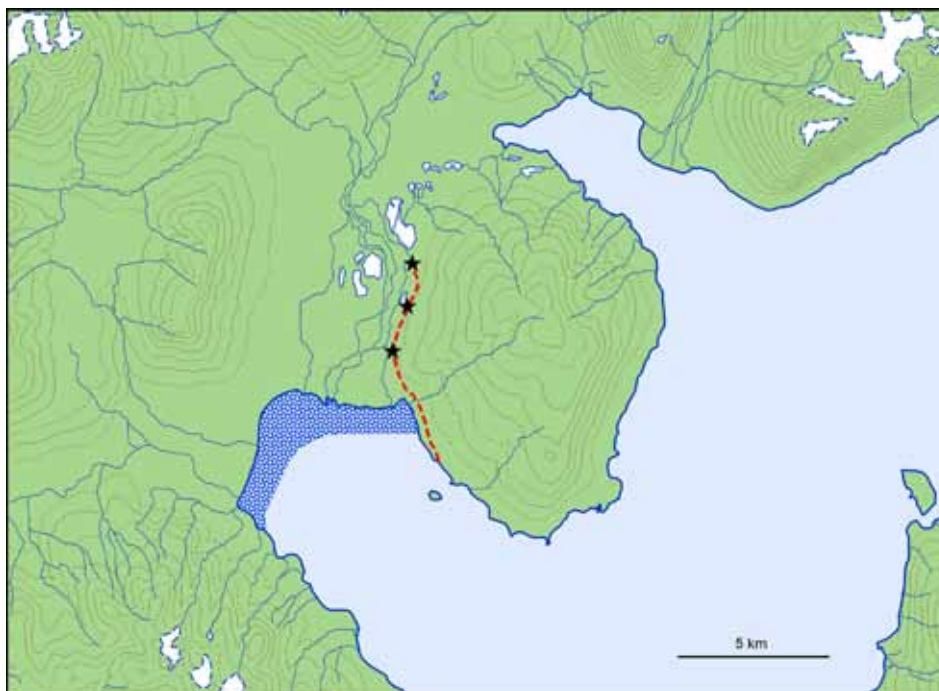
Fugleliv: Datagrundlaget for dyrelivet på Itsako er yderst spinkelt. Området har været besøgt af biologer i august 1989, hvor Nunavik blev undersøgt med henblik på egnethed for genetablering af rensdyr (Ettrup & Thing unpubl. 1989). Under dette besøg blev også Itsako besøgt, og fugleobservationer noteret. Desuden har området været overfløjet i forbindelse med flyoptællinger af gæs (sommer) og moskus (vinter) (citeret i Egevang & Boertmann 2001).

Området er først og fremmest interessant på grund af forekomsten af rastende gæs, men indeholder samtidigt en række andre ynglefugle.

Grønlandsk blisgås bruger området som fældningsområde, med knap 700 fugle registreret i midten af 1990'erne, og som yngleområde med op til 19 par registreret (Tab. 12). Også Canadagås er tidligere registreret med 150-270 rastende individer, og op til 8 par registreret (Ettrup & Thing unpubl. 1989; Egevang & Boertmann 2001). Desuden yngler gråand, havlit, rødstrubet lom, almindelig kjove og odinshane i området, mens tejest findes ved elvens udløb. I 1980'erne og 1990'erne yngede Tundrasvane (*Cygnus columbianus*) i området. Tundrasvane er en nordamerikansk art, og Itsako er det eneste sted i Grønland hvor arten er registreret som ynglefugl (Egevang & Boertmann 2001). Vådområderne i dalen, samt mudderfladerne i deltaet, benyttes sandsynligvis af et ukendt antal vandfugle under træktiden, men området har ikke været besøgt af observatører på dette tidspunkt.

Itsako huser de almindelige grønlandske spurvefugle som ravn, snespurv, laplandsværpling, gråsiskan og stenpikker. Samtidigt benytter fjeldrype, vandrefalk og jagtfalk området.

Moskusokse er blevet introduceret til Nunavik omkring 1990, og moskus forekommer jævnligt i Itsako-området. Bestanden er i dag vokset til et niveau (minimum 200 dyr i 2002) der kan tåle et vist jagttryk, og en kvoteret fangst foregår i området i efterårsmånederne.

Figur 75: Kort over området Itsako. Stiplet linje (rute gået til fods) og stjerner (oversigts- og optællingspunkter) viser hvilken del af området der blev besøgt under 2010-feltarbejdet.

Andre udpegninger: Området har ikke formel status som fredet område, men er udpeget som "særligt følsomt område" i forbindelse med mineralefterforskning i Grønland.

Itsako er udpeget som IBA på baggrund af forekomsten af grønlandsk blisgås (Heath & Evans 2000).

I seneste statusrapport over de grønlandske Ramsarområder (Egevang & Bortmann 2001) er Itsako "udpeget" som et "potentielt nyt Ramsarområde" på baggrund af forekomsten af gæs og andre vandfugle.

2010 besøg: Itsako blev besøgt d. 22. juli 2010, hvor knap en halv dag blev tilbragt i området. Besøget foregik til fods, hvor landsætning blev foretaget ved den østlige kyst af deltaområdet. Herfra gik turen mod nord ind i dalen, hvor optællinger af fuglelivet (med teleskop) blev foretaget fra tre forskellige punkter med favorable udsigtsmuligheder (Se Fig. 74). På trods af at disse udsigtspunkter gav bedst mulige optællingsmuligheder, var en totaloptælling af området ikke muligt – hertil er afstanden til modsatte side af dalen for stor. Ydermere var det ikke muligt, med den korte tid til rådighed, at dække de inderste dele af Itsako. Disse centrale dele af området er uden tvivl egnet vandfugle-habitat, men blev altså ved 2010-besøget kun overskuet fra afstand.

I de lavtliggende dele af dalen ved Itsako opholdt der sig mange Canadagæs, hvoraf flere tydeligvis var ynglepar. I alt blev 128 par Canadagæs registreret (defineret ud fra fugle stående parvis eller rugende fugle), mens yderligere 292 individer blev vurderet som rastende fugle (defineret ud fra fugle i flok). Canadagæs optræder i flere underarter i Nordamerika, hvor størrelse varierer voldsomt. Under 2010-besøget blev 4 rastende individer af "dværg-Canadagås" (uden at race-tilhørsforholdet kunne endeligt bestemmes) iagttaget.

Under besøget blev 175 rastende individer af grønlandsk blisgås observeret, mens kun et enkelt par blev vurderet som ynglende.

Også gråand (18 I), havlit (25 I), toppet skallesluger (8 I) og alm. kjove (2 P) blev registreret som ynglefugle, mens en han og hun af en ubestemt art af bjergand (sandsynligvis lille bjergand) ikke kunne vurderes hvorvidt de ynglede.

Figur 76: Panorama-foto af munden (mod syd) af Itsako-deltaet.

Laplandsværling var særdeles almindelig i pilekrattet, og også enkelte snespurve blev registreret. En (immatur) havørn blev desuden observeret, hvilket udgør den hidtil nordligste iagttagelse af arten i Grønland.

Der blev under besøget ikke iagttaget moskusokse, men spor sås flere steder i dalen. Ved det nordligste observationspunkt fandtes en rævegrav, der på trods af at ingen dyr blev set, regnes som aktiv ud fra friske spor og bytterester.

Vegetationen i Itsako var hårdt angrebet af larver – sandsynligvis fra blågrå jordugle (*Eurois occulta*), og alle vegne kunne døde og levende små larver ses.

Udvikling i fuglebestandene: På trods af at tidligere optællinger i området er fåtallige og sporadiske i dækningsgrad, synes der at fundet en kraftig fremgang i bestanden af Canadagås ved Itsako sted, præcis som det er dokumenteret fra andre steder i Vestgrønland (Boertmann & Egevang 2002). Antallet af rastende Canadagæs synes konstant i perioden hvorfra der eksisterer oplysninger (Tab. XX), mens antallet af ynglepar i samme periode er nærmest eksploderet fra 0-8 ynglepar til 128 par ved 2010-besøget.

Modsat forholder det sig med grønlandsk blisgås, hvor flytællinger i midten af 1990'erne viste at 500-700 rastende individer benyttede området (Tab. 12), mens 2010-besøget kun afslørede 175 rastende fugle og et enkelt ynglepar. Konklusioner draget på baggrund af enkelte optællinger i enkelte sæsoner bør om muligt undgås, men indiciene på at blisgåsen har gennemgået en tilbagegang i Itsako synes stærke.

Vurdering: Itsako udgår i grønlandsk sammenhæng som en helt unik naturtype, med de store udbredte vådområder: dels de ferske kær, dels det store delta og endelig de store marine tidevandsflader. Fuglelivet er meget rigt og området bør beskyttes.

Koncentrationen af gæs (rastende, såvel som ynglende) i området er ligeledes høj. Der findes områder i Grønland med højere antal gæs, men disse er samtidigt betydeligt større arealmæssigt. Itsako kan således sammenlignes med

Ramsarområdet Kvandalen (område nr. 385) på Disko med hensyn til habitat og artssammensætning.

Bortset fra en mindre potentiel forstyrrelseskilde i form af helikopteroverflyvning, samt fra moskusjagt, er der ikke umiddelbare trusler for området og dets fugleliv.

Det er imidlertid vigtigt at pointere at mere grundige optællinger baseret på længerevarende besøg i området er nødvendige for at kortlægge Itsakos naturværdier. Optællinger i perioden 1989 til 2010 kan alle betegnes som værende ufuldstændige pga. relativt kort tid afsat til optællingerne (besøg til fods) eller baseret på flyoptællinger, hvor ikke alle arter registreres.

Forslag til afgrænsning: Afgrænsning af området foreslås at følge afgrænsning forslået i Egevang & Boertmann (2001), hvor en statusrapport foreslår Itsako som potentiel nyt grønlandsk Ramsarområde. Således inkluderes de indre dele af fjorden Umiviup Kangerlua samt fjordområdet Kangiussap Imaa nord for Itsako-fjeldet, og de mellemliggende dalområder, hvor afgrænsningen følger 150 meter højdekonturen omkring dalstrøgne (Fig. 75).

Tabel 12: Opgørelser af gæs fra Itsako indhentet fra upublicerede kilder angivet i Egevang & Boertmann (2001). Antallet af rastende gæs er opgivet, mens antallet af ynglepar står som parentes. Optællingsmetode (Type) er angivet enten som (L) landbaseret optælling eller (F) flyoptælling.

Optællingsår	Grønlandsk Blisgås	Canadagås	Type
1989	182 (19)	233	L
1994	423	150 (2)	F
1995	680	260 (8)	F
1998	156	271	F
2010	175 (1)	292 (128)	L

Foto fra fuglebeskyttelsesområde nr. 9, Nunatsiaq i Disko Bugt.

De grønlandske fuglebeskyttelsesområder – en statusrapport er det første sam-lende fremstilling, der beskæftiger sig med de 13 fuglebeskyttelsesområder. Om-råderne er alle udpeget på baggrund af forekomsten af ynglende havfugle, og er alle placeret i Vest- og Nordvestgrønland. Intentionen med områderne var at sikre fuglene uforstyrrede ynglelokaliteter, hvor bestandene kunne trives.

Rapporten gennemgår de 13 fuglebeskyttelsesområder, samler den eksisterende viden områderne, og rapporterer resultaterne af besøg i ti af områderne i som-meren 2010. Rapporten giver konkrete anbefalinger til tiltag, der kan højne vær-dien af fuglebeskyttelsesområde-ordningen, herunder forslag til områder der bør slettes fra listen, og forslag til erstatningsområder.